

PĂRINTELE DOMETIE DE LA RÂMEȚI

Ediție îngrijită de Costion Nicolescu

Cartea a fost tipărită la Editura Bizantină în anul 2001

Ediție electronică

APOLOGETICUM
2005

Părintele Dometie

Volumul poate fi distribuit liber pentru uz personal.

Această lucrare este destinată tuturor iubitorilor de spiritualitate creștină ortodoxă. Ea poate fi utilizată, copiată și distribuită LIBER cu menționarea sursei.

Scanare și tehnoredactare : Apologeticum

Corectură: Otilia

Digitalizare pdf : Apologeticum

© 2005 APOLOGETICUM.

<http://apologeticum.net>

<http://www.angelfire.com/space2/carti/>

apologeticum2003@yahoo.com

ISBN 973-9492-24-X

de la Râmeț

**RAMEȚII PĂRINTELUI DOMETIE
ȘI DOMETIE AL RÂMEȚILOR
SAU
ALCĂTUIREA POETICĂ A MONAHISMULUI**

Râmeți

Pe drumul greu spre seară am ajuns
În Apusenii sfinți la mănăstire
Munții Trascăului sub lună odihnesc
Măicuțele veghează în psaltire.

Schitul de piatră-1 ține un izvor
Din vremi străvechi ce sare dintr-o piatră
Schimnicii transilvani și eremiți
Păstrează mila focului în vatră.

Sofronie din Cioara și Iancu Avram
Aici făptura lor a devenit făclie
Și pravila de taină pentru moți
S-a scris cu sânge-n piele pe vecie.

Un râu subțire picură din munți
Cu zvon de clopoței și oseminte
Acolo sus e neamul meu plecat
Cu turmele pe plaiurile sfinte.

Aici pe vale pururi drumul lor
Candela sfeșnic blândă-1 priveghează
Vulturi cerești în horă și în cor
Țin umbra pâinii dreaptă la amiază.

Ioan Alexandru

Dometie de la Râmeți

Iată un om ce nu l-am cunoscut
Nici după față nici după glăsuire
Când fost-am eu către Rămeti smerit
Era demult trecut la nemurire

Cărările ușoare-n urma lui
Sunt veștede pe dealurile toate
Și-n cimitir la umbra unui nuc
Și lămpile de vânt sunt scutate

Toate se sting degrabă câte țin

Părintele Dometie

De-nfățișarea din vremelnicie
Iar unde plugul n-a intrat adânc
Cresc buruieni cu-ntâia vijelie

I-un singur loc la cer și la pământ
În care poți rămâne pe-nserate
Și se pătrunde numai prin cuvânt
Ca să rodești pentru eternitate

Iar să-1 ajungi i-atâta de ușor
Și-atât de greu și-atât de cu puțință
Căci trebuie prin mii și mii de porți
Să sângerezi în strai de umilință

Să nu te lași o clipă biruit
De îndoială și amărăciune
Căci șarpele pe munți desvlăguit
E treaz și-n somn ca focul în tăciune

Să te strecoți de viu prin crăpături
Desculț zdrobit de drumuri și piroane
Iar când să luneci printre surpături
Vei fi sorbit pe lacrimi în icoane

Dometie era păstor frumos
Mă uit la voi surorile lui toate
Eu cred că semăna cu ce-i mai bun
Din câte-au fost Ardealului lăsate

Ce v-a făcut să vă țineți de el
Căci nu avea nimic de ce te ține
Se lepădase fără scăzământ
De cea din urmă dragoste de sine.

Eu cred că a murit fără de trup
Nu mai era nimenea acasă
Și sufletul prin moarte l-a trecut
Cum treci prin râu în brațe o mireasă

Și de aceea este-ntreg aici
Și a plecat întreg în alta parte
Ca oriunde ai fi, să fii cu el
Și pe pământ și dincolo de moarte

Râmeți, 29 iulie '79
Sf. Prohor, Nicanor, Timon, Parmena

Ioan Alexandru

**PĂRINTELE DOMETIE,
UN MONAH ATÂT DE SIMPLU,
DUPĂ VORBĂ, DUPĂ PORT,
CONTINUATORUL SFÂNTULUI
GHELASIE**

*„Un mare duhovnic, mort prea devreme,
dar aproape canonizat de cei care l-au cunoscut
a fost Dometie Manolache,
de la Mănăstirea Râmeți, din Transilvania.”*
(Mitropolitul Antonie Plămădeală)

Citind *Raportul de activitate* al Părintelui Dometie, pe care îl prezentăm în chip de *Curriculum vitae*, nu poți să nu fi uimit de câtă modestie cuprinde. Pare o viață absolut obișnuită, aproape banală, dacă nu ai ști că este o viață de părinte adevărat, cu atâtea suflete păstorite, cu atâtea liturghii slujite.

Spre deosebire de ceilalți Părinți prezenți în această colecție, pe Părintele Dometie nu l-am cunoscut față către față. Am ajuns la Mănăstirea Râmeți, pe urma poeziilor lui Ioan Alexandru, de abia în luna iunie 1976, deci cam la un an după ce Părintele Dometie se călătorise la Domnul.

Dar la mănăstire era în continuare extrem de prezent. Și a rămas până astăzi, când a trecut peste un sfert de veac din momentul acela. Este o prezență sfântă, care crește o dată cu anii. Mormântul său părea atunci încă proaspăt. Peste tot, pe culoare, în chilii, la trapeză te întâmpinau fotografiile înfățișând un călugăr simplu, blând, extrem de uman în aspect, cu o față de om bătut de gânduri și de griji ca un marinar de vânturile mării (la el era, în ceea ce privește mănăstirea, întreaga responsabilitate a mării acestei vieți!), cu o ținută extrem de modestă, amintind-o pe cea a pustnicilor sau a călugărilor rătăcitori. Maicile erau încă puternic marcate de plecarea Părintelui la o vârstă totuși destul de tânără. Mai ales cele tinere, având în acea perioadă între 17 și 23 de ani, se simțeau de-a dreptul orfane. Toate fuseseră alese de Părintele cu multă atenție, având în vedere inspirația divină și vocația lor. El considera că miresele lui Hristos se cuvine să provină dintre fiicele cele mai bune, mai frumoase, mai curate, mai dârze pe care le are o familie, iar nu dintre acelea care nu-și pot afla un alt rost în viață. Fiecare avea propria ei poveste cu Părintele în ceea ce privește intrarea la mănăstire, poveste venind uneori din copilăria cea mai fragedă. Căci s-ar putea spune despre Părintele Dometie, printre altele, și aceasta, că avea vocația de duhovnic într-o mănăstire de maici, lucru cu totul rar. Cei mai mulți dintre acești duhovnici ajung în situația respectivă din ascultare față de ierarh și poartă toată viața în ei dorul mănăstirilor de călugări din care au plecat. Dar el și-a consacrat întreaga viață acestui ideal, renașterea monahismului transilvan, atât de maltratată și de decimat la jumătatea veacului al XVIII-lea. O gândea prin crearea unei puternice mănăstiri de maici, după rânduielele monahale cele mai autentice. Și, în ciuda teribilelor impedimente pe care le presupunea timpul acela, a reușit! Sămânța aruncată și îngrijită cu atâta trudă sfântă la încolțirea ei de Părintele Dometie a condus la înflorirea, astăzi, a unei mari lavre a monahismului românesc, probabil cea mai mare mănăstire de obște din țară pentru maici. El nu a fost, așa cum se întâmplă în marea majoritate a mănăstirilor de maici, numai slujitorul altarului, ci adevăratul stareț, implicat până la capăt în toate treburile, chiar și în cele mai mărunte. Știa să fie și blând și iertător, și aspru și muștrător, după cum situația o impunea. Dar totdeauna drept, totdeauna plin de dragoste, reușind să păstreze un echilibru de fond, lucru atât de rar chiar și în această lume afierosită mai apropiată lui Hristos.

O altă caracteristică definitivă a Părintelui este aceea că probabil ca nimeni altul a îmbinat slujirea călugărească cea mai aspră cu slujirea totală a lumii. O lume în care înțelegea

Părintele Dometie

să iasă și să i se pună la dispoziție, nu numai să o aștepte să intre pe poarta mănăstirii. Din acest punct de vedere, Râmeții, străvechi sălaș de eremiți, cum îl arată și numele, unde avea de slujit și la mănăstire și în parohie, era un loc ideal, chiar dacă prin solicitările imense avea să-1 epuizeze fizic prematur. Mănăstirea nu se mai mărginea la hotarele ei, ci irumpea în lume. O zonă întinsă se revendica duhovnicește de la ea. Într-un fel, Părintele Dometie dăduse o ținută călugărească întregului ținut. Și asta s-a petrecut nu numai la Râmeți, ci și la Buzău, și la Aiud, și în alte locuri în care l-a purtat Dumnezeu spre păstorire, în orice caz, pot mărturisi că mocanii din multele sate ale comunei Râmeți, dar și cei din comune vecine, pe care i-am cercetat, îl țineau la inimă ca pe un sfânt, ceea ce putem fi convinși că a și fost.

De la prima venire în Ardeal și-a dat seama că aici poate afla terenul optim pentru misiunea la care-l conducea vocația sa. Monahismul transilvan, mai țărănesc, mai implantat în teritoriul înconjurător, putea să-i ofere un contact mai apropiat cu credincioșii, posibilitatea unei lucrări de o mai mare anvergură.

Părintele Dometie reușise ca să facă din viața mănăstirească o viață de mare bucurie zilnică, în ciuda marilor privațiuni în care petrecea atunci obștea și a unor munci titanice pe care le aveau de depus, ca să nu mai punem la socoteală, în unele perioade, șicanele securității și ale miliției, instrumente de persecuție ale puterii comuniste. Numeroase mărturii spun cum Părintele nu suporta să vadă pe cineva trist în jurul lui (câți dintre noi mai știm că la începuturi tristețea făcea parte dintre păcatele capitale?), și cu atât mai puțin pe tinerele novice, încă atât de copile în multe ale lor. Desigur, era totdeauna vorba de o veselie duhovnicească, dar bazată pe o imensă dragoste și înțelegere a omului în datele lui cele mai adevărate și mai vechi. Este grăitor și semnificativ episodul în care, văzând o soră întristată din cine știe ce motiv, s-a dus și i-a răsturnat cu căciula în poală câțiva puișori de găină abia ieșiți din găoace, spre a o înveseli. Dar, ca un adevărat părinte, nu ezita și să scoată centura spre muștrare și domolire a cerbiciei, atunci când o situație sau alta o impunea.

Mai era cu totul excepțională acea știință de a se plia cu slujbele la starea omului. Necruțător cu sine, era în schimb extrem de atent și de delicat cu cei din jur. Seara, când vedea biserica plină cu oameni veniți de departe, obosiți de drum și de necazuri, scurta ceea ce se putea scurta din slujbă, pentru a-i lăsa să se odihnească și să se bucure apoi deplin de frumusețea celor de a doua zi, dimineața. Nici o umbră de habotnicie, de rigiditate în comportarea acestui om atât de aprins după Domnul.

Trăia călugăria cu o naturalețe totală, nu se vedea în nimic un chin sau o suferință în a-și respecta condiția monahală. Cred că mulți din cei care l-au cunoscut ar fi plecat într-o veselie spre a fi în turma păstorită de el. Destule au și făcut-o. Știu că pe multe a trebuit să le tempereze și să le refuze, deoarece vedea că, dincolo de acest prim foc, nu se întrezărea o vocație adevărată.

A fost în toate ale Bisericii un combatant de linia întâi, neprecupețindu-și forțele, mereu expunându-se, mereu gata de jertfa supremă. S-a zidit total, nu numai cu trupul, dar și cu sufletul pentru zidirea mănăstirii sale. Părinții care i-au urmat, Ioachim Popa și Filotei Stoica, păstrează ceva din chipul duhovnicesc al predecesorului lor, de la statură și agilitate până la implicarea în rugăciune, muncă fără preget, smerenie, iubire și slujire de Dumnezeu și de oameni, milostivire.

Există la Râmeți un cult vechi, echilibrat și puternic al Sfântului Ghelasie, canonizat de Biserică în anul 1992, dar venerat ca atare, de localnici în primul rând, de mult timp. Părintele Dometie îmi apare în continuitatea cea mai apropiată a celui Ghelasie, părinte de același tip, modest și smerit, mereu în lucrare într-un teritoriu care se cerea apărat și, într-o anumită măsură, recucerit. Părintele Dometie s-a adăugat frumos și cu cuviință înaintașului său într-o sfințenie, întemeietori, ei sunt acum, de bună seamă, împreună rugători pe lângă Cel căruia I s-au devotat, pentru cei cărora li s-au devotat.

Costion Nicolescu

ÎN LOC DE CURRICULUM VITAE

Raport de activitate

Subsemnatul Protosinghel Dometie Manolache, duhovnic la Sfânta Mănăstire Râmeți, județul Alba, născut în anul 1924, luna octombrie, ziua 13, în comuna Bălănești, județul Buzău, fiul lui Ioan și Filofteia Manolache, raportează următoarele:

Am absolvit șapte clase primare în comuna Târlele - Filiiu, județul Brăila, în anul 1937, după care am intrat ca elev la Seminarul Teologic de opt ani din Buzău pe care l-am absolvit în anul 1945 ca șef de promoție, în anul 1945 m-am înscris la Facultatea de Teologie din București pe care am absolvit-o în anul 1949, fiind declarat licențiat în Teologie, cu calificativul „excepțional”, conform Diplomei de licență cu nr. Sf Sinod 5951/1953 și al Institutului nr. 17.

În anul 1949, ca student în anul IV, împreună cu colegii de an, am fost trimiși în Ardeal pe timpul vacanței de Sf. Paști ca misionari pentru întărirea ortodoxiei, mie repartizându-mi-se de prot. Reghin, județul Mureș, parohiile Teleac și Gurghiu.

În același an, după terminarea Institutului Teologic din București, am fost închinoviat la Sfânta Mănăstire Prislop, fiind hirotonit întru diacon pe data de 6 august la Sfânta Mănăstire Hodoș-Bodrog din Episcopia Aradului și ca preot duhovnic pe seama Sfintei Mănăstiri Prislop, la 7 august în același an, în Catedrala Episcopală a Aradului de Episcopul Andrei Mageru.

În anul 1950 am fost numit stareț la Sfânta Mănăstire Prislop. Aici am lucrat ca misionar pentru întărirea ortodoxiei românești și unitatea noastră bisericească, depunând o activitate intensă prin predici, spovedanii și diverse alte servicii pe care le-am săvârșit după cărțile de ritual tipărite de Sfânta Patriarhie. Am rămas în această ascultare până în anul 1952, când am fost mutat tot cu această însărcinare la Sfânta Mănăstire Afteia-Cioara, veche ctitorie a Sfântului Sofronie. De aici, în același an, am fost mutat la Sfânta Mănăstire Ciolanu din Episcopia Buzăului, ca director de studii și profesor la școlile monahale ale Sfintelor Mănăstiri: Ciolanu, Rătești și Bărbii, în care calitate am activat până în anul 1957 când am fost mutat la Episcopia Buzăului ca slujitor la Catedrala Episcopală.

În anul 1958 am fost mutat la Sfânta Mănăstire Fântânelele, județul Bistrița Năsăud, ca preot al sfântului așezământ și ca paroh la parohia Dornișoara. În anul 1959 mi s-a dat răspunderea de stareț și organizator al Sfintei Mănăstiri Dragomirești, de unde în același an am fost mutat la Sfânta Mănăstire Râmeți ca preot duhovnic și preot paroh al parohiei Râmeți Sat, unde activez până în prezent.

La Sfânta Mănăstire Fântânelele am efectuat lucrări de întreținere și reparație, de asemenea la Sfânta Mănăstire Dragomirești, unde am ridicat o clopotniță, înzestrând-o cu clopot și am zugrăvit biserica sfântului așezământ; lucrări evaluate la 60.000 lei.

La Sfânta Mănăstire Râmeți am ridicat din temelii două case parohiale, o școală primară, ateliere supraetajate pentru secția de covoare, o trapeză cu bucătărie pentru sfânta mănăstire, un arhondaric cu șapte camere, baie, o casă pentru îngrijitori și alte acareturi pentru gospodăria sfântului așezământ, refăcând paraclisul sfintei mănăstiri. Cu sprijinul Sfintei Patriarhii am introdus curentul electric, având ca bază materială acordurile Sfintei Mitropolii a Sibiului, al Departamentului Cultelor, al Prot. ort. rom. Brașov, precum și donația efectivă a salariilor viețuitorilor sfintei mănăstiri pe tot timpul lucrărilor. Am introdus apă potabilă din munte în încăperile sfintei mănăstiri. Pentru a scoate bufetul și cabana din incinta sfântului așezământ, în înțelegere cu organele superioare ale județului Alba, având aprobarea Departamentului Cultelor și a Sfintei Mitropolii a Sibiului, am ridicat

Părintele Dometie

din temelii o cabană la o distanță de 1,5 km de sfânta mănăstire, după proiectul dat de OJT Alba. Am acoperit bisericile de la parohia Râmeți Sat și Filia Valea Uzii, am zugrăvit bisericile Pleașa, Valea Uzii, Râpa Râmețiului și Olteni și le-am înzestrat cu cărți de slujbă ortodoxă, instruind pe enoriași în cântarea omofonă. Am participat ca preot paroh la toate conferințele de orientare și administrative, la care am luat cuvântul lucrând unele teme ca referent principal, pe care le-am susținut.

Am făcut cursurile de îndrumare misionară de la Curtea de Argeș. Actualmente sunt înscris la cursurile de doctorat în Teologie în anul al II-lea, secția Sistematică; anul I l-am absolvit cu zece.

Pentru activitatea misionară în ogorul Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române am fost decorat cu Medalia Jubiliară „A XXV-a Aniversare de Patriarhat a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian”.

Toate aceste activități le aștern pe hârtie într-un cadru general, la ordinul Sfintei Mitropolii a Sibiului nr. 8669/1973, nouă necuvenindu-ni-se a ne lăuda decât cum zice Sfântul Apostol Pavel: „În slăbiciunile noastre și în Crucea Domnului Hristos” (Gal. 6, 14), căruia fie toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Părintele Ceresc și cu Prea Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

s.s. Ierom. Dometie Manolache

Notă

Frații Manolache, începând cu cel mai mare:

Numele	<u>în viață</u>	<u>decedat</u>
Ioana		la un an
Gheorghe		la 70 de ani
Ioana		la 2 ani
Stelian (Dometie)	n. 1924	
Virginia		la 26 de ani
Ștefan		la 40 de ani
Elisabeta-Ecaterina		la 6 ani
Marioara		la 4 ani
Ion		la 2 ani
Eugenia (Eudoxia)	n. 1933	
Milea-Ion	n. 1935	
Mihai - preot	n. 1940	

Nota editorului

Ar mai fi de completat la aceste date, raportate cu extremă smerenie și concizie de Părintele Dometie, următoarele:

Cu data de 1 octombrie 1973 a fost încadrat oficial pe postul de duhovnic al Mănăstirii Râmeți, slujire în care a rămas până la moarte.

Pentru activitatea depusă a fost distins cu ranguri bisericești. În 13 august 1965 a fost ridicat de Episcopia Clujului la treapta de protosinghel, iar Sfântul Sinod, la propunerea mitropolitului Nicolae Mladin al Ardealului, i-a acordat în luna decembrie 1974 rangul de arhimandrit.

A mai fost distins cu medalia „30 de ani de eliberare a României de sub dominația fascistă”.

de la Râmeț

A încheiat cursurile de doctorat cu media 10, în luna iunie a anului 1975. În cadrul acestor cursuri a publicat două lucrări: *Dogmele și valorificarea lor în viața credincioșilor ortodocși*, în revista *Studii Teologice*, nr. 3-4/ 1975 și *Teme dogmatice în pictura bisericii vechii Episcopii a Geoagiului*, tot în revista *Studii Teologice*, nr. 10/1975.

A plecat fulgerător din această viață duminică 6 iulie 1975.

Slujba înmormântării a fost oficiată în curtea mănăstirii, joi 10 iulie 1975, de un sobor de preoți și diaconi având în frunte pe episcopul vicar (pe atunci) Emilian Rășinăreanu, delegatul mitropolitului Nicolae Mladin al Ardealului.

VIATA ȘI LUCRAREA PĂRINTELUI DOMETIE*

Nașterea și copilăria

Părintele Dometie Manolache s-a născut la 13 octombrie 1924, în cătunul Mărculești, aparținând comunei Bălănești, din județul Buzău. Satul natal era situat la poalele munților Pănătău. Părinții săi, Ion și Filofteia, țărani, i-au pus numele Stelian.

În noaptea dinaintea nașterii, mama lui a avut un vis. Se afla pe coasta din spatele casei și acolo, peste drum, a văzut un fag mare și frumos. Pe când se uita la fag, au început să sară pe toată coasta aceea bucăți de carne; și, mirându-se de această vedere în vis, s-a deșteptat. După aceea n-a mai dormit, și dimineața, pe la ora 8, l-a născut pe Stelian, în ajunul zilei Sfintei Cuvioase Paraschiva.

A fost cel de-al patrulea din cei 12 copii ai acestor părinți evlavioși și muncitori, care, prin truda brațelor lor, i-au crescut în frica lui Dumnezeu și în ascultarea și respectul de cei mai mari, cu simțul răspunderii, al datoriei și al muncii cinstitute.

Botezarea

A fost botezat în biserica satului, când avea patru săptămâni de la naștere. Nași i-au fost nașii de cununie ai părinților, Gheorghe și Virginia, din satul Bozioru. Copilul, de când a început slujba botezului și până la sfârșit, a plâns așa de tare încât părintele Toma, om în vârstă de 70 de ani, a spus: „Acest prunc se va face om mare, căci are glas puternic”.

Casa părintească

Frumusețea încântătoare a locurilor natale, cu munți, dealuri și poieni pline de flori, cu apa limpede a pârâului Bălăneasa și cu cerul albastru al zilelor însorite i-au imprimat micuțului Stelian o mare sensibilitate pentru natură, de care avea să fie atras și fascinat toată viața.

Casa părintească în care s-a născut se afla pe o pajiște verde, din care o mică parte era grădină, în spatele casei se ridica o coastă, iar prin fața casei peste drum curgea o gârlă, care se vărsa la Pârscov în Buzău. Încântător era și faptul că în fața casei, peste gârlă, puțin deasupra coastei, se înălța ca o chemare biserica satului. Casa părintească a rezistat până la cutremurul din 4 martie 1977, când s-a dărâmat.

Părintele Dometie își aducea aminte mereu, cu nostalgie, de casa părintească. De aceea a ținut mult ca ea să nu fie înstrăinată după moartea, la numai 26 de ani, a surorii sale Virginia, căreia îi fusese dată la căsătorie.

Părinții

Sarcina de a face față greutăților cu întreținerea celor nouă persoane le revenea părinților, oameni muncitori, cinstiți, cu caracter frumos, apreciați și respectați de consătenii lor.

Fiind lipsită de pământ în comuna natală, familia și-a schimbat domiciliul pentru o modestă căsuță din satul Târlele-Filiu, din județul Brăila. Ion Manolache, care luase parte la primul război mondial, fusese împrumutat cu un hectar de teren arabil. Urma ca acum familia să se întrețină prin lucrarea acestuia.

Cu hărnicie și cu o administrare chibzuită a produsului muncii lor, cu credință profundă în puterea Celui de Sus, părinții au reușit să-și crească copiii și să le cultive cele mai alese calități și virtuți creștinești, punând în felul acesta baza unei educații sănătoase.

Ion Manolache era din tinerețe cântăreț la biserică, fără să fi avut vreo pregătire

specială, formându-se la strană și prin citirea cărților sfinte.

Dragostea mare arătată de părinți față de biserică a constituit un viu și puternic exemplu pentru copiii lor, cărora le-au dezvoltat gustul pentru citirea Sfintei Scripturi și a altor cărți religioase. Rezultatul a fost faptul că toți copiii au rămas apropiați de Biserică, unii dintre ei intrând în cler. Fiul cel mai mare, Gheorghe Manolache, a ajuns dascăl de strană în comuna Târlele-Filiu; un alt fiu, Mihai, a devenit preot în Brașov; Stelian și Eugenia au intrat în monahism; la sfârșitul vieții, și mama lor, Filofteia Manolache, rămasă văduvă, a intrat în monahism, la Mănăstirea Râmeți.

De altfel, Părintele Dometie a influențat în mod decisiv orientarea în viață a fraților săi, deși ei și părinții lor își făcuseră alte proiecte de viitor, în acest sens, fratele său, părintele Mihai Manolache mărturisește: „Părintele Dometie urmărea altceva, poate tocmai traducerea în fapt a cuvintelor despre care a vorbit o dată la parastasul tatei în satul Târlele-Filiu, în biserică: «Eu și casa mea vom sluji Domnului» (Iosua 24,15)".

Tata-mare (un bunic aparte!)

O impresie deosebită asupra copilului a făcut-o bunicul său din partea mamei, epitrop la biserica din satul său, care i-a acordat o atenție deosebită. Era un om voinic, solid și înalt.

O dată, când tata-mare (așa-i spuneau copiii acestui bunic) a venit de la munte la câmp, la Târlele-Filiu, s-a așezat în pat, cu fața în sus, și l-a luat pe băiat pe burta lui, ca să se joace cu el. L-a întrebat: „Ce vrei să te faci tu, Stelică?” - „Eu vreau să mă fac popă, tata-mare, să am așa o burtă mare, ca a mamei”.

La vârsta de aproape 70 de ani, tata-mare a căzut bolnav de moarte la pat. Stelică, care tocmai se înscrișese la Seminarul Teologic la Buzău, s-a dus cu mama să-și mai vadă o dată bunicul.

De pe patul de moarte bunicul și-a văzut groapa. Vorbea în graiul lui: „Uite și groapa, pietrișul, nisipul, uite și cuțitul, și lanțul...”. Și a văzut și mortul din groapa aceea. Uitându-se către ușă, a zis: „Uite diavolul!” Pe urmă s-a uitat în dreptul capului, în sus, și a zis mirat: „O, uite și Domnul! Fiecare cu ale lui”. S-a întors cu fața spre masă și a zis: „Ei, fiule, cât trăiești să servești Domnului, că nimic nu folosește dacă nu servești Domnului”. Aceste cuvinte au rămas în mintea de copil a lui Stelian ca un testament pentru toată viața. Peste mulți ani, Părintele Dometie le-a evocat cu emoție într-o predică ținută în biserica din satul natal (predică intitulată „Pe margine de mormânt”), cu ocazia deshumării osemintelor bunicului și a celor ale surorii sale Virginia, care a murit la 26 de ani.

După ce a spus acele cuvinte în ziua morții lui, bunicul a adormit puțin și, trezindu-se (era dimineață), a întrebat cine este lângă el. Fata lui i-a răspuns: „Eu sunt, tăticele”. „Dar Gheorghită (fratele cel mai mic al ei, un om înalt, frumos și voinic) este pe aici?” - „Da, este.” - „Ia cheamă-l și pe el.” - „Am venit, tăticele.” - „Să-mi spui, te duci astăzi pe undeva?” - „Nu.” „Să stați toți pe aici, că astăzi poate mor. Cred că pe la ora patru după-masa.” A trimis apoi să vină și mama-mare și i-a spus: „Lino, aveți o lumânare?” „Avem.” - „Ia adu-o aici! Cheamă și pe Măriuța (o altă fiică)! Să vedem cum îmi țineți voi lumânarea. Pune-ți-mi lumânarea în mână. Nu așa. Puneți-o dreaptă și strângeți-mi bine mâinile, cu stânga pe deasupra. Nu muriți voi, eu mor. Acum lăsați-mă jos, culcat. Aprindeți lumânarea! Stingeti-o!” Pe urmă, și-a întins picioarele și mâinile pe lângă corp și a cerut să fie aprinse două lumânări. Una o ținea un bărbat și una o femeie. Dar femeii i-a făcut semn cu mâna să plece. Unul dintre gineri a luat lumânarea și i-a pus-o în mâini, așa cum dorea el. A murit pe la ora patru după-masa, cum spusese.

Cu două zile înainte îi spusese soției lui: „Lino, să-mi faceți tot ce trebuie, nici mai mult, nici mai puțin. Să luați grâul din tocitoare, să-l măcinați, să faceți capetele (prescurile) toate câte trebuie, să faceți toate pomenile, să nu rămână nici una nefăcută și să dați pomelnicul. Toate cheltuielile pentru înmormântare să le faci din banii noștri, nu din ai copiilor.”

Școala primară

Din fragedă copilărie Stelian s-a remarcat prin respectarea posturilor și prin fapte bune, manifestând o bunătate care avea să-l caracterizeze în toate împrejurările.

Cele șase clase primare le-a absolvit Stelian Manolache în comuna Târlele-Filiu. În școală a fost un elev sânguincios și deosebit de conștiincios. I-a avut învățători pe Gheorghe și Maria Trandafir. Învățătorii mărturiseau mai târziu că învăța foarte bine, încât ajunsese de le arăta și altor colegi la lecții.

Unele mărturii spun că la început, la școală, nu putea să învețe deloc. La sfatul mamei sale, s-ar fi rugat la Maica Domnului ca să i se deschidă gura și să poată să învețe. Și așa, cu ajutorul Maicii Domnului, a ajuns să fie dotat intelectual și să poată să învețe mai mult decât oricare copil de vârsta lui.

Într-un timp mai slăbise cu cartea. Mama se îmbolnăvise grav de dalac la ochi. Doctorul i-a spus că dacă mai întârzia zece zile murea. A stat șase săptămâni la spital, timp în care soțul ei era tot pe drum, de acasă la spital, la Ianca, și înapoi. Pe atunci, Eugenia (viitoarea maică Eudoxia) nu avea decât zece luni și a rămas în grija celorlalți frați. Dintre aceștia, Stelian, care era în vârstă de zece ani, a ales să aibă grijă de fetiță, să o întarce pe negândite, să o obișnuiască să mănânce gris cu lapte. Ceilalți frați se ocupau de celelalte treburi pe lângă casă - care cu vitele, care cu oile, care cu păsările. Stelică a avut grijă timp de șase săptămâni de fetiță și făcea mâncare și pentru ceilalți, așa cum putea și el. Mergea și la școală. Aici, o fată, Jana, colegă de clasă, a râs o dată de el pentru că avea ciorapii rupți. Stelică i-a zis: „Să taci din gură, că mama este la spital”.

La sfârșitul anului, la serbare, fratele lui cel mai mare a luat premiul întâi, i s-a pus coroană de flori pe cap și i s-a dat și o carte. Stelică a venit plângând acasă, că el n-a luat nici coroană și nici măcar o carte. N-a putut fi împăcat nicicum.

Ca elev la cursul primar, Stelian a excelat la învățătură, aprofundând cu ușurință orice temă, oricât de abstractă ar fi fost. Avea o inteligență naturală sclipitoare, care l-a ajutat mai târziu să-și desăvârșească cunoștințele teologice. Datorită excelenței comportării, atât în școală, cât și în afara ei, a fost notat tot timpul cu note mari. Studia și-l interesau încă din primele clase toate aspectele vieții, dar mai cu seamă cele ale vieții spirituale. Citea multe cărți religioase. Cu logică și maturitate în gândire și în comportare, făcea să fie privit nu ca un elev, ci ca un om format. Trecea pentru învățătorii și sătenii din comună drept un copil cu frumoase aptitudini, care-și crease deja, după cum se părea, un ideal pentru viață.

Îi plăcea să meargă la biserică și să asculte slujbele, iar acolo să rostească *Crezul*, *Tatăl nostru* și să cânte, după puterea vârstei lui. Se juca mai puțin decât alți copii, în vacanțe și în timpul liber prefera să îi ajute pe părinți la munca câmpului.

Seminarul teologic

După absolvirea școlii primare, părinții s-au hotărât să-l dea la Seminarul Teologic din Buzău, în care scop a fost pregătit, la materiile cerute pentru examen, de profesorul Vasilescu din Buzău, rudă din partea tatălui.

La vizita medicală de dinaintea examenului a intervenit singura dificultate, căci Stelică, mic de statură și slăbuț la chip, avea numai 24 de kilograme la vârsta de 13 ani, deci sub greutatea cerută. Dar, întrucât medicul a zis că este sănătos tun, a fost admis la examen, pe care l-a luat fără greutate. S-au mirat toți de glasul lui, atunci când a cântat „Frunzuliță verde, verde de stejar”. A cântat atât de tare și de frumos, încât părea că te află undeva într-o pădure.

Plecând de la examenul reușit, pe când mergea la munte, ar fi zis către părinți: „Zidurile astea mi-or mânca mie capul”. Pentru viața în internat i s-au dat două cearșafuri de în pentru pat, o pernă, o plapumă, două cearșafuri pentru plapumă, două șervete, cămăși vreo patru, toate țesute din bumbac simplu, și o cămașă de noapte cusută cu arnici roșu și negru.

Ca elev la seminar s-a comportat de o manieră ireproșabilă atât în ce privește învățătura, cât și purtarea și disciplina școlărească. Colegii îl porecliseră „tocilarul”. Nu ieșea.

Stătea în internat și învăța, citea, scria. De câte ori se duceau părinții la Buzău, pe el îl găseau întotdeauna la internat. Și toți profesorii cu care se întâlneau părinții le spuneau: „Stelică este băiat cuminte și învață foarte bine”. N-a fost niciodată ca ei să zică ceva de rău despre el. Era rezervat față de manifestările tinerești ale colegilor, dar totuși comunicativ și prietenos față de toți, grabnic să-i înțeleagă și să-i ajute la nevoi. De la început s-a remarcat prin vocea sa deosebită și prin plăcerea pe care o avea să cânte mereu, mai ales cântări religioase și patriotice.

Acasă, în vacanțele școlare, lua parte din plin la toate treburile gospodărești, încălța opincile și se ducea la câmp să-și ajute părinții la muncile agricole. Atunci când nu mergea la câmp, stătea în „camera bună” și mai citea. În timpul liber medita copiii din sat și din satele vecine care voiau să meargă mai departe la școală. La horă și la petreceri nu se ducea. Nu-i plăceau și le evita politicos, dar categoric, în schimb organiza serbări cu tineretul din sat, fete și băieți. El era întotdeauna în centrul pieselor, recitărilor, cântecelor. Cântările îl însoțeau peste tot. Cânta foarte mult cântece patriotice.

Era atent și delicat cu toată lumea din sat și nu trecea pe lângă nimeni, oricine ar fi fost, fără să-i dea bună ziua și să-l întrebe ceva, să discute ceva de folos sufletesc. Toată lumea din sat și din satele vecine îl stima și îl iubea pentru felul lui de comportare. De asemenea, pentru învățători și profesori era o plăcere să stea de vorbă cu el. Cu prilejul unor vizite făcute învățătorilor lui de odinioară, le citea acestora până târziu în noapte din Vechiul și din Noul Testament, explicându-le cu mult patos cele citite.

Îi plăcea să fie curat, ordonat, cu încălțăminte lustruită.

Înțelegea să-și ducă viața după modul de viață slujitor al Apostolilor. S-a dedicat învățaturii și a aprofundat toate laturile științelor teologice, formându-și un bagaj de cunoștințe și o dicție care-l făceau capabil să țină frumoase predici în biserica satului, captivând sufletele credincioșilor. Era o mare plăcere pentru toți credincioșii să-i asculte frumoasele predici sau cântările.

A terminat seminarul teologic de opt ani din Buzău în anul 1945, ca șef de promoție.

Facultatea de Teologie

În același an, tânărul Stelian Manolache, a cărui personalitate începea, de acum, să se contureze, s-a înscris la Facultatea de Teologie din București.

A avut o studenție grea, cu multe lipsuri, fiind cel mai modest dintre studenți în privința îmbrăcăminte. Cu toate acestea, nu manifesta semne de invidie față de colegii care erau bine îmbrăcați și care aveau bani suficienți ca să-și acopere nevoile personale. Nu-și dorea nici haine bune, nici bani și nici chiar o alimentație mai consistentă. Se mulțumea cu puțin, având pe primul plan năzuința de a se desăvârși în cunoașterea învățăturilor sfinte și a se forma pentru a deveni capabil să propovăduiască credincioșilor Patimile Domnului Iisus Hristos, viața și faptele pline de minuni ale Sfinților Apostoli, drumul ce trebuie de urmat pentru mântuirea sufletului.

Greutățile materiale din timpul cursurilor la facultate au fost rezolvate prin acordarea de burse din partea Bisericii Ortodoxe Române și a Oficiului de Asistență Universitară din București, fapt ce atestă meritele deosebite ale studentului Manolache Stelian în ce privește învățătura și conduita sa exemplară.

Sâmbăta seara și duminica, aproape toți studenții din internat plecau în oraș, la baluri, ceaiuri, întâlniri etc. Se întorceau noaptea târziu, după ora 1. În dormitor nu rămânea decât studentul Manolache, pe care ceilalți studenți îl găseau, la înapoierea lor, în genunchi, într-o cămașă de pânză cusută cu amici roșu, făcând rugăciuni sau citind din anumite cărți sfinte. Nu lua parte la baluri sau la reuniuni studențești care erau în contradicție cu morala creștină. Se ferea de toate ispitele omenești ce considera că i-ar putea altera credința și linia dreaptă a conduitei ce și-o impusese. Noaptea de odihnă pentru ceilalți studenți erau pentru el nopți de rugăciune. Nu cunoștea viața de student decât sub aspectul strict al învățaturii. Avea un drum, avea un țel precis și ca să ajungă acolo unde își propusese trebuia să se dăruiască învățăturilor

sfinte și să fie un om curat, demn de a propovădui aceste învățături.

Ca student teolog, în vacanțe, își petrecea timpul liber mai mult în biserică, fie că era zi de sărbătoare, fie că era zi de lucru. Se ruga, citea cărți duhovnicești...

În anul 1949, în vacanța de Paști, ca student în anul IV, a fost trimis în Transilvania împreună cu alți colegi, ca misionar pentru întărirea Ortodoxiei.

Pentru mulți trecea drept un copil minune, excepțional, care lăsa prin comportarea și prin pregătirea lui să se întrevadă orizontul unei ascensiuni, al unei bune poziții sociale pe linie clericală. Cei din jur se și gândeau asupra viitoarei sale vieți de familie, plănuiind căsătoria cu fiica unică a preotului din sat, considerată a întruni toate condițiile pentru a-i deveni o soție corespunzătoare. Tânărul teolog Stelian Manolache primea sfaturile fără să se arate entuziasmat și fără să-și dea consimțământul, totdeauna terminând cu cuvintele: „Lăsați problema asta și aveți răbdare, că eu singur îmi voi găsi mireasa”.

A absolvit facultatea în anul 1949, fiind declarat licențiat în teologie cu calificativul „excepțional”, înscris pe diploma de licență, al cărui subiect a fost „Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă. Studiu istoric - exegetic - dogmatic”.

Intrarea în monahism la Mănăstirea Prislop

Este foarte probabil ca gândul de a intra în monahism să-i fi venit în acea vacanță de Paști a anului IV, când a fost în misiune, în Ardeal, împreună cu mai mulți colegi. Se pare că a fost atunci la mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus și la mănăstirea Prislop. Sigur este însă că această hotărâre neclintită a fost determinată mai ales de sensibilitatea sa pentru cele spirituale, de setea sa de a se avânta cu un entuziasm unic spre înălțimile luminoase ale desăvârșirii după care este însetat neîncetat sufletul omenesc.

Pentru început n-a spus nimic părinților despre intenția sa. Familia avea de gând să-l căsătorească cu Anișoara, fata preotului din sat. El a explicat mamei sale că nu se căsătorește cu nici o fată, că vrea să meargă la o viață modestă și să-i slujească numai lui Dumnezeu. Tatăl l-a întrebat atunci direct:

— Ce vrei să te faci tu, Stelică?

— Lasă, că doar ți-a spus mama. Atunci l-a mai întrebat o dată:

— Ce vrei să te faci tu, Stelică?

— Vreau să mă fac preot călugăr!

— Dumnezeu să-ți ajute!

— Aceasta am vrut și eu!, a exclamat Stelian. Plecarea sa la Mănăstirea Prislop din Transilvania a fost fermă, plină de entuziasm și s-a petrecut în ziua de 6 iulie 1949, în aceeași zi și lună în care, peste 26 de ani, avea să treacă la cele veșnice, ca o stranie coincidență. N-a vrut să ia nimic, spunând că acolo unde merge el are de toate. Timp de trei ani ai săi nu l-au mai văzut deloc. A lăsat o anumită durere în familie și în inima întregului sat. Nimeni nu se așteptase la această decizie.

Semnificative în privința hotărârii sale de a se consacra exclusiv și pentru totdeauna vieții monahale sunt și următoarele cuvinte spuse cu prilejul ultimei serbări organizate în satul său:

— Eu voi merge în Ardeal, unde am primit chemarea la călugărie, și acolo vreau să-mi rămână și oasele!

În Transilvania viața mănăstirească nu era într-o stare înfloritoare asemenea celei din Muntenia și Moldova, realitate pe care Părintele Dometie o cunoștea atât din studiul Istoriei Bisericii Române, cât și nemijlocit. El a dorit să-și închine toată puterea sa de muncă, după îndemnul Patriarhului Justinian, pentru întărirea credinței strămoșești și a unității de neam. Or, Părintele Dometie a socotit că nu putea să slujească mai bine acestui ideal decât printr-o reînviore a vieții mănăstirești în Transilvania. De aceea, după ce a fost hirotonit întru preot la 6 august la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, s-a hotărât să intre în cinul monahal, ceea ce s-a și petrecut la 14 septembrie 1949, la Mănăstirea Prislop. A fost călugărit împreună cu Antonie Plămădeală, viitorul mitropolit al Ardealului, fost coleg de facultate și bun prieten, în acea zi a

fost de față mult popor, fiind ziua Sfintei Cruci, hramul mănăstirii, și vreme frumoasă. Călugăria s-a făcut în mijlocul naturii. După tunderea în monahism, într-o scrisoare datată 27 septembrie 1949, făcea familiei, printre altele, și această mărturisire: „Regret că nu am putut să am pe nimeni la intrarea în monahism dintre ai noștri, dar mă bucur că a asistat tot cerul, cu îngerii lui pe care mi i-am prins de frați și mulți pământeni din părțile acestea, de pe aici, care au întrecut câteva mii...”

Deși tânăr, având doar 25 de ani, era pătruns adânc de responsabilitatea luată în fața lui Dumnezeu prin cele trei voturi monahale, pe care a înțeles încă de la început să le aplice cu consecvență, fără șovăire, în duh de smerenie și jertfă totală.

După hirotonie a început să slujească la sfântul altar cu deosebită evlavie și râvnă, fiind înzestrat de Dumnezeu și cu darul deosebit al cântării, fapt pentru care a fost numit *Cucuzel* de către părintele Arsenie Boca. Pe măsură ce se adâncea în slujire la sfântul altar, ieșea în evidență capacitatea sa de dăruire pentru aproapele său, căci zile și nopți întregi le consacra credincioșilor veniți la această mănăstire, în entuziasmul său pentru mângâierea sufletelor venite la mănăstire cu diverse răni sufletești, ieșea cu credincioșii în mijlocul naturii, pe dealuri și prin poieni, și-i desfăta prin cântări duhovnicești, petrecându-i așa până aproape de satul Silvaș.

De acolo, de la Prislop, el comunica celor dragi că și-a „găsit mireasa”. Mireasa pe care și-o alesese era Biserica.

La schitul Afteia - Cioara

În mai 1952, Părintele Dometie a fost mutat la schitul Afteia-Cioara, ctitoria Sfântului Sofronie. Deși a stat puțin aici, în acest timp a reînviat acest așezământ atât din punct de vedere gospodăresc, cât și spiritual. A construit din temelii două chilii, o bucătărie cu cămară la subsol și a făcut amenajări la biserică. De asemenea, a îmbunătățit drumul de acces de la Purcăreți-Strungari până la mănăstire. Atât de mult îl urma poporul, încât, la apelul său, au venit într-o singură zi credincioșii cu 30 de care cu boi și, în frunte cu Părintele, au lucrat la acest drum. Cu fiecare om stătea de vorbă, îi asculta durerile și necazurile, îi adresa cuvinte de mângâiere și de îmbărbătare, și apoi îi chema pe toți la mănăstire pentru mărturisire și pentru îndrumări morale, de unde plecau liniștiți și deplin împăcați.

Gândul pentru zidirea unei mănăstiri

După scurt timp a trebuit să plece de la acest schit. Era hotărât să întemeieze o mănăstire de călugărițe în Transilvania, după cele mai autentice reguli monahale ortodoxe. În acest scop, încă de la Prislop și de la Afteia-Cioara, se grupaseră în jurul său peste 20 de tinere de pe Valea Sebeșului, care decisese să intre în cinul monahal: Muntean Ana (monahia Antima), Ghibu Ioana (monahia Ierusalima, viitoarea stareță a Mănăstirii Râmeți), Vulcu Măria (monahia Macrina), Iacob Măria (monahia Heruvima), Ghibu Ana (monahia Anastasia), Martin Ioana (monahia Ioanichia), Rotaru Ana (monahia Amfilohia), Lucan Raveca (monahia Teodosia), Bogdan Elisabeta (monahia Eufimia), Martin Marina (monahia Melania), Cristea Ana (monahia Agaftonica), Pătrașcu Măria (monahia Heruvima).

Se gândea să ridice pentru ele o mănăstire la locul numit Dintre Văi, pe Valea Sebeșului, lângă comuna Strungari, având sprijinul atât al părinților fetelor mai sus menționate, cât și pe cel al credincioșilor din aceste locuri. Nefiind posibil acest lucru atunci, s-a gândit ca pentru început surorile ce-l urmau să capete pregătire pentru viața monahală în alte mănăstiri, iar după trei ani să se întoarcă pentru zidirea mănăstirii plănuite.

În Eparhia Buzăului

Cu binecuvântarea episcopului Antim Angelescu, în vara anului 1952 cele 23 de fete au fost primite în eparhia Buzăului, fiind închinoviate jumătate la Mănăstirea Rătești și jumătate la Mănăstirea Barbu. Părintele Dometie, împreună cu ucenicul și colaboratorul său apropiat, ieromonahul Varsanufie de la Râmeți, au fost închinoviați la mănăstirea de călugări

Părintele Dometie

Ciolanu, din aceeași eparhie, la 22 august 1952. Episcopul Antim Angelescu, cunoscând și apreciind pregătirea și valoarea sa morală, deși era tânăr, i-a dat Părintelui Dometie binecuvântarea de a fi duhovnic atât al acestor tinere, cât și al altor viețuitoare și viețuitori din mănăstirile menționate. Concomitent a fost numit director și profesor al școlilor monahale ce funcționau la cele trei mănăstiri: Rătești, Barbu și Ciolanu. Atât cât a condus aceste școli monahale, la mănăstirile Rătești (care avea peste 300 de călugărițe), Barbu (cu alte 150 de maici și surori) s-au pus bazele unei serioase pregătiri pentru viața și rânduiala monahală, după cel mai autentic tipic și conform rânduinelor ortodoxe. Maicile și-au însușit temeinic, pe lângă celelalte cunoștințe de bază, și muzica psaltică. Tot acum, multe dintre ele s-au calificat în meseria de țesut covoare, lucrând în atelierelor respectivelor mănăstiri.

În anul 1954, Părintele Dometie a adus-o în grupul de surori de la Rătești pe sora sa Eugenia, viitoarea monahie Eudoxia Manolache.

Pentru a se achita onorabil de răspunerile pe care le avea în aceste calități, de profesor și duhovnic, trei zile pe săptămână era la Rătești, unde slujea zilnic Sfânta Liturghie, iar după-amiaza preda la școala monahală materiile de bază, inclusiv muzica psaltică. Restul zilelor din săptămână depunea aceeași activitate la celelalte două mănăstiri, Barbu și Ciolanu. Mănăstirile erau la distanțe relativ mari una de alta - 8 și respectiv 9 km. Neexistând alte posibilități de deplasare, mergea pe jos prin pădure, pe un drum cu urcușuri abrupte, pe orice vreme, oricât de aspră ar fi fost. De multe ori și-a riscat viața făcând acest drum în toiul iernii sau trecând râul Buzăului cufundat până la brâu în apă, atunci când barcagiul nu era la mal, mai ales noaptea.

În acest timp s-a înființat la mănăstirea Rătești *Obștea Acoperământul Maicii Domnului*, formată din maici, grup de îndrumarea cărui se ocupa efectiv și permanent, ca un adevărat părinte.

Activitatea sa duhovnicească intensă din acești ani nu s-a limitat numai la monahii și monahiile din cele trei mănăstiri, ci s-a îndreptat și spre credincioșii din aceste locuri, care în număr mare îl căutau și îl solicitau pentru nevoile sufletești.

Preasfințitul Antim Angelescu, apreciind calitățile misionare ale Părintelui Dometie și zelul său, l-a trimis pentru o perioadă de timp în părțile Adjudului, în Moldova, pentru combaterea stilismului.

Dorința de reîntoarcere în Ardeal

Planul cu zidirea mănăstirii „Dintre văi”, de pe Valea Sebeșului, la Strungari, nu s-a putut realiza. Părintele Dometie, timp de trei ani cât a stat în eparhia Buzăului, a făcut multe demersuri la forurile înalte bisericești și de stat pentru edificarea unei mănăstiri de maici în Ardeal, dar nu i s-a dat nici un fel de aprobare, alegându-se doar cu promisiuni.

Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, văzând dorul Părintelui, l-a încurajat zicându-i: „Părinte Dometie, avem ziduri, avem ziduri destule, dar n-avem suflete să le încălzească”. Cu acest sfat părintesc în suflet, Părintele Dometie a pornit să caute o mănăstire în Ardeal, în care să poată să se închinovieze grupul de surori de la mănăstirile Rătești și Barbu. A descoperit mănăstirea Râmeți, care i-a plăcut foarte mult. Ultimul stareț fusese părintele Evloghie Oța, care hotărâse să treacă la stilul vechi cu toată obștea. Influența sa asupra localnicilor era destul de mare. La propunerea părintelui Gherman Baci, delegatul trimis de Episcopia Clujului, de care aparținea mănăstirea, Sfântul Sinod decisese, în anul 1955, transformarea Râmeților din mănăstire de călugări în mănăstire de maici.

În anul 1956, cele 23 de surori (jumătate din grupul de la Rătești, căci cealaltă parte a rămas acolo, și cu întreg grupul de la mănăstirea Barbu) au făcut cerere la episcopul Nicolae Colan al Sfintei Episcopii a Clujului să fie închinoviate în sfânta mănăstire Râmeți.

Lucrurile nu au decurs deloc ușor. Episcopul Antim Angelescu, voind să întărească pe de-o parte mănăstirile Rătești și Barbu, iar pe de altă parte cunoscând situația precară a mănăstirilor din Ardeal, nu a fost inițial de acord cu plecarea celor 23 de surori. El ar fi dorit ca Părintele Dometie să renunțe la ideea reîntoarcerii în Ardeal. Văzând că nu poate să-l

convingă, i-a chemat pe părinții Părintelui, îndemnându-i să-l oprească pe fiul lor de la acest gând, oferindu-i în eparhia Buzăului tot ceea ce ar fi putut să-l mulțumească pentru o bună viață monahală.

— De ce tot trage fiul dumneavoastră spre Ardeal? Nu-i născut aici?

— Nici noi nu știm, Prea Sfințite, căci noi am fi dorit să se căsătorească și să rămână lângă noi, dar se vede că alta-i chemarea lui Dumnezeu și noi nu ne-am opus și nici acum nu-i putem opri, au răspuns părinții lui.

În plus, nici episcopul Nicolae Colan nu prea era de acord să le primească, deoarece cunoștea sălbăcia și sărăcia locurilor de la Mănăstirea Râmeți și-l îngrijora existența deosebit de aspră care se întrededa pentru grupul de surori. Părintele Dometie a mers la cei doi episcopi, rugându-i cu multă insistență să nu se opună realizării scopului propus și luând asupra sa toate obligațiile de ordin spiritual și material, având în acest sens și asentimentul părinților grupului de surori care-l urmau.

Pentru început surorile au plecat în Ardeal fără nici un fel de aprobare, mai mult ca fugite. Aici au fost primite în anul 1956, pe la Sfântul Pantelimon, de prima maică stareță a mănăstirii, Pelaghia Prică, numită de episcopie după desființarea obștii de călugări de aici. La rugămintea Părintelui Dometie, aceasta le-a primit fără nici o aprobare de sus, cu gândul că pe parcurs se vor limpezi lucrurile. Și s-au și limpezit, dar tot așa, cu multe greutăți. Până la urmă, după multe tergiversări, episcopul Nicolae Colan a îngăduit, în anul 1956, închinovierea grupului la mănăstirea Râmeți.

La venirea în Transilvania s-au mai adăugat la grupul inițial, la date diferite, și alte viețuitoare, și anume: Bularcă Elena (monahia Eufrazia), Cojocaru Dobrița (monahia Xenofonta), Filip Elena (monahia Nimfodora), Pârvan Victoria (monahia Vichentia), Rusen Filofteia (monahia Fevronia) și Drăgoi Ana (monahia Teodora), care au ajuns călugărițe de bază în obștea mănăstirii Râmeți.

La 2 iunie 1957 a avut loc călugărirea primelor maici, a monahiilor Lavrentia, Antima, Ierusalima, Macrina, Eudoxia și Mihaela, sub salcia pletoasă de lângă străvechea biserică. Maica Lavrentia a fost călugărită de părintele Gherman Baci, iar celelalte de Părintele Dometie. Cu acest prilej, Părintele Dometie a spus printre altele, în predica ținută: „Aici vreau să-mi rămână oasele mele, între acești munți”, afirmând pentru a doua oară hotărârea sa neclintită de a nu se abate de la calea pe care și-a ales-o.

La 7 iunie 1957 Părintele Dometie le scria maicilor de la Râmeți, de acolo, de la Episcopia Buzăului, unde rămăsese și unde pentru o perioadă scurtă a funcționat în ascultarea de canonic: „*Bunele mele intenții trec dincolo de tot ceea ce este omenesc și de tot ceea ce ține de acest veac deșert. (...) Deși am fost ascultat și înțeles în gândurile mele de câteva suflete nobile, apoi nu eu am fost ascultat, ci însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care a spus cu cuvinte dumnezeiești: «Cine pe voi vă ascultă pe Mine mă ascultă, iar cine se va lepăda de cuvântul vostru de cuvântul Meu se va lepăda și de Cel ce M-a trimis pe Mine, de Tatăl din cer».* (...) Pentru aceste cuvinte ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, eu fericesc acele suflete care m-au ascultat, plecând din lume și lăsând toate, părinți și frați și veri și case, căci știu bine că nu le-am arătat o cale greșită, ci dimpotrivă, le-am arătat cea mai sfântă cale de pe acest pământ, care duce direct la fericirea cea veșnică și la liniștea cea desăvârșită. (...) Cât de mult am iubit eu această cale știe Bunul Dumnezeu, că de-abia mi-am terminat examenele ultimului an de facultate și mi-am dat licența în Teologie și am apucat pe drumul mănăstirii, nemaiprecupețind nimic și nemaifăcându-mi nici un fel de judecată. (...) Acum mă simt reînviat în ducerea și mai departe a jugului sfânt ce l-am luat cu ajutorul lui Dumnezeu și numai din dragoste pentru El și doresc tuturor acelor suflete ce și-au luat adio pentru totdeauna de la această lume și s-au înrolat în falanga cea mare a nevoitorilor în Domnul, o inimă curată, plină de toată bucuria duhovnicească. (...) Cine are minte curată are cheia liniștii desăvârșite. Cine are mintea curată are cheia adevăratei fericiri, pe care deie Domnul să o dobândim cu toții într-o nesfârșită vecii vecilor, Amin”.

La Mănăstirea Piatra Fântânelelor

Părintele Dometie a fost reținut la Buzău până la 2 august 1957, când, văzând episcopul Antim că nu-i poate clinti de la gândul lui cu nici un argument, i-a dat binecuvântare să meargă în eparhia Clujului, unde a primit numire, la 25 august 1957, nu la Râmeți, unde-și dorea, ci la schitul Piatra Fântânelelor, din zona Bistrița Năsăud. Părintele Dometie a înviorat atât viața duhovnicească din acest locaș, cât și pe aceea din parohia Dornișoara, unde a funcționat ca preot paroh, în același timp.

De la acest schit adresează obștii de la Râmeți, la 14 septembrie 1957, o scrisoare în care, printre altele, spunea: „*Cred că cerul se va milostivi de mine și într-o bună zi îmi va face dreptate. (...) Am această credință atât de puternică la Dumnezeu că nimic nu se trece cu vederea din ce este drept și sfânt. (...) Vreau ca această credință să o aveți cu toatele, peste toate vorbele și îndoielile ce vi se aruncă în suflet. (...) De nu m-ați cunoaște și de n-ați ști de ce jertfe sunt capabil, nu v-aș cere acest lucru. (...) Aici fac ascultare de la cotețul de găini, curățat la grajd și tot ce ține de cele mai de jos ascultări până la ascultarea cea mai mare ce mi-a dăruit-o Dumnezeu, slujirea la strană și la sfântul altar.*

Cu părintele Stareț merg atât de bine, ca fiul cu tatăl lui, iar cu ceilalți părinți și frați, mai mulțumitor decât atât și mai mult nici nu se poate aștepta; nimic în viața călugărului nu este mai de cinste și mai odihnitor decât să știe să facă orice ascultare, fără cea mai mică cârteală: la tăiat lemne, la cărat apă, la mersul cu vitele, la pășune, la curățatul în grajd și în cotețul găinilor, la coasă, la adunat fân, la maturatul prin curte și curățenia chiliilor, la curățenia arhondaricului, la spălatul rufelor, la bătut toaca, la cântat la strană; iată atâtea ascultări și îndeletniciri care formează farmecul vieții călugărești. Din acest punct de vedere să mă credeți că sunt fericit: deci, iată că monahul din mine nu doarme, ci este la datorie și vă rog și pe sfinții voastre să vă aduceți aminte de toate nevoile sfinților noștri părinți. (...) O!, dacă aș putea să-mi revăd tot scrisul meu! (...) Se înțelege, tot ce am scris până acum aș rezuma la o singură frază: Crede, nădăjduiește, rabdă, smerește-te, iubește ca Iisus! (...) în puterea acestor cuvinte stă toată taina mântuirii și fericirii noastre. (...) Cine înțelege să înțeleagă și cine poate să cuprindă și să îplinească, fericite de el".

O zi mai târziu trimitea o altă scrisoare: „*Le-am spus că mă mulțumesc să stau și pe un măracine, numai să mă știu în această eparhie... Dacă am un colț de pâine i-l dau lui (starețului de la Mănăstirea Piatra Fântânelelor - n.n.) ca să-l mănânce cu ceai, lui mămăliga nu-i face bine; eu mă mulțumesc și cu mămăligă; se vede treaba că cerul a știut ce cruce am, de aceea mi-a dăruit o sănătate și o rezistență destul de bună, ca să pot trece peste orice greutăți. De altfel eu pe unde am mers n-am plecat din cauza oamenilor, ci din cauza unei idei sfinte ce-am avut-o la inimă și o am până voi intra în pământ".*

La Mănăstirea Dragomirești

În anul 1958, la 17 mai, arhiepiscopul Teofil Herineanu al Clujului l-a mutat de la Mănăstirea Fântânele la Mănăstirea Dragomirești din Maramureș, ca stareț și duhovnic. Și aici s-a ocupat intens spre a o organiza atât din punct de vedere administrativ, cât și duhovnicesc. A acoperit biserica în întregime, a pus să fie zugrăvită, a construit o clopotniță din lemn, pe care a înzestrat-o cu clopote, și a construit și câteva chilii. Totodată a ajutat duhovnicește, în stilul său caracteristic, entuziast și neobosit, pe mulți credincioși din această parte de țară.

La Mănăstirea Râmeți

La 5 martie 1959 Părintele Dometie a fost numit, în sfârșit, tot de către arhiepiscopul Teofil Herineanu al Clujului, preot duhovnic la Mănăstirea Râmeți și, concomitent, preot paroh al parohiei Râmeți.

De la venirea în Transilvania, la diferite date calendaristice, au fost călugărite de

Părintele Dometie maicile: Melania, Magdalena, Paraschiva, Fevronia, Rafaila (sora Părintelui Stăniloae), Daniela, Andreia, Ambrozia, Stavrofilia, Mitrodora, Eufrasia, Filotimia (mama Părintelui Dometie), Xenofonta, Anastasia, Ioanichia, Teodosia, Amfilohia. Alte maici, primite de Părintele Dometie în mănăstire, au fost tunse în monahism (au depus jurământul) după ce Părintele Dometie a trecut la cele veșnice: Teodora, Eftimia (sora părintelui Pilotei Stoica), Veniamina, Mina și Pavelida (surorile părintelui Serafim Bădilă), Eufrosina, Ambrozia, Melania, Apolinaria și Ghelasia (surorile părintelui Nicolae Barb), Sofronia, Spiridona Șandor, Teofana, Ioresta, Meletia, Isidora (sora părintelui Ioachim Popa), Petronia, Marina, Veronica, Teoctista, Rafaela, Hristofora, Andreia de la Pian. Așadar, în primii ani ai înjgheberii mănăstirii de maici de la Râmeți era o obște de peste 40 de viețuitoare.

Mănăstirea se găsea în mari nevoi materiale și spirituale, într-o situație extrem de critică, în stare aproape de ruină. Erau greutăți mari în aprovizionarea cu cele necesare, din cauza distanței până la Teiuș, localitatea cea mai apropiată, aflată la 20 km. Această distanță era parcursă săptămânal de Părintele Dometie și de viețuitoarele obștii pe jos, cu poveri în spate. Nu erau alte mijloace de transport decât un căluț și un căruț, cu totul insuficiente pentru a aduce la mănăstire materiale pentru atelier, alimente etc. Râul Geoagiu trebuia trecut de douăzeci și două de ori pe punți înguste. Uneori, când punțile erau luate, se trecea direct prin apă. Apoi obștea se confrunta cu o acută lipsă de spațiu, chiliile fiind insuficiente pentru personalul ce se strânsese în acest locaș. Atelierul pentru covoare era necorespunzător. Existau mari dificultăți în procurarea hranei, a îmbrăcămintei, a medicamentelor.

Tot timpul Părintele Dometie se îngrijea de viața spirituală a viețuitoarelor și de hrana lor, să nu ducă lipsă de cele strict necesare, le încuraja mereu, le îmbărbăta în clipele grele de îndoială și ispită, învățându-le treptat și cu deosebit simț pedagogic să se hrănească cu hrana cea tare a călugăriei. Puterea de convingere față de viețuitoare venea din exemplul său personal de răbdare în muncă, de rugăciune neîncetată, de smerenie adâncă și de dăruire totală binelui obștesc, de milostenie, toate acestea făcându-le dintr-o dragoste fierbinte de oameni.

Dar aceste neajunsuri nu au fost destule căci s-a abătut asupra mănăstirii un cântec trist de pustiire, în urma *Decretului 410* din anul 1959. Conform acestuia, tânăra obște de maici și de surori, toate aflate sub vârstă de 50 de ani, trebuia să se risipească, în luna mai din primăvara anului 1960, pe la casele părinților sau să intre în producție, în fabrici și uzine.

Părintele Dometie, cu inima lui de părinte al acestei obști greu încercate, credea însă ferm că Dumnezeu și Maica Domnului le vor hărăzi ca într-o bună zi să se adune iarăși cu toții la această mănăstire și bucuria lor să fie desăvârșită. Și așa a și fost. Dar după 10 ani de zile de pribegie. Părintele Dometie își întărea mereu, direct sau prin scrisori, obștea de maici risipită în toată țara. În acest timp cele mai multe maici au stat la Teiuș și la Aiud, în mai multe grupuri care lucrau la țesutul de covoare, șefa secției de covoare fiind maica Ierusalima Ghibu. Această secție era dependentă de Cooperativa „Record” din orașul Aiud.

Părintele Dometie nu era liniștit să le știe pe maici tot pe la gazde, pe la uși străine, și le-a cumpărat două case în Aiud, una pe str. Crișan nr. 10, iar cealaltă pe str. Ștefan cel Mare, ca să locuiască laolaltă.

În perioada desființării ei, clădirile Mănăstirii Râmeți au fost luate la stat cu forța și transformate în cabană și bufet.

După multe intervenții pe la cei mari ai timpului, s-a aprobat ca maicile să revină mai întâi ca civile cu secția de covoare, cu angajamentul că le vor da și fetelor localnicilor o sursă de existență la această secție. În martie 1969 grupul de maici și surori a revenit la Mănăstirea Râmeți. Mănăstirea depindea acum direct de Mitropolia Ardealului, cu sediul la Sibiu, la a cărei conducere se afla mitropolitul Nicolae Mladin.

Din acest moment, Părintele a început la mănăstire o intensă activitate, atât din punct de vedere duhovnicesc, cât și gospodăresc. În zilele de 16 și 17 martie 1969 Părintele împreună cu maicile au stricat zidurile despărțitoare din paraclisul mănăstirii, care fusese transformat în camere de cazare, încăperea fiind reamenajată ca paraclis.

Părintele Dometie

Maicile revenite la mănăstire nu mai erau stăpâne, ci chiriașe, locuind la un loc cu turiștii, încet-încet obștea crescuse și maicile n-aveau nici loc unde să doarmă. La început dormeau de-a latul câte șapte în două paturi.

Cabana și bufetul aflate în perimetrul mănăstirii deranjau grav viața maicilor. Neputând să mai suporte acest fel de iad în incinta Mănăstirii Râmeți, valoros monument istoric al trecutului românesc în Transilvania, Părintele Dometie a făcut numeroase demersuri, cu riscurile aferente, la toate forurile superioare bisericești și de stat, până la președintele țării, arătând situația gravă în care se afla mănăstirea.

La 12 iulie 1969 s-a înființat muzeul mănăstirii. Părintele a ajutat la dotarea și înzestrarea acestuia cu icoane pe sticlă și pe lemn, colecționate de pe la localnici sau din alte părți, cumpărate și donate. Au mai fost achiziționate tot felul de obiecte etnografice, monede, documente etc.

Apoi s-a început construirea atelierului de covoare, pentru a avea maicile și surorile unde să lucreze. Acesta a fost terminat în anul 1970.

Tot în acel an s-a construit un local pentru un bufet în afara zidului mănăstirii, pentru a putea fi scos bufetul ce funcționa în trapeza mănăstirii.

În câteva luni a construit din temelie, lângă mănăstire, o școală pentru copiii satului.

În vederea creării de condiții optime viețuitoarelor mănăstirii, s-au mai construit în continuare, în aceeași perioadă, o trapeză cu bucătărie, un arhondaric, o clădire pentru stăreție și pentru persoanele oficiale, precum și o clădire cu 12 chilii. A mai ridicat două case parohiale. Din cauza opozițiilor de tot felul, toate edificiile au fost construite fără acte sau aprobări oficiale.

A sădit o livadă în mănăstire, în care a instalat o stupină, cumpărând peste 20 de stupi. A făcut un lac de pește, a zidit case în vie.

Apoi s-a introdus curentul electric în mănăstire, cu sprijinul Patriarhiei, cu aprobarea Departamentului Cultelor și cu ajutorul material al Mitropoliei Sibiului și al Protopopiatului Brașov. Dar baza materială principală a constat din donațiile salariilor viețuitoarelor și a contribuției lor efective în muncă.

În continuarea acestei activități gospodărești s-a realizat instalația pentru introducerea apei potabile și au început pregătirile pentru încălzirea centrală în tot complexul de clădiri al mănăstirii.

Totodată, Părintele s-a îngrijit permanent de restaurarea bisericii vechi, important monument istoric.

Părintele Dometie nu a avut pace și liniște atâta timp cât viețuitoarele obștii nu au ajuns să aibă liniștea necesară pentru activitățile practice și rugăciuni. Pentru a rezolva definitiv această problemă, în înțelegere cu organele superioare ale județului Alba și cu aprobarea Departamentului Cultelor și a Sfintei Mitropolii a Sibiului, a ridicat din temelie o cabană cu etaj, la o distanță de 800 de metri mai sus de mănăstire, către cheile Râmeților, după un proiect dat de OJT Alba. Aprobarea s-a dat pentru o casă de pensionari a preoților, urmând ca la vremea convenită să fie mutate acolo cabana și bufetul din incinta mănăstirii, sub forma unui „schimb de locuință”, ceea ce s-a realizat, după multe osteneli ale Părintelui Dometie, căci ajutor bănesc sau material nu a avut de niciunde. Această lucrare a fost terminată după moartea Părintelui.

Pentru toate aceste lucrări Părintele Dometie a depus eforturi deosebite, muncind efectiv alături de maicile și surorile din obște și de lucrătorii angajați. La transportul bolțarilor pentru cabană, spre a-și proteja mâinile însângerate, și-a folosit șosetele din picioare ca mănuși, în fiecare zi era cu mâinile pe roabă și pe lopată, cărând materiale pentru construcții alături de muncitori, constituind permanent un exemplu stimulator.

Cu toate aceste preocupări, rânduiala celor șapte Laude nu a fost stingherită, căci noaptea făcea slujbă, în zorii zilei terminându-se slujba Acatistului, Ceasurile și Sfânta Liturghie, iar seara, după ce înceta lucrul afară, suna clopotul pentru slujba de seară, care se oficia după tipicul mănăstiresc. Deși era obosit, era foarte exigent la slujbe, pe care le oficia

cu multă căldură și adâncă trăire, insistând permanent asupra sobonului să fie cu mare luare aminte la ceea ce se citește și se cântă în biserică.

În pauzele dintre slujbele din biserică sacrifica odihna pe care ar fi meritat-o din plin și efectua lucrări gospodărești ca: săpat în grădină, aducerea lemnului din pădure ș. a. Adesea a fost văzut spărgând piteni de piatră din munte, pentru a construi trapeza, bucătăria și alte clădiri. Altă dată a fost văzut în apa Râmețiului până la brâu, împreună cu alți credincioși, străduindu-se să rostogolească bucăți de stâncă de câte 200-300 de kg dislocate din munte, pentru a consolida malul dinspre mănăstire și a proteja drumul de acces al autobuzelor IRTA.

Aici, la Râmeți, timp de 16 ani, până la fulgerătorul său sfârșit, a luptat zi de zi printr-o muncă jertfelnică în vederea consolidării idealului său de o viață: întemeierea unei obști de maici în Transilvania. A desfășurat în toți acești ani o neobosită activitate duhovnicească și edilitară.

Paroh al unor sate ale comunei Râmeți

Slujea singur la cinci biserici din comuna Râmeți. Erau biserici neîncălzite.

A înzestrat aceste biserici cu icoane, le-a zugrăvit și le-a acoperit.

Ca preot paroh la biserica satului Valea Mănăstirii a construit două case parohiale și a finisat biserica parohială, în care a slujit timp de nouă ani.

Din cauza distanțelor mari între bisericile de aici și a terenului muntos, cu pante accentuate, eforturile depuse pentru a merge la ele erau considerabile. Pentru a ajunge la biserica Olteni, de pildă, mergea din greu două - trei ore, fiind necesar să schimbe și două cămăși până acolo. De multe ori, după ce ajungea transpirat la biserica respectivă, neavând cu ce să se schimbe, își îmbrăca puloverul de lână în loc de cămașă, întorcea dulama udă pe dos, apoi se îmbrăca cu odăjdiile și începea slujba, observându-se adesea cum ieșeau aburi din corpul său în timpul slujbei, mai ales iarna, când în biserică era frig.

Duminicile, când urca la bisericile din parohie, era însoțit de mulți credincioși veniți de departe numai că să participe la slujbele făcute de el. Aici îl așteptau mocanii, enoriașii locului. Unii îi cereau să-i spovedească. Apoi începea Utrenia. Urma Sfânta Liturghie. Predica întotdeauna. La sfârșit slujea parastasele, după care mergea pe la casele și șurile țăranilor pentru sfeștani, după obiceiul locului. Distanțele fiind mari de la o casă la alta, Părintele termina târziu această activitate istovitoare. Se întorcea la mănăstire pe înnoptate, cu cămășile ude în straiță, extenuat, dar fericit că-și făcuse datoria. Niciodată Părintele Dometie nu primea bani de la acei oameni săraci pentru slujbele făcute, deși ei nu erau mulțumiți ca Părintele să plece cu mâinile goale din casele lor. Pentru a nu-i mâhni, primea de la ei mici daruri, adică brânză, lapte și ouă, altele asemenea, pe care le aducea în spate și le împărțea viețuitoarelor din obște. Era iubit de toți moșii, pentru că, așa cum mărturisesc ei singuri, nu au avut niciodată astfel de părinte, care să-i ajute și să-i înțeleagă în toate nevoile lor, fără să-i împovăreze cu ceva.

Se străduia Părintele Dometie ca tot poporul să participe activ la slujbe, cu emoție și trăire. Iubitor de cântări și excepțional cântăreț, învăța poporul și-l îndemna spre cântare omofonă.

Niciodată nu și-a luat concediu de odihnă și nici nu a conceput să se ducă la o stațiune pentru îngrijirea sănătății.

A participat activ la conferințele administrative și de orientare organizate de centrul eparhial, susținând referate apreciate de cei în drept. A urmat cursurile de îndrumare misionară de la Curtea de Argeș.

Pentru multipla și rodnică sa activitate, pentru vredniciile sale în ogorul sfintei Biserici, i s-a decernat medalia jubiliară „A XXV-a aniversare de Patriarhat a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian”, emisă cu acel prilej.

La 12 decembrie 1974, prin *Decizia nr. 4200*, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a acordat rangul de Arhimandrit.

Cursurile de doctorat în teologie

Părintele Dometie nu s-a lăsat însă copleșit de activitatea administrativă gospodărească, ci a pus un mare preț și pe studiu.

Astfel, în anul 1972 s-a înscris pentru doctorat în teologie la institutul teologic de grad universitar din București, în ultimii trei ani ai vieții, cu toate ocupațiile pe care le avea, în primele trei zile ale săptămânii se afla la București pentru cursurile de doctorat. Pleca duminica după Vecernie, iar joi dimineața era înapoi la mănăstire, unde era așteptat cu dragoste de obște și de mulți credincioși. Imediat slujea Sfânta Liturghie. A încheiat cursurile de doctorat cu media 10, cu o lună înainte de fulgerătorul lui sfârșit.

În cadrul acestor cursuri a publicat două lucrări: *Dogmele și valorificarea lor în viața credincioșilor ortodocși*, în revista *Studii Teologice*, nr.3-4/1975 și *Teme dogmatice în pictura bisericii vechii Episcopii a Geoagiului*, tot în revista *Studii Teologice*, nr. 10/1975.

Schiță de portret

Predicator. După fiecare Sfântă Liturghie predica cu înflăcărare și cu o forță de convingere deosebită, care își avea acoperirea în trăirea și exemplul său personal. Duminica și în zile de sărbători începea Sfântul Maslu la ora cinci, după care ținea un cuvânt de învățătură scurt referitor la puterea acestei Taine. Trecea apoi la spovedirea credincioșilor rămași nemărturiși din seara precedentă. Când timpul era frumos, din cauza mulțimii poporului săvârșea Sfânta Liturghie afară, la altarul de sub salcia pletoasă. Tot datorită mulțimii credincioșilor, împărțășirea dura câte o oră, o oră și jumătate.

Primitor de străini. Mai ales la sărbători, când numărul credincioșilor era deosebit de mare, depășind spațiul de cazare existent, Părintele nu-și găsea liniștea până ce nu vedea pe ultimul om așezat undeva pentru odihnă. Chilia sa - dacă se poate numi „a sa”, căci locuia împreună cu părinții Varsanufie și Filotei - era cea dintâi ocupată până la refuz de copii, bătrâni și bolnavi. La fel se întâmpla și cu chiliile maicilor, în aceste situații, trapeza, coridoarele, paraclisul chiar, erau puse la dispoziția credincioșilor pentru odihnă, iar Părintele se mulțumea să așeze puțin pe un scaun sau pe jos, în sfântul altar.

Modest. Era simplu și modest în îmbrăcăminte, comportare și hrană. Avea un singur rând de haine, căci îmbrăcăminte pe care o primea în dar sau i se confecționa de către obște o dădea celor lipsiți. Hrana era mai mult vegetală și de multe ori se mulțumea cu pâine, măcăligă, ceapă sau cartofi fierți.

Milostiv și generos. A fost un exemplu viu de lepădare de sine și de dăruire pentru obștea păstorită, pentru toți cei care l-au cunoscut. Din tot ce primea, ce era mai bun și mai frumos dădea altora, iar pentru sine oprea ce era inferior sau de multe ori nimic. Nu era liniștit niciodată când avea un lucru în plus și știa că altuia îi lipsește lucrul acela. Era atât de milostiv încât își dădea hainele de pe dânsul și chiar și încălțăminte din picioare atunci când întâlnea un om lipsit de acestea. Nu pleca nimeni din mănăstire, dintre cei necăjiți și împovărați de nevoi, nehrănit și nemângâiat măcar cu un cuvânt. Nu făcea deosebire dacă erau români sau țigani, în multe situații dădea bani din buzunar celor săraci, pentru drum sau alte nevoi urgente.

Îndreptător pe calea cea bună. În neobosita sa activitate misionară era natural, sincer și deschis. Certa cu asprime abaterile, dar nu rănea inima, căci era drept și cu simțul măsurii în toate. Dușman neînduplecat al patimilor de tot felul care îi robesc pe oameni, combătea aceste patimi cu cuvântul său autoritar, dar totuși delicat, atât în predică, cât și la mărturisire. Atât era de convingător în această privință, încât îi determina pe fumători să-și lase țigările și uneltele de fumat în fața lui sau să le arunce singuri în sobă, legându-se cu hotărâre să nu mai fumeze niciodată.

Făcător de pace. Prin puterea sa de convingere, aducea împăcare între oamenii învrăjbiți și dezbinați, adesea pentru motive neînsemnate. Nu o dată aceste certuri le afla și le vindeca în cadrul unor familii.

Jertfitor. Se simțea deosebit de bine în mijlocul obștii. Unde era ceva mai greu de

lucru și mai dificil de suportat, la treburile inferioare, era prezent primul cu aceeași voie bună. Era oricând dispus să ia asupra sa orice treabă dificilă care producea altora repulsie sau oboseală deosebită.

Rugător și îndemnător la rugăciune. Recomanda cu stăruință obștii și credincioșilor săi să se roage neîncetat și cu toată puterea credinței. Se pronunța pentru rugăciunea scurtă, dar aprinsă de dragostea lui Dumnezeu. Spunea că viața întreagă trebuie să devină o rugăciune.

Promotor al sincerității. Nu pierdea nici un prilej pentru a insista ca viețuitoarele să fie de o sinceritate totală între ele.

Ascultător. Considera ascultarea cu smerenie și inimă veselă ca pe o mucenicie albă.

Luptător împotriva sectelor. În predicile sale combătea cu argumente temeinice pe cei care s-au rupt de Biserica Ortodoxă plecând la sectanți, cât și superstițiile din popor. A întors pe mulți sectanți din alte părți de la rătăcirea lor. În tot acest ținut al Apusenilor, unde a slujit el, nu există secte.

Smerit. Pentru greșelile mici pe care le făcea ca om, având în grijă și sub ascultare atâtea viețuitoare, care îl mai supărau uneori, se mârșea mult și degrabă se întorcea cu mângâiere, cerând iertare, ca să nu rămână vreo rană ascunsă nevindecată.

Punctual. La toate activitățile obștii era de o promptitudine și punctualitate exemplară, cu deosebire la biserică și la masă, în trapeză.

Ucenici ai Părintelui Dometie

Părintele Dometie a în drumat, a încunajat și chiar a ajutat material mulți tineri, elevi și studenți teologi, spre preoția adevărată, ideală, jertfelnică, care arde în iubirea de Dumnezeu. Printre aceștia se numără părintele Theodor Burcuș dle la Sibiu, părintele Filotei Stoica, un vrednic urmaș la parohia Râmeți, și alții.

Orientarea spre preoție a părintelui Mihai Manolache, fratele său mai mic, s-a datorat tot Părintelui Dometie, care l-a îndrumat încă de copil spre seminarul teologic.

Un loc aparte în activitatea misionară a Părintelui Dometie l-a avut părintele Varsanufie Stirban, care l-a urmat încă de la început în toate încercările prin care a trecut, ca cel mai credincios ucenic și colaborator și care a slujit și el un timp la mănăstirea Râmeți.

În fine, un alt ucenic, indirect, este părintele Ioachim Popa, de loc din satul Pleașa al comunei Râmeți, care se străduiește cu chibzuință și râvnă să poarte mai departe lumina aprinsă la mănăstirea Râmeți, cu atâtea jertfe, de Părintele Dometie.

Moartea

Sănătatea Părintelui Dometie slăbise mult în urma neconținutelor eforturi făcute, fără nici o crutare, în cei 26 de ani de muncă neîntreruptă, încordată, ca preot și duhovnic de o deosebită vocație misionară. Drumurile peste munți, postul, neodihna, slujbele și cântarea cu pasiune, afară și în biserici neîncălzite, vara și iarna, privațiunile în folosul altora de lucrurile cele mai necesare, toate acestea și-au spus cuvântul. A trebuit să suporte o dificilă intervenție chirurgicală la gât, prilej cu care i s-a agravat o mai veche suferință cardiacă.

Deși continua să-și facă datoria fără reproș, Părintele era tot mai obosit și tot mai rezervat, în contrast cu firea sa energetică.

În noaptea Anului Nou 1975, între altele, a spus în predică: „Ce va fi aceasta, fraților? Când am ațipit, am văzut un mormânt nou, gol, cu o cruce la un capăt, iar eu eram pe marginea lui. Al cui va fi acest mormânt?” Și în anul acela a murit.

În săptămâna de dinainte de sfârșitul său a predicat zilnic, la fiecare masă, uneori chiar și la gustarea de dimineață. Prelungea ca niciodată sfaturile duhovnicești.

Inundațiile de la începutul lui iulie 1975 au distrus drumul spre Teiuș în mai multe locuri, precum și podurile peste râul Geoagiu, izolând mănăstirea. Eforturile depuse în acele zile au constituit o grea încercare pentru inima și așa destul de șubrezită a Părintelui.

În zilele de 2 și 3 iulie a început să vină valea mare de la Mogoș, aducând tot felul de

Părintele Dometie

copaci și de pietre. Tocmai atunci a sosit de la București un pictor cu soția lui și cu copilul. Părintele s-a dus să le ajute să treacă bagajul. L-a bătut apa pe punte până la brâu. Doar ce a reușit Părintele să pună un picior pe pământ de partea cealaltă, că a și fost luată puntea. Au rămas dincolo de vale. Ceilalți s-au adăpostit pe la mocani. Dar Părintele, care era ud tot, căuta să treacă din nou pe partea mănăstirii. S-a dus la puntea ce mai înaltă de pe Valea Mănăstirii, la Turcu morarul. Și acolo bătea apa în punte, dar totuși s-a încumetat să treacă. Doar ce a trecut, și iarăși, pe loc, apa a luat puntea. De două ori, în aceeași zi, a fost salvat de Dumnezeu și de Maica Domnului. S-a întors în mănăstire pe coastele abrupte, cum numai el a știut. Ploua. Era tot ud până la piele. De vreo trei ori a crezut că nu mai poate merge. Se sufoca, îl supăra operația de la gât, făcută în urmă cu 11 luni. Așa, cu sufletul la gură, soborul s-a trezit cu el la mănăstire. S-a schimbat de hainele ude și a mers la biserică foarte inimos, că așa-i era firea, să pornească Vecernia și apoi Utrenia.

Sâmbătă, 5 iulie 1975, dimineața, în ajunul morții sale, Părintele Dometie a ținut cu tot dinadinsul să dea pentru toată obștea o lecție de ascultare și punctualitate la masă. A muștrat și a pretins ca ceilalți doi părinți să fie și ei prezenți întotdeauna la masă când se dă în clopot. A spus: „Eu am să plec de la voi, ce exemplu o să dați la obște?” (Acești părinți erau ucenicii sfinției sale: părintele Filotei, preot la parohia Râmeți, și părintele Varsanufie). Cum ei s-au îndârjit și n-au vrut să mănânce, a zis: „Tot soborul nu va pleca din trapeză până nu vor mânca și părinții”. Aceștia continuând încă, s-a sculat o maică și le-a spus cu ton energic: „Haideți, mâncați, că are dreptate Părintele; când dă în clopot de masă, unul vă duceți într-o parte și altul într-altă parte; noi n-avem timp să stăm după sfințiile voastre”. Văzând ei că n-au încotro, au mâncat și și-au cerut iertare de la Părinte în fața obștii.

Sâmbătă după masă, Părintele s-a necăjit de-a scos gardul de sârmă de la coteț din nisip și din nămol, căci nici nu se mai cunoștea de împotmolit ce era; l-a pus în picioare după inundația care fusese acolo. Apoi a stivuit lemnele de construcție.

Sâmbătă seara s-a făcut o vecernie și o priveghere frumoasă, simțită, cu mult entuziasm. A fost foarte bucuros, dându-și și sfinția sa concursul la slavoslovie.

Seara i-a invitat pe seminariștii de la București la masa sfinției sale; la trapeza obștii. (Aceștia fuseseră angajați cu plată pe timpul vacanței de vară la lucrul construcțiilor din mănăstire.) Le-a ținut o predică despre felul cum trebuie să fie un preot în societate și înaintea lui Dumnezeu. Apoi i-a pus de-au cântat Axionul Maicii Domnului, o priceasnă, încheind cu „Pre Tine, Dumnezeule...”. A fost foarte bucuros de felul cum s-au prezentat elevii. Parcă-și amintea prin ei viața lui de seminarist. De altfel, le-a și vorbit atunci despre Seminarul din Buzău.

Duminică dimineața, 6 iulie 1975, pe la ora 5, se plimba prin curte și prin grădină. Se uita pe tot locul așa, dus pe gânduri, la toate construcțiile din mănăstire, la casa din vie, la ateliere și la celelalte. Atâta le fixa, de parcă își lua rămas bun. Parcă fiecare pas îl măsură...

S-a dat în clopote pentru Sfânta Liturghie și obștea s-a adunat în paraclis. Slujba a decurs cu multă viață. S-au făcut, după rânduială, Acatistul, Ceasurile și Sfânta Liturghie. Părintele Dometie a slujit însă mai monoton. Părintele Varsanufie, care a fost cu el în altar, mărturisea că în timpul Sfintei Liturghii Părintele n-a ridicat ochii din pământ. La sfârșitul slujbei, Părintele Dometie a ținut predică explicând versetul din Scriptură: „Cine pune mâna pe coarnele plugului și se uită înapoi nu este vrednic de Mine” (Luca 9, 62).

La masă, după ce a dat unele sfaturi, s-a discutat despre urmările inundațiilor atât pe Valea Mănăstirii, cât și în țară. Apoi, Părintele a povestit în fața obștii că în noaptea aceea a avut o descoperire în vis. A visat că a venit o femeie în mănăstire și a dezbrăcat-o pe mama sa (maica Filotemia) de hainele ei și i-a dat o rochie neagră să o îmbrace, zicându-i: „De astăzi să porți această rochie neagră”. Și Părintele a spus că a mai fost ceva, o descoperire, pe care o va povesti la masa de seară.

La ora două și jumătate, după masă, a plecat împreună cu un grup de maici și surori, care s-au oferit să-l însoțească, la Geoagiu, ca să aducă alimentele ce se aflau în mașina mănăstirii, rămasă acolo din cauza drumului distrus. Drumul prin pădure a fost cu voie bună și

cu cântări, ca de obicei. Ajunși acolo, Părintele a dat fiecăruia, după putere, câte ceva din alimente, având grijă să nu fie prea mult. La înapoiere s-a simțit rău, făcând popasuri dese, dar continua să discute cu ele... La barăci, sora Varvara l-a întrebat dacă îi este rău. Părintele i-a răspuns: „Dacă ai ști, nu m-ai mai întreba. Rămâi în urma mea legată de obște”, cuvinte care au fost privite după aceea ca o poruncă duhovnicească și ca un testament pentru ea, căci era mereu vizată cu plecarea din mănăstire.

A urcat încet dealul din fața bisericii parohiale. Chiar în dreptul ei, în fața sfântului altar unde a slujit atâția ani, vorbind până în ultima clipă, s-a lăsat ușor în genunchi cu ochii ridicați spre cer, înclinându-se pe o parte. A înghițit de două ori și și-a dat sufletul. A fost conștient până la ultima suflare, căci s-a lăsat pe partea dealului, și nu spre dreapta, unde era malul râului, riscând să cadă în apă. A lăsat din mâini povara cu alimente pentru obște, pe care a cărat-o de la Geoagiu, numai în momentul ultimei îngenuncheri.

Așa a fost sfârșitul călătoriei Arhimandritului Dometie Manolache pe Golgota acestei vieți.

În „Telegraful Român”, în articolul *O plecare timpurie*, episcopul de Alba Iulia din acea vreme, Emilian Birdaș, scria, printre altele: „în plină și rodnică activitate bisericească și patriotică s-a stins ca o lumânare de ceară curată, la 6 iulie 1975, Părintele Arhimandrit Dometie Manolache, duhovnicul Sfintei Mănăstiri Râmeți, județul Alba. A fost unul dintre osârduitorii devotați față de învățăturile cele de suflet mântuitoare ale sfintei noastre Biserici și care și-a consumat întreaga sa viață, de altfel atât de scurtă (50 de ani - n.n.) pentru mântuirea altora prin mântuirea sa proprie și care ne aduce aminte de marile figuri de sfinți ai sfintei noastre Biserici. Pretutindeni pe unde a peregrinat și-a lăsat amprenta sa de bun gospodar, de zelos propovăduitor al Cuvântului lui Dumnezeu, fiind regretat de toți cei care l-au cunoscut. Dar marea sa personalitate administrativ-gospodărească și duhovnicească rămâne legată de vastele realizări și înnoiri pe care le-a adus la străvechea mănăstire Râmeți.”

Înmormântarea

Slujba înmormântării s-a oficiat în curtea mănăstirii joi 10 iulie 1975 de un sobor de preoți și diaconi având în frunte pe episcopul vicar Emilian Rășinăreanul, delegatul mitropolitului Nicolae Mladin al Ardealului.

După terminarea slujbei au luat cuvântul, scoțând în evidență anumite aspecte din viața părintelui Dometie, mai mulți preoți: Cornel Erneanu de la parohia Ernea; arhimandritul Gamaliil Vaida, starețul Mănăstirii Cozia; Liviu Silvășan, protopopul Aradului; arhimandritul Serafim Popescu, duhovnic la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus; Filaret Costea, în numele preoților de mir din Arhiepiscopia Sibiului; profesorul dr. Ioan Rămureanu, în numele profesorilor Institutului Teologic din București.

Șirul cuvântărilor a fost încheiat de episcopul vicar Emilian Birdaș, care, într-un cuvânt cald, însuflețit și sprijinit pe date concrete, a scos în evidență activitatea bisericească și administrativ-gospodărească a celui abia plecat la Domnul, dând o înaltă apreciere activității sale, totodată exprimând și regretul că Biserica Ortodoxă din Transilvania a pierdut pe un adevărat slujitor al lui Hristos, de aportul căruia avea încă multă nevoie. Către sfârșitul cuvântării, episcopul a dat citire unui cuvânt de regret, apreciere și mângâiere al mitropolitului Nicolae.

În dangăt de clopote și cu regretul tuturor participanților la slujbă, sicriul a fost purtat de șase preoți spre locul de veci.

Episcopul Emilian Birdaș a pecetluit mormântul în nădejdea învierii.

După moarte

Pe crucea albă ce-i străjuiește mormântul din curtea mănăstirii se află scrisă această rugăciune alcătuită de mitropolitul Antonie Plămădeală: „Părinte Atotputernic, Tu, care l-ai chemat la Tine, miluiește-l pe el și pe noi, obștea lui, care i-am ridicat această cruce întru pomenire veșnică până când vom fi iarăși împreună întru împărăția Ta, turma și Păstorul.

Părintele Dometie

Amin".

La parastasul de un an, episcopul Emilian, evocând prima sa vizită în aceste locuri, când l-a găsit slujind pe Părintele Dometie, a spus printre altele: „Părinte Dometie, cine-ți va număra pașii făcuți pe aceste coclauri și sudorile vărsate alergând de la o biserică la alta?"

La mormântul Părintelui Dometie vin mereu sute și sute de credincioși să pună o floare, să aprindă o lumânare, să verse o lacrimă, să înalțe o rugăciune fierbinte pentru el, să-i ceară ajutorul.

Astăzi clopotele străvechiului lăcaș monahal ortodox, reînviat de sub ruine de vrednicul păstor de suflete și de obștea sa, vestesc moților și întregului Ardeal că idealul său de a întemeia o mănăstire ortodoxă în aceste locuri, spre întărirea credinței strămoșești și a unității naționale, a fost îndeplinit.

Teolog distins, Părinte duhovnicesc al multor credincioși, patriot și osârduitor pentru unitatea bisericească, spirit de înaltă jertfelnicie, altruist, gospodar de o rară capacitate, Părintele Dometie a fost și va rămâne o floare de mare preț în grădina Bisericii Ortodoxe Române.

ÎNTÂMPLĂRI DE PATERIC DIN VIAȚA PĂRINTELUI DOMETIE

* Venind acasă într-o vacanță, pe când era la Seminar, a primit de la părinți bani pentru biletul de întoarcere la Buzău. În gara Ianca Sat, de unde urma să plece, a întâlnit un coleg care era tare amărât și cu lacrimi în ochi, din cauză că părinții lui nu avuseseră să-i dea bani pentru bilet. Se văicărea îngrozit, căci nu știa cum să se descurce. Copleșit de situația colegului său, Stelică a renunțat la banii pe care-i avea, tot pentru biletul de tren, și i-a dat colegului său pe toți. Se afla acum el în situația aceluia, fără bani pentru bilet. Fără să stea prea mult pe gânduri, a pornit-o pe jos, circa 60 km, pe lângă calea ferată, spre Buzău, având în picioare numai niște târlci. Pentru a nu-i rupe, i-a scos din picioare. Și așa, cu târlcii și mai mult cu picioarele goale, a parcurs drumul până la Buzău, fiind mulțumit că a făcut o faptă bună.

* O dată, de la joacă, sora lui Eugenia (maica Eudoxia de mai târziu) s-a dus în cameră la el, așa cum mai obișnuia. El a întrebat-o: „Știi Crezul?” Ea, care era atunci în clasa a doua primară, i-a răspuns: „Nu”. „Învață Crezul!”, a îndemnat-o el. „Nu-i învăț, că-i mare”, a protestat ea. Stelian a insistat: „Învață-l, că am să-ți dau doi poli!”. Atunci ea s-a pus cu toată silința și l-a învățat, după care a primit cei doi poli.

* Pe când Părintele Dometie se găsea la Mănăstirea Prislop, în anul 1949, în timp ce se citea acatistul Sfântului Spiridon și s-a ajuns la peasna a șasea, a simțit în gură o dulceață mai dulce ca mierea, ceva ce nu se poate exprima, mierea fiind doar o slabă comparație. Această dulceață deosebit de plăcută a persistat mai multă vreme, aproape o lună. A dispărut în momentul în care a destăinuit-o. A spus mai târziu maicilor această întâmplare, ca să știe că atunci când simt ceva cu totul deosebit, venit prin darul lui Dumnezeu, să nu spună nimănui, ca să nu li se ia darul trimis de Duhul Sfânt.

* O femeie tânără din Sebeș povestea cum atunci când era copilă avea epilepsie. Mama ei a dus-o la Mănăstirea Prislop, la părintele Arsenie Boca. Și era și Părintele Dometie acolo, pe atunci călugăr tinereț. Părintele Arsenie a ieșit la spovedit și în timpul acesta copila a început să amețească. Părintele Dometie a lovit-o cu palma peste cap. De atunci s-a vindecat de boală și nu i-a mai fost rău niciodată.

* O țărancă din satul Deal (județul Alba), Silvia Bădilă, a mers cu fiica ei, Maria, care avea numai un an și jumătate, la schitul Afteia-Cioara, unde se afla atunci Părintele Dometie. Copila era bolnavă și maică-sa vroia să-i facă Părintele o slujbă, spre ajutor. Dar Părintele era foarte ocupat și nu reușea să ajungă la el. Atunci, mâhnită, ea s-a retras mai de-o parte, lângă pădure, să se odihnească, în timp ce își înfășa fetița, deodată l-a văzut pe Părintele trecând cu cineva și i-a spus că fetița este bolnavă. Acesta s-a oprit și de la distanța aceea a zis: „Domnul să vă binecuvânteze”, făcând semnul de binecuvântare al Sfintei Cruci. Din momentul acela fetița s-a vindecat deplin de suferința pe care o avea. Când a ajuns la 16 ani, copila a mers la Aiud, la atelierul de covoare al grupului de maici și surori ale Părintelui, iar mai târziu a intrat la mănăstire, la Râmeți. Este vorba despre maica Mina, stareța Mănăstirii „Sfânta Cruce” de la Oradea.

* O dată Părintele a mers cu mai multe maici la Mărculești, în satul natal, la un unchi, Gheorghe, fratele cel mai mic al mamei, ca să facă un parastas. Era cu el și sora sa după trup,

Părintele Dometie

care se afla în primul an de mănăstire la Rătești. La întoarcere au făcut un mic popas pe iarbă verde. Și a zis atunci unchiul acela către Părintele Dometie: „Părinte, poți să fii bucuros că și nepoțița te urmează”. Răspunsul nu a fost o laudă la adresa surorii lui, ci: „Ei, unchiule, urma alege”.

* În anul 1952, părintele Varsanufie, ucenicul Părintelui Dometie, se afla cu el la Mănăstirea Afteia, slujind amândoi în altar, la slujba de noapte. Biserica era supraîncărcată de popor, în biserică și în altar nu era altă lumină decât cea de la lumânările de ceară care luminau slab, numai cât să se vadă la citit. La un moment dat a strălucit deodată o lumină ca lumina electrică și a luminat tot altarul. Părintele Varsanufie oarecum s-a spăimântat. Atunci Părintele Dometie, fără cuvinte, i-a făcut un semn să tacă. Era obiceiul, acolo, ca înainte de încheierea slujbei să se înconjoare biserica cu praporii în față și cu tot poporul. Și așa au făcut și în noaptea aceea. O femeie din popor, cunoscută pentru credința și viața ei aleasă, a văzut, în timp ce se înconjura biserica, că s-au așezat câțiva porumbei pe prapori, deasupra. Femeia a povestit la urmă în taină părintelui Varsanufie despre această arătare din timpul slujbei, de care acela s-a minunat foarte.

* În același an, 1952, fiind chemați la o cununie la Loman, părintele Varsanufie și Părintele Dometie au plecat acolo prin pădure, cu popor mai mult mergând cu ei. Părintele Varsanufie, fiind obosit, căci nu dormise noaptea, a rămas mai în urmă, iar Părintele Dometie era mai înainte, cam la 150 de metri. La un moment dat Părintele s-a strecurat printre oameni, a venit la părintele Varsanufie și l-a întrebat dacă este obosit, iar acesta i-a răspuns că da. Atunci a zâmbit și a pus mâna peste el și a plecat mai departe. Din momentul acela părintelui Varsanufie i-a dispărut toată oboseala și s-a simțit atât de ușor, încât a mers mai departe vreo 15 km, iar apoi s-a și întors înapoi, pe înnoptate, până la satul Răchita. Până a doua zi n-a mai simțit oboseală sau slăbiciune. I-a spus aceasta Părintelui, iar dânsul a zâmbit și i-a făcut semn să tacă să nu spună nimănui nimic.

* În anul 1952, un om de la Buzău, șef de gară sau impiecat de mișcare, a venit la Mănăstirea Ciolanu și a întrebat de Părintele Dometie Manolache. Cum Părintele era plecat la București, a fost întrebat ce dorește. Și atunci omul a spus că, puțin timp mai înainte, se aflase într-o situație disperată: din cauza unei reclamații fusese dat afară din serviciu, iar copiii săi exmatriculați din facultate. Și așa de tare s-a deznădăjduit și s-a tulburat în mintea lui, că își pusese în gând să termine cu viața și chiar se pregătea să plece la gară pentru această faptă disperată. Dar tocmai atunci s-a pomenit în casă la el cu un om mic de statură, cu față călugărească, cu barbă, îmbrăcat cu haine preotești, care l-a întrebat: „De ce sunteți așa de disperat? De ce sunteți atât de deznădăjduit? Bunul Dumnezeu ne încearcă credința și răbdarea noastră. Nu vă lăsați tulburat”. Și s-a îmbrăcat cu veșminte preotești și i-a făcut o slujbă în casă. În timpul slujbei i s-a ridicat o negură de pe inima lui și de pe cei ai casei. „Atât de mult m-am liniștit, încât nu mai aveam nici o grijă” zicea el. A treia zi a fost chemat la serviciu și i s-a mărit și salariul, iar peste câteva zile copiii au fost reprimiți la facultate. Și spunea omul că de la slujba aceea, făcută de Părintele, avea o nespusă bucurie și o luminare, împreună cu familia. De aceea a venit la mănăstire, ca să aducă mulțumire lui Dumnezeu și să-i mulțumească și Părintelui pentru că au fost scăpați din acea grea primejdie.

Ceva mai târziu, într-o anumită împrejurare, Părintele Dometie a spus foarte scurt cum s-au petrecut cele de mai sus. Trecând prin Buzău, când a fost aproape de casa familiei respective, parcă i-a vorbit o voce: „Intră în casa aceasta și salvează-i pe oameni!”

* Părintele se ocupa după întoarcerea maicilor în mănăstire, la Râmeți, și cu problemele de aprovizionare. Făcea adesea pe jos drumul până la Teiuș. Când trebuia să facă aceasta, se scula tiptil-tpitil, ca să nu deranjeze prea mult, pe la 3 dimineața, să facă Sfânta Liturghie. Dintre maici mergea numai care putea. Până la 5 termina Sfânta Liturghie și pleca pe jos să

facă rost de materiale. Așa spunea: „Eu nu pot să nu fac Sfânta Liturghie în mănăstire, și eu trebuie să am Sfânta Liturghie făcută atunci când mă duc să rezolv o problemă”.

* La început, când maicile încă erau date afară din mănăstire și stăteau la parohie, o duceau greu și cu alimentele. Cu toate acestea, Părintele ținea foarte mult ca nici un credincios să nu plece nemâncat. O dată maicile l-au întrebat: „Părinte, ce să facem, că nu avem nimic cu ce să pregătim mâncare?” Și a spus Părintele: „Da' chiar nimic nu aveți?” - „Nu avem nimic.” - „Chiar nimic nu aveți?” - „Avem câțiva cartofi.” A zis: „Fierbeți toți cartofii, și mâncăm și noi, mănâncă și credincioșii”. Maicile s-au supărat: „E singurul lucru pe care îl avem aici, cartofii ăștia, și și pe ăștia să-i fierbem toți și să-i dăm la credincioși?! Credincioșii poate mai au ceva...” Dar au făcut ascultare: au fiert toți cartofii, câți au avut, și i-au dat credincioșilor. A doua zi dimineață, a venit o căruță plină-plină cu bucate și cu de toate. Și atunci Părintele a zis: „Vedeți darul lui Dumnezeu? Niciodată să nu vă zgârciți și niciodată să nu vă puneți încrederea în voi, și nici în ce aveți, ci să vă puneți toată nădejdea și încrederea în Dumnezeu”.

* După întoarcerea maicilor în mănăstire a trebuit să se construiască o cabană turistică, pentru a fi eliberat spațiul mănăstirii de prezența turiștilor. Și a dat Părintele Dometie cuiva să facă un proiect. Acesta i-a cerut 12 mii de lei pentru această lucrare. Era foarte mult. Pe timpul acela, 12 mii de lei era ceva enorm! Și Părintele a început să plângă și i-a spus arhitectului: „Frate, dacă dumneata îmi ceri 12.000 de lei numai pentru acte, pentru proiecte, eu cu ce o să mai fac clădirea?” Arhitectul s-a dus să facă planurile mai departe și, până seara, trebuia să i se dea toți banii. Părintele s-a dus plângând în biserică, s-a rugat îndelung. Cu autobuzul de după-amiază a venit o femeie de la Cluj și a adus 12 mii de lei, exact banii de care era nevoie. I-a spus: „Părinte, vi-i dau pentru mănăstire și pentru ceea ce aveți nevoie mai mult aici”.

La masă, seara, Părintele ne-a povestit, plângând, cum Dumnezeu ne poartă de grijă. „Atâta am cerut, atâta mi-a trimis Maica Domnului”.

* În ziua de 12 iulie 1974 s-a terminat acoperișul cabanei de la mănăstire, și era nevoie neapărat de suma de 5.100 lei până la ora 12, pentru achitarea muncitorilor, așa cum era înțelegerea cu ei. Când a plecat dimineață la Teiuș, Părintele i-a spus maicii starețe Ierusalima să procure acești bani neapărat, de unde va ști. Când maica i-a spus că nu are de unde, Părintele a trimis-o în biserică la icoana Maicii Domnului ca să-i spună păsul, iar dânsul a plecat. La înapoiere, pe la orele 10, Părintele a aflat de la maica Ierusalima, pe care a găsit-o lucrând cu alte maici pe terenul de jos al mănăstirii, că nu a găsit suma de bani necesară. Și mergând amândoi spre mănăstire, au văzut un autoturism oprit în drum, în dreptul mănăstirii. Părintele i-a zis maicii: „Vezi, maică Ierusalima, mașina aceea ne-a adus banii pentru plata lucrătorilor de la cabană”. Și, intrând amândoi în curtea mănăstirii, au văzut o femeie și un bărbat care au întrebat de Părintele, căci pe dânsul îl așteptau. După ce s-au prezentat, au intrat cu Părintele în biserică, iar Părintele a rugat-o pe femeie să-i spună și maicii ce i-a spus dânsului. Femeia i-a spus că au trecut printr-un mare necaz, de care au scăpat, și că a visat o femeie îmbrăcată în negru care i-a spus că suma de bani pe care voia să o dea la biserică din Târnăveni să o doneze la Mănăstirea Râmeți, unde este nevoie mare. Femeia i-a dat Părintelui un plic albastru, lipit, în care i-a spus că sunt banii pentru mănăstire, neprecizând ce sumă, și l-a rugat să deschidă plicul după plecarea lor. Părintele a pus plicul la icoana Maicii Domnului. După plecarea donatorilor, care erau evrei de la Târnăveni, maica Ierusalima a făcut trei mătăanii la icoană, cum i-a spus Părintele, și a luat plicul, în plic au găsit suma de 5.000 lei. Iar 100 lei i-a adus altă credincioasă, care sosise atunci. La ora 12 au avut banii care trebuiau dați lucrătorilor cu acoperișul.

* Într-o zi de iarnă s-a întors în mănăstire cu autobuzul de ora 5 după-masa. Și, cum a venit, s-a îndreptat încetuț-încetuț, pe furiș, spre camera pe care o avea aproape de poartă. Maica

Părintele Dometie

Ioanichia l-a văzut și l-a strigat: „Părinte, Părinte, veniți în biserică să dați binecuvântarea!” „Imediat”, a răspuns el și a fugit repede în cameră. Se vede că în încăpere nu a avut cu ce să se încalțe. Atunci a luat o pereche de botoșei de pâslă ai părintelui Varsanufie. Părinte era un om micuț de statură, micuț și la picior. Luase papucii ăia, mult mai mari, pe piciorul gol. A observat maica și i-a spus: „Da' ce faceți Părinte cu papucii ăia?”, că nu putea să-i tragă prin zăpadă. „Ei - zice -, lasă, nu trebuie să mai vezi”, și căuta să-și pună rasa cât mai jos, să nu vadă maica nimic. Și maica, după aia, ca să-și dea seama că într-adevăr nu s-a înșelat, s-a dus pe urmele Părintelui, de la autobuz până la cameră și a văzut urme de picioare desculțe, își dăduse încălțările proprii cuiva, vreunui sărac. Așa făcea. Și cămașă, și tot ce-avea își dădea; venea câteodată acasă numai în dulamă...

* Pe mitropolitul Antonie Plămădeală îl lega o veche prietenie față de Părintele Dometie, încă din tinerețea lor de studiu și din zilele când au intrat împreună în monahism, depunând voturile în aceeași zi la Mănăstirea Prislop. Pe vremea când Părintele Dometie mergea săptămânal la București pentru cursurile de doctorat, părintele Antonie, atunci episcop vicar patriarhal, îl invita adesea să doarmă în apartamentul său. Îi așternea un pat comod, cu lenjerie curată, într-o noapte, când a fost nevoit să treacă prin camera în care era adăpostit Părintele, episcopul s-a împiedicat de un obstacol neștiut de el. Când a aprins lumina, a văzut că era Părintele Dometie, care-și așternuse dulamă și dormea pe jos, în timp ce patul era neatins.

* Îmbrăcămintea Părintelui Dometie era totdeauna veche și ponosită. Episcopul Antonie îi spunea că altfel trebuie să se înfățișeze când iese în lume, mai ales la facultate, la București, că trebuie să fie îmbrăcat mai îngrijit. Nu o dată i-a dăruit câte o cămașă sau chiar o rasă nouă. De fiecare dată, după o săptămână, Părintele Dometie se întorcea cu aceleași haine vechi și ponosite, pe cele noi dăruindu-le între timp cine știe cărui om sărman. O dată părintele Antonie i-a „confiscat” chiar vechile haine, crezând că în felul acesta îl va face să păstreze veșmintele primite, dar rezultatul a fost același.

* Silvia Bădilă, o țărancă din satul Deal (județul Alba), a venit o dată la mănăstire, căci venea des, având o durere grea la piciorul stâng, care se strâmbase. Când a intrat în grădină, pe la lac, l-a găsit pe Părintele Dometie la crucea de piatră, stând de vorbă cu un bătrân. I-a sărutat mâna. El a întrebat-o care-i baiul, iar ea i-a spus că toate sunt bune, dar că are un necaz cu piciorul care o supăra rău. Atunci Părintele a umplut o cană cu apă de la izvorul de la cruce, ce vine de la sfânta biserică, și a întrebat-o: „Crezi în Sfânta Treime?” Ea i-a răspuns că da. A pus-o să-și mărturisească credința în Sfânta Treime - Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Apoi i-a dat cana cu apă și i-a zis s-o bea toată, din trei înghițituri, în numele Sfintei Treimi. Ea a băut, cu bucurie, apa toată, așa cum i-a spus. Și de atunci nu a mai avut nici o suferință la picior.

* În vara anului 1968 se găsea la mănăstire un inginer din București (Ivănică îl chema), care lucra la proiectul drumului forestier Teiuș-Râmeți. Cu acest prilej l-a vizitat pe Părintele Dometie, care era singurul preot la mănăstire în timpul acela. Părintele l-a condus în biserica veche, în care timp vizitatorul i-a spus că suferă de ulcer, de 12 ani. După ce au mai discutat îndelung, Părintele i-a dat inginerului să bea apă din izvorul de sub altar. După aceea inginerul mărturisea deschis oricui că în urma acestui fapt s-a vindecat complet de suferința lui.

* Odată, prin anul 1968, fiind apa Geoagiului mare, Părintele Dometie a condus maicile care mergeau la Aiud și pe credincioșii ce se întorceau acasă. După ce au trecut puntea peste apa învolburată, a rămas în urmă o femeie, care atunci când a ajuns la mijlocul punții a căzut în apă. Părintele Dometie de îndată s-a aruncat în apă și a salvat femeia cu riscul vieții sale. Întrebat de ce a făcut-o, a răspuns că în clipele acelea nu s-a gândit la nimic, decât că femeia avea nouă copii și trebuia salvată.

* O dată trebuiau golite bucele mănăstirii. Și, cine s-o facă? Părintele Dometie s-a băgat primul la treaba asta. Umplea găleata și o da mai departe maicilor, care o puneau în ciubere, pe care le cărau la locul stabilit. Părintele Dometie era galben ca lămâia, dar a rămas acolo până s-a terminat toată treaba.

* Erau la mănăstire niște femei care au venit să-l vadă pe Părintele. Când l-au văzut, au gândit în sinea lor: „Chiștocul acesta este Părintele Dometie?” Părintele s-a dus la ele și le-a spus: „Da, chiștocul acesta este Părintele Dometie.”

* Povestea Părintele o dată că a fost la București și, pentru că întâlnise în drum o femeie necăjită și săracă care i-a cerut ajutorul, și-a dat chiar ultimii bani, pe care-i avea pentru biletul de tren. Și acum, trenul trebuia să plece și el n-avea cu ce să cumpere bilet. S-a îndreptat totuși spre casa de bilete, deși știa că nu are bani de bilet. Și s-a rugat la Maica Domnului ca, dacă e nevoie să plece, să-i ajute într-un fel să poată să meargă; dacă nu, va rămâne până va rândui Dumnezeu cum să meargă. Și stând acolo, la bilete, a venit cineva și i-a dat un pomelnic, exact cu atâția bani câți îi trebuiau ca să plătească drumul.

* O doamnă, Buțiu, directoare la Banca Comercială, avea o fetiță. Făcea parte dintr-o familie de oameni credincioși, care veneau mereu pe la mănăstire. Când a rămas din nou însărcinată, medicii i-au spus că este bine să nu mai aibă copii, pentru că sănătatea nu o ajută să mai țină o sarcină. Ea, totuși, nu a ascultat, pentru că își dorea mult ca fetița să mai aibă încă un frate sau o surioară cu care să se ajute și să se descurce în viață. Înainte de naștere, soțul ei s-a dus la Părintele Dometie, căruia i-a explicat că soția sa se află în mare dificultate, că urmează să se interneze în spital și este în pericol de a-și pierde viața. Și i-a spus Părintele, după ce a făcut rugăciuni: „Mergi liniștit. Doamna va naște cu bine și va avea o fetiță sănătoasă”. Și, spre surpriza medicilor, nu i s-a întâmplat nimic și a fost așa după cum a spus Părintele.

* O femeie avea un copil handicapat. Nu putea să se miște, era hrănit la pat, toate serviciile trebuia să i le facă ea. Și a venit la Părintele Dometie să-l întrebe ce să facă, pentru că îi era foarte greu. Părintele i-a făcut mai multe rugăciuni și a sfătuit-o să se lase în grija lui Dumnezeu, și să mai aibă un copil. Și ea a zis: „Dar nu pot, mi-e imposibil să mai am un copil, pentru că mi-e foarte greu să-l îngrijesc și pe cel pe care îl am”. Părintele i-a spus: „Nu, Dumnezeu va avea de grijă, și atunci când o să ai un alt copil, copilul pe care îl ai o să ți-l ia Dumnezeu, și n-o să te lase cu o sarcină mai mare decât poți duce”. Și, într-adevăr, așa a fost. Ea a mai avut un copil, un copil foarte reușit, sănătos. A venit să-i mulțumească Părintelui. Numai că Părintele era trecut la cele veșnice, spre surprinderea ei. Atunci s-a dus la mormântul Părintelui și a plâns foarte mult. A povestit maicilor de ce plânge: plânge pentru că n-a învrednicit-o Dumnezeu să-l găsească pe Părintele în viață și să-i mulțumească, pentru că tot ceea ce a spus s-a adevărit și Dumnezeu a avut grijă de ea.

* Maica Nimfodora povestea cum se întâmplase o dată la cămară. Erau în mănăstire niște muncitori și veniseră și câțiva credincioși. Părintele a cerut de la maica să-i dea ceva brânză. Maica avea puțină și se gândea ca pe acea s-o dea seara maicilor. Dar Părintele a spus: „Nu, dă-mi-o, că trebuie să dăm acum de mâncare muncitorilor și credincioșilor. Trebuie să le dăm.”

- „Dacă le-o dau, nu mai rămâne nimic pentru maici.”

- „Lasă, maică Nimfodora, că până diseară o să-ți vină un caș așa, mare, mare și frumos!” Maica a dat atunci brânza, dar nu fără îndoială în inima ei. Nu era mulțumită, că nu mai rămăsese nimic. Dar cum pe Părintele Dometie nu putea să-l refuze, a dat cât a avut; tot i-a dat. Și până seara, așa a fost, așa s-a întâmplat, cum i-a spus Părintele. I-a venit un caș mare. Cuvântul pe care l-a spus Părintele s-a adevărit întocmai.

Părintele Dometie

* Dacă veneau oameni la mănăstire, le spunea maicilor să mănânce câte un cartof, iar oamenilor să li se dea ciorbă. Dacă nu se-ajungea ciorba, venea de lua o găleată cu apă, pe care o arunca în oală. Înmulțea ciorba, ca să dea la toată lumea.

* O maică a aruncat o dată niște ciorbă de fasole, care era un pic stricată. Dar puțin, așa... Părintele s-a necăjit. Le-a trimis în ziua aceea pe maici la fân, sus la deal, fără mâncare. Și toată ziua au lucrat la fân. A dat pentru toată lumea lecția, nu numai pentru maica aceea care a aruncat mâncarea.

* Înainte cu două zile de a muri Părintele Dometie, deoarece venise apa mare și luase toate punțile, maica Eudoxia Manolache a considerat că nu vor mai veni vizitatori. De aceea s-a gândit că este timpul cel mai potrivit ca să facă inventarul în muzeu, precum și o curățenie generală. A dat toate icoanele jos ca să le șteargă de praf, a scos toate obiectele și tot mobilierul afară din muzeu, așa încât acesta arăta ca o casă goală. Când a trecut Părintele pe lângă muzeu a întrebat-o: „Ce faci?” - „M-am gândit să fac o curățenie generală, și așa nu-mi vin vizitatori”. Foarte aspru, i-a spus: „Nu trebuia”. Ea a insistat: „Doar nu vin vizitatori.” - „Și ce dacă, nu trebuia.” Maica a rămas mirată, deoarece niciodată nu-i reproșase ceva într-un fel atât aspru. Imediat i-a trimis o fată, special ca să-i ajute să facă curățenie mai repede și să le așeze pe toate la locul lor. După ce a murit, maica și-a spus că poate Părintele se gândea să nu-i surprindă sfârșitul vieții lui în felul acela, că se cuvenea să fie toate în ordine.

* O credincioasă din Sibiu, Ana Ioți, care avea mare evlavie la Părintele Dometie, pe care îl cunoștea de mult timp, a plecat la Mănăstirea Râmeți, în anul 1975, după Sfânta Maria, fără să știe că Părintele murise în vara aceea. De-abia la Geoagiu a aflat că Părintele a murit și că drumul este stricat de inundațiile din anul acela. A mers totuși spre mănăstire pe o cărare lăturalnică și a ajuns peste drum de biserica parohială, unde atunci nu se afla crucea ce s-a ridicat ulterior pe locul unde a murit Părintele. Aici, o fetiță de vreo cinci ani, desculță, într-o rochiță lungă, cu capul gol și blond, a strigat după dânsa: „Uite, acolo a căzut Părintele Dometie mort”. Femeia a întrebat-o de unde vine, căci înainte nu văzuse pe nimeni. Fetița i-a răspuns că e cu vacile pe partea cealaltă a râului. Femeia s-a uitat, dar n-a văzut nici o vacă. Atunci i-a dat fetiței o bucată de pâine. Ea i-a spus că are atâta pâine... Și când a spus așa, exclamând prelung, și-a pus amândouă mâinile împreunate deasupra capului. Și a mai repetat o dată acel gest. Dar a luat pâinea și a mulțumit, după care femeia a sărutat-o pe frunte. Apoi fetița a plecat. Femeia s-a uitat după ea, dar când a întors capul și a doua oară, ea dispăruse.

* Era o familie din Aiud, cu o poziție socială bună, familie formată din părinți și doi copii. Mama acestor copii era foarte credincioasă, dar soțul ei era un om răzvrătit contra credinței, un adevărat ateu. În perioada ultimilor zece ani, când se întâlnea întâmplător cu Părintele Dometie, fie în Teiuș, fie în Aiud, profita de prilej pentru a continua discuțiile pe tema credinței, arătând multă îndărătnicie. Între anii 1972-1973 o suferință surdă a pus stăpânire pe el. A fost pe la mai mulți doctori, s-a tratat, dar vedea că boala se agravează din zi în zi, și-și dădea seama că se va pierde. Soția l-a îndemnat să-l cheme pe Părintele Dometie. Omul a primit, și chiar a cerut cu insistență ca Părintele să fie adus de urgență. Ba mai mult, a cerut soției lui ca, de va muri, Părintele să-i officieze slujba de înmormântare.

* O credincioasă de la Târgu Mureș avea o fetiță, singura la părinți. Prin clasa a VII-a, când acea fetiță a ieșit din curte și a trecut strada, a căzut. De atunci a început să facă crize epileptice. Femeia a purtat-o pe la mai mulți medici, căutând să o vindece. A încercat peste tot, peste tot. Când a văzut că nu are ce să mai facă, a încercat cu slujbe. Timp de vreo trei ani a fost pe la mai multe mănăstiri, pe la diverși preoți, dar fetița încă nu se făcuse bine. Si a auzit și de mănăstirea Râmeți. A venit la Râmeți. Părintele Dometie nu mai era, era numai

părintele Varsanufie. El i-a făcut mai multe rugăciuni, după care a dus-o și la mormântul Părintelui Dometie. De atunci fetița n-a mai avut nimic și a rămas și o bună creștină.

* Mai mulți credincioși mărturiseau cum au văzut cu ochii lor cum, atunci când Părintele Dometie își dădea încălțăminte din picioare și hainele, a doua zi, chiar, îi sosea un alt rând de veșminte în dar.

* Tânărul Romul Joantă, actualul mitropolit Serafim al Germaniei și Europei Centrale, când a terminat liceul nu era hotărât ce drum să apuce în viață. A mers să ceară sfat de la Părintele Dometie. Acesta i-a spus: „Du-te la Teologie, că o să ajungi episcop mare!” Și așa a fost.

* Un tânăr absolvent de Teologie se gândea să intre în monahism, dar a mers să-l consulte pe Părintele Dometie. Acesta i-a spus că nu are stofă de călugăr și ca atare să se facă preot de mir. Așa a făcut, și a ajuns un bun preot de mir.

Cum au fost chemate la monahism diverse maici

* În anul 1954 eram în învățământ și mă aflam la un cerc pedagogic de două săptămâni „la raion”, la Călmățui. Într-o noapte a visat o poiană frumoasă, verde, iar înaintea mea venea Iisus Hristos. Avea un chip atât de frumos și de blând, încât mă transfigurase. S-a oprit înaintea mea, cam la doi-trei metri, și mi-a zis: „Vino după mine!” Eu am și plecat după El, și mergea Mântuitorul la o căsuță mică ce se afla în poiană; aici lua masa cu Sfinții Apostoli. Când am intrat în căsuța aceea, lângă ușă era Maica Domnului în negru, și așa m-am mirat când am văzut-o, încât printr-o exclamare am zis: „Maica Domnului!” Iar ea a făcut o înclinare ușoară din cap, incredințându-mă că ea este. Când am întors capul spre masă am văzut farfuriile așezate pe masă și că pe fundul lor sclikea ceva. Când am ridicat ochii sus, Mântuitorul era deja înălțat deasupra mesei la un metru și mi-a zis: „Mergi la mănăstirea Părintelui Dometie!” Și m-am trezit.

În ziua aceea numai la visul acesta m-am gândit și la faptul că trebuie să mă hotărâsc să plec la mănăstire. Erau doi ani de când Părintele Dometie mă tot chema la mănăstire și eu nu mă puteam hotărâ, socotindu-mă nevrednică de a duce la capăt această viață. Îmi rămăseseră adânc încrustate în suflet cuvintele tatălui meu dintr-o povestire pe care o făcea vecinilor. Tata și mama fuseseră la mănăstirea Rătești, mănăstire de maici, să ducă lână toarsă și să le țesă maicile dimie, stofă fină de lână pentru un costum de haine. Eu aveam atunci nouă ani. Părintele Dometie era la Seminar, la Buzău. Ascultam cu gura căscată cum le povestea tata vecinilor: „Așa frumos este la mănăstirea de maici de la Rătești! La miezul nopții, când clopotul se trage prelung, maicile merg la biserică și se roagă... Trăiesc ca îngerii din ceruri”. Aceste cuvinte, „trăiesc ca îngerii din ceruri”, pe mine m-au înfricoșat pentru totdeauna de înălțimea vieții acesteia. Așa că, la propunerea Părintelui Dometie de a veni la mănăstire, am acceptat, dar nu înainte de a primi și de la Dumnezeu o incredințare că aceasta este voia Lui cu mine. Și prin acest vis am înțeles că Dumnezeu mi-a descoperit voia Lui.

A doua zi, pe la ora 12, pe când mergeam la masă cu toți învățătorii, cineva m-a strigat: „Eugenia!” M-am uitat și am dat cu ochii de fratele meu Ștefan, pe care nu-i mai văzusem de trei ani, căci fusese în armată. Bucuroasă de întâlnire am zis: „Bine ai venit!” - „Bine te-am găsit, dar să-ți spun ceva mai interesant. A venit sora Anuța (viitoarea maică Antima) după tine, să te ducă la mănăstire, la Rătești. Este ultima dată când te mai cheamă Părintele.” Am rămas tare uimită când am văzut cât de bine coincidea totul cu visul de peste noapte. N-am mai putut să mai spun nimic. Și m-am dus.

(maica Eudoxia Manolache)

* Auzind eu de venirea Părintelui Dometie într-un sat vecin, m-am dus cu sora mea acolo.

Părintele Dometie

Când m-a văzut, Părintele mi-a zis: „Dumneata vii la mănăstire!” I-am spus că sunt căsătorită, că am bărbat și copii și că sunt păcătoasă... Părintele mi-a răspuns: „Ți se iartă păcatele și vii la mănăstire”. Și așa a fost, căci timp de 17 ani am fost alături de Părintele, fiind călugărită.

(maica Andreia Pienar)

* La unele sărbători mari, Părintele era oaspete în casa părinților mei, aducând multă bucurie și mângâiere. M-a chemat la mănăstire așa, deodată, fără să știe dacă sunt hotărâtă, trimițând o maică să mă ia de-acasă. Tocmai frământam pâinea. Am lăsat-o și am plecat.

(maica Isidora Popa)

* Când am venit la mănăstire, Părintele slujea în biserica veche. După slujbă, la mărturisire, i-am spus Părintelui că vreau să rămân la mănăstire, dar Părintele mi-a răspuns că sunt prea mică (aveam 14 ani), să mă duc să termin școala întâi și apoi să vin. Văzându-mă că plâng, Părintele a stat, s-a gândit și a zis: „Pe cel ce vine la Mine nu-i voi scoate afară”. Și apoi, bucuros, a continuat: „Te primesc, măi soro! Și chiar dacă zice maica Ierusalima că ești prea mică, să-i spui că nici ea nu a fost mai mare când a plecat la mănăstire”.

(maica Pavelida Bădilă)

* Am fost chemată la mănăstire de Părintele încă de la prima mea întâlnire cu el. Am venit cu niște rude, când aveam 9 ani, la mănăstire, la Râmeți, să mă spovedesc. După ce m-am spovedit, Părintele mi-a spus că atunci când o să mă fac mare o să vin la mănăstire. Mi-a spus: „Te binecuvântează să te faci călugăriță!”. Apoi m-am dus acasă.

Au trecut anii, și când am trecut de 20 de ani, și eram deja orfană, mi-am depus actele să mă căsătoresc. În vremea aceea trebuia să aștepti 10 zile, după depunerea actelor. Duminica de înainte de căsătorie am venit la Râmeți. Când m-a văzut Părintele mi-a spus: „Maică, nu ți-am spus că ești pentru mănăstire?” I-am spus că mi-am depus actele pentru căsătorie. Mi-a răspuns că actele așa cum au fost depuse, așa se pot și scoate. M-am dus acasă, marți mi-am făcut bagajele și m-am întors definitiv la mănăstire. Părintele i-a cerut maicii starețe să mă primească, pentru că eu voi fi la căpătâiul lui când va pleca din această viață. Și așa a fost.

(maica Veniamina Oargă)

* Era în 1971. Aveam 19 ani. Terminasem liceul economic și, imediat după ce am terminat, am și intrat în serviciu. Și voiam să intru la facultate în toamnă. Pe timpul acela se dădeau examenele de intrare toamna. Vara aceea m-am dus și eu la mănăstire, la Râmeți, ca să mulțumesc pentru că am reușit ca să îmi iau bacalaureatul cu bine, să intru în serviciu, și pentru ca Dumnezeu să mă ajute și să intru și în facultate, în toamnă. Atunci l-am cunoscut pe Părintele Dometie. Mi-a plăcut acolo și m-am dus din nou, de mai multe ori, fără să-mi fac nici un fel de gând că aș putea să rămân, într-o bună zi mi-a spus Părintele: „Ei, ce tot vii la mănăstire?” - „Vin așa, ca mulțumire că...” - „N-ai vrea să vii la mănăstire?” - „N-aș putea să spun asta, pentru că nu știu dacă părinții mei ar fi de acord. Și gândul meu este să merg la facultate.” - „Bine, să întreb părinții dacă te lasă; să vii numai cu aprobarea lor!” - „Încerc, și dacă o fi voia lui Dumnezeu, voi face așa”, cu gândul că dacă este voia lui Dumnezeu să vin la mănăstire, așa trebuie să fac. Dar era perioada comunistilor, o perioadă mai critică, când, legal, nu era voie să mergi la mănăstire. Mai ales pentru cei angajați era și mai dificil. Și l-am întrebat pe Părintele: „Părinte, cum să fac, ce să spun eu la serviciu, ca să-mi fac lichidarea?” - „Ei, ai să spui că ai o mătușă la Constanța, că te duci la Constanța.” Și eu chiar am o mătușă acolo!

M-am dus acasă și, spre surprinderea mea, părinții m-au lăsat imediat. De fapt, ei nu erau de acord să mă lase la mănăstire. Dar, pe moment, mama a înțeles altceva. A întrebat-o pe o mătușă de-a mea, l-a întrebat pe taticu... Apoi a venit și mi-a spus: „Uite, tuțu a spus să te las, că acolo e mult mai liniștit. Mergi la mănăstire, lucrezi acolo...”. Ei erau convinși că mă duc ca să lucrez la mănăstire, nu ca să rămân acolo. Imediat după încuviințare mamei, m-am

de la Râmeț

dus și mi-am luat lichidarea de la serviciu, după care am plecat la mănăstire. Asta s-a petrecut foarte repede... Duminică fusesem în vizită la mănăstire și până vineri m-am dus de tot. Am considerat că a fost voia lui Dumnezeu să plec așa, foarte repede, la sfatul Părintelui. Părintele întrevedea parcă lucrurile.

Dar părinții nu se așteptau să rămân permanent la mănăstire și s-au necăjit. Un an de zile n-au venit deloc să mă vadă. Mereu au vrut să mă duc înapoi, acasă. S-au mai supărat și pentru că trebuia să dau la facultate și n-am dat... Părinții vedeau în felul lor. Dar nici n-au venit să mă întorcă cu sila acasă. De fapt, la un moment dat, tata fusese pornit să vină după mine acolo, la mănăstire, cu gândul să mă ducă acasă. Mama se cam îmbolnăvise, dar mai mult bolnavă de supărare. Surorile mele se căsătoriseră, plecasem și eu la mănăstire și nu ne mai avea pe nici una. Rămăseseră acasă numai frații mei, care erau mititei. Dar pentru că erau, totuși, oameni destul de credincioși și evlavioși, tăticu s-a dus mai întâi la părintele din sat, să-i ceară sfatul cum să facă. Și părintele l-a luat puțin mai aspru și i-a spus: „Nene Ioane, lucrul ăsta nu se poate. Dacă a plecat la mănăstire, nu

ai dreptul, pentru Dumnezeu, s-o mai întorci." Și atunci s-a întors acasă și n-a mai venit.

(maica Ioresta Cată)

* O tânără a venit la mănăstire și l-a întrebat pe Părintele Dometie dacă o primește să se facă soră. Părintele i-a spus că o primește, dar că nu va rămâne mult timp, pentru că a văzut-o cum trecea puntea cu doi copii de mână. Prezicerea Părintelui s-a adeverit. După zece luni a plecat din mănăstire, s-a căsătorit și a avut exact doi copii.

(maica Veniamina Oargă)

* Eram tânără. Lucram. Am venit cu verișoara mea la mănăstire să ne spovedim. Era vestit Părintele. După spovedanie, verișoara mea mi-a povestit cum Părintele i-a spus că ea se va căsători, dar verișoara ei, adică eu, nu mă voi căsători. Stăteam în curtea mănăstirii, întristată, gândindu-mă ce defecte ascunse oi fi având ca să nu mă pot căsători. Atunci Părintele Dometie a venit la mine și mi-a spus că mai dă Dumnezeu și defecte ascunse oamenilor, ca să se îplinească planurile Lui. Au mai trecut câțiva ani, după care mi-am luat desagi și am venit la mănăstire.

(maica Eufrosina Virca)

ÎNDRUMĂRI DUHOVNICEȘTI ȘI CUVINTE DE FOLOS

Despre viața călugărească

- Iubea mult să fie obștea cât de mare. Ar fi primit pe oricare s-ar fi oferit să intre în mănăstire, spunând: „Nu închideți poarta Maicii Domnului, că e mare păcat, și nu vă speriați că nu vom avea ce mânca între aceste pietre, că Dumnezeu trimite o bucată de pâine pentru fiecare slujitor al său”.

- Culionul închipuie harul lui Dumnezeu care păzește și acoperă mintea noastră. Căci acela care s-a tuns de cugetările lumii primește coiful mântuirii.

- Monahismul, după cuvântul primului patriarh al sfintei noastre Biserici, este armata de geniu a Domnului. Or, în armata de geniu a țării intră cei mai buni fii ai patriei, cei mai viguroși și cei mai bravi; și dacă pentru armata de apărare a patriei acesteia pământești este necesară o avangardă așa de bine aleasă și de instruită, cu cât mai mult pentru armata de geniu a Împăratului Cerului!

- Monahul este ostașul duhovnicesc, care, asemenea ostașului obișnuit, trebuie să se întrarameze cu armele cele mai bune pentru a-i birui pe vrăjmași. Înveșmântați în haine negre și cu inima cernită pentru totdeauna, ei vor avea de-acum înainte cu totul altă luptă decât cea a ostașului sau a creștinului de rând. Luându-și de bună voie crucea, lupta ostașului lui Hristos este îndreptată contra ispitelor trupului, ale lumii și ale diavolului.

- Cine crede că vine la mănăstire ca să trăiască mai comod și mai fără griji, acela greșește, neștiind scripturile vieții călugărești, nici taina cea mare ce ancorează viața la cer.

- Adesea îi spunea maicii starețe Ierusalima: „Ochii din cap și soborul!”.

- Nimbul de lumină în care se prezintă tot cadrul vieții călugărești este dumnezeiesc și fericiți sunt cei ce rămân în acest cadru până la sfârșit, fără nici un compromis. Fericiți sunt de trei ori, că s-au făcut vrednici de cununa cea neveștejită a slavei și n-au trăit degeaba pe pământ. Ei sunt ca pomii răsădiți la marginea apelor. Peste aceia se va odihni cu adevărat Duhul lui Dumnezeu și întreaga Sfântă Treime își va face lăcaș în sufletele lor.

- Se plâneau odată niște călugărițe că într-o oarecare mănăstire este greu, că nu rodește pământul, că mănăstirea este săracă și mai bine ar fi fost în altă parte. Atunci el le-a spus: „Credeti în Dumnezeu? Atunci să știți că veți avea de toate, căci Domnul a zis: «Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră (...), și la crinii câmpului (...), că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul din ei?» (cf. Matei 6, 26-29)”.

- Numai unora ca acestora le este viața fericită, care din pruncia călugărească s-au întraripat cu dumnezeiescul dor al curăției totale, trupești și sufletești. Zice Domnul că pentru cei curați toate sunt curate și sfinte. Pentru ei nimic nu este greu și nimic necurat, căci toate le pot în Iisus Hristos, care este veșnic cu ei. Domnul ne vrea să fim întregi ai Lui. Cu mintea întregă și cu întreg trupul.

- A fi călugăr și a nu ști să-ți pui frâu de la poftele vătămătoare înseamnă a te scălda în cel mai întunecat noroi al patimilor și a ajunge un dezmoștenit de la Împărăția lui Dumnezeu.

- Pe Mântuitorul, pe Care ți l-ai ales de mire, să-L ai mereu în sufletul frăției tale. E bine ca mintea să ți-o ridici la cele înalte, spirituale, așa precum vulturul urcă cele mai mari înălțimi. Numai așa poți să-ți duci viața spre care tinde sufletul neîncetat.

- Dragostea față de cei de acasă trebuie să fie ca ceea ce prisosește într-un pahar plin cu apă. Paharul plin este dragostea pentru Dumnezeu.

- De repetate ori spunea aceste cuvinte ale Mântuitorului, care i-au fost temă și pentru ultima predică: „Cine pune mâinile pe coarnele plugului și se uită înapoi nu este vrednic de mine” (Luca 9, 62).

de la Râmeț

- La camera de alimente să fie descuiat și fiecare să mănânce ce vrea și cât poate.
- Să citiți tot ce vă cade în mâini și să culegeți ceea ce este bun și de folos sufletească ca albina mierea, din floare în floare.
- Să se respecte punctualitatea programului; în special la masă este obligatorie prezența tuturor, fie pentru cuvântul de folos, fie pentru alte comunicări.
- Pentru izbăvirea de patimi urâte să faceți mătăanii cât de multe.
- Să fiți unite și să aveți dragoste între voi, că Dumnezeu iubire este. „Ce folos de-i da trupul tău să ardă, iar dragoste nu ai? Nimic nu ești” - zice Apostolul (cf. I Corinteni 13,3).
- Feriți-vă să fiți sminteală prin comportarea voastră sau prin vreun oarecare gest. Cât puteți retrageți-vă din fața bărbaților.
- Stăruia permanent ca maicile și surorile să se ferească de bărbați, să nu aibă încredere în bărbați, chiar de-ar avea barbă până la brâu.
- Viața pustnicilor fericită este a acelor care se întraripează cu dumnezeiescul dor.
- Să nu creadă cineva că minte pe Dumnezeu prin cele trei voturi ce le pune la tundera în monahism - de ascultare, sărăcie și castitate, iar pe urmă își strânge agoniseală, ranguri și onoruri de la oameni.
- Porțile mănăstirii să nu se închidă și orice suflet vrea să se afierosească Domnului să fie primit în grădina Maicii Domnului, căci nu se știe, dintre cei ce-s primiți, câți vor rămâne. „Pe cel ce vine la mine, zice Domnul, nu-i voi da afară” (Ioan 6, 37).
- Maicilor și surorilor, frățiile voastre vedeți cum este un buchet de flori: dacă vrei să-l rupi nu poți. Așa și frățiile voastre: să fiți unite între voi, să aveți în primul rând dragoste una față de alta și smerenie, să nu treceți nepăsătoare dacă una dintre voi este la greu. Unde este dragoste și unitate diavolul nu are ce face.
- Dumnezeu este gelos pe sufletele noastre și nu suferă să fie trișat. Se cuvine ca monahul, odată ce-au îmbrăcat haina monahală, ca unul ce s-a afierosit cu tot sufletul și tot trupul lui Domnului, să nu mai primească de la nimeni cadouri care mai târziu i-ar putea pricinui căderea de la această înaltă și frumoasă viață. E ușor a cădea, dar foarte greu a te ridica.
- Viața de obște este rădăcina adevăratei vieți călugărești, al cărei model a fost însăși obștea celor 12 Apostoli strânsă în jurul Domnului nostru Iisus Hristos.
- Mulți își închipuie că în mănăstire trebuie să meargă numai dezamăgiții soartei sau cei care nu și-au putut face vreun căpătâi în lume sau cei care au făcut vreo crimă oarecare. Această concepție trebuie să dispară definitiv și să se știe că cine este bun pentru lume, acela este bun și pentru mănăstire.
- Crucea întregă a Mântuitorului o poartă numai acei călugări pe care i-a făcut Dumnezeu călugări din sânul maicii lor. Nu este mare avă tot cel căruia i s-au luat câteva fire de păr din cap în semnul crucii.
- Pentru a fi și a rămâne mereu aproape de Mântuitorul ne care toți ni l-am ales drept Mire, trebuie tot timpul să ne gândim la El, la învățăturile Lui, la minunile pe care le săvârșea.
- Minte noastră să fie numai la înălțime: la Mântuitorul, la rugăciune, la viață curată, la tot lucrul care duce la mântuire. Minte care hoinărește pe pământ se păgubește și repede cade în prăpastie.
- Dacă te căsătorești, se împarte dragostea... Este mai multă către soț, și rămâne mai puțină pentru cer.
- Decât să meargă o soră tânără la băi, la cură, mai bine i-aș face o groapă adâncă și aș băga-o în ea.

Despre starea călugărului

- Fiți senine, vesele, cu inimă bună, că ați îmbrățișat cea mai frumoasă viață pentru Dumnezeu. Viața noastră trebuie să fie numai o rugăciune.
- Călugărul înseamnă „chip frumos”; să nu fim posomorâți și crispați la față.

Părintele Dometie

- Să vorbiți cuviincios cu oamenii, să răspundeți frumos tuturor, să fiți cu tragere de inimă, cu omenie față de ei.

Despre călugăr și lume

- Să nu stea călugării în lume câtă vreme poarta mănăstirii este deschisă.
- Să fugi de întâlnirea cu lumea.
- Când mergeți pentru vreo treabă în lume, să vă întoarceți repede înapoi, să nu se răcească dragostea Mântuitorului în voi.
  - Călugărul trebuie să revină cât mai degrabă în mănăstire, ca nu cumva petrecând în lume să se întoarcă ușor la cele din lume; piatra (care este piatră!), dacă apa tot picură pe ea, se roade; dar omul, care este atât de slab?!
  - Dacă ați ști de câte neazuri v-a scăpat Dumnezeu plecând din lume, și zi și noapte de I-ați mulțumi, tot n-ar fi de ajuns.
  - Călugărul trebuie să călătorească cu întrebarea: nimic fără întrebare.

Despre ascultarea de părintele duhovnicesc

- Să nu ziceți că nu v-am spus ce trebuie să faceți, ca la Dreapta Judecată să nu am păcat că nu v-am spus.
  - Nu te sprijini pe puterile frăției tale, ci cere ajutorul de la acela de care ți-ai legat și dăruit viața, de la Marele Hristos, care te-a luat ca mireasă.
  - V-ați încredințat o dată lui Dumnezeu, fiți sigure că Domnul vă poartă de grijă, numai că trebuie să căutăm să-L urmăm. Or, ca să-L urmăm trebuie să ascultăm de povătuitorii noștri duhovnicești.
  - Nimeni nu dă ascultare celui bătrân, decât numai cel care, umplându-se de frica lui Dumnezeu, s-a desăvârșit în virtutea umilinței.

Despre ascultare

- Nimic în viața călugărului nu este mai de cinste și mai odihnitor decât să știe să facă orice ascultare fără cea mai mică cârteală.
  - Viața călugărească este viață de mucenicească ordine, atât fizică, cât și spirituală, și de totale renunțări, având la temelie ei ascultarea necondiționată, liber consimțită prin voturile depuse.
    - Cele înalte se dobândesc prin ascultările cele de jos.
    - Pentru ca să vă dispară mândria e bine să faceți ascultări la cotețul cu porci, la păsări, la măturat, la cărat cu spatele și alte ascultări.
      - Nimic în viața călugărului nu este mai de cinste și mai odihnitor decât să știe a face ascultare fără cea mai mică cârtire. Să mă credeți că sunt fericit când fac ascultare!
      - Când dădea o ascultare la vreo treabă, venea și ajuta, spunând: „Nu puneți pe capul altora sarcini grele și voi nici cu degetul nu le atingeți” (cf. Luca 11, 46).
      - Munca este sfântă. Toți Sfinții Părinți o laudă. Sfântul Vasile cel Mare, în pustiul Pontului, și-a făcut o grădină și muncea cu multă râvnă, împletind rugăciunea cu munca. *Ora et labora!*

Despre viața creștinului în general

- Viața o avem de la Dumnezeu: prin El trăim, ne mișcăm și suntem.
- Ne-a adus Dumnezeu din neființă la ființă, dar să ne mântuiască nu poate fără noi.
- Să nu credeți că la lepădarea de lume și luarea crucii de fiecare zi sunt chemați numai călugării. Toți sunt chemați, pentru că toți au un suflet de mântuit și o moștenire de câștigat în Împărăția Cerurilor. Pe vremea când Domnul Iisus îndemna poporul la lepădarea de lume și luarea crucii de fiecare zi nici nu existau călugări, și cu toate acestea El spunea nu numai atât, ci: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru desăvârșit este” (Matei 5,48).!
  - Să luăm aminte la viața noastră, că nu suntem decât hoit și mâncare viermilor.

- Să nu aibă omul părere despre sine că este cineva în lumea asta. Că nu suntem nimic, numai mâncare viermilor.
  - Peste puțină vreme vom fi mâncați de viermi și trupul va fi hoit și împuticiune. Vom fi întrebați pentru viața pe care am trăit-o. Și mare adevăr este că într-o clipă a vremii ne aflăm în starea nepăcătuirii, dar îndată, în altă clipă a vremii, ne aflăm în prăpastia păcatului. Vremea vieții noastre este scurtă. Ești tânăr, viteaz, puternic... Dar orice tânăr, cândva, mai așteptând puțin, va putea să spună: căzut-a floarea!
  - La ce folosesc podoabele, hainele luxoase, miresmele, tot felul de îndulciri și desfătări, când trupul acesta pe care-l avem nu este nimic alta decât iarbă?
  - Cine va fi cu ochiul vigilent și treaz, stând la pândă în orice clipă și fiind atent la orice mișcare ce o face, acela va învinge și va scăpa nevătămat, cu ajutorul cel mare al lui Dumnezeu, cu ocrotirea Maicii Domnului și pentru rugăciunile tuturor Sfinților.
  - La răutate să fiți ca pruncii, care acum se ceartă, acum râd și vorbesc unul cu altul, căci ei nu știu să țină răul.
  - Vedeți, fiți atenți mai mult la partea dinăuntru a blidului, curățiți-vă inima de orice gânduri necurate, vrăjmașe păcii între voi și dragostei celei adevărate, care face să te sacrifici tu pentru pacea și binele aproapelui.
  - Când curățim rănilor bolnavilor primim mărgăritare de la Dumnezeu.
  - Luați seama și ajutați pe bătrâni, dați-le mâncare și apă și ce le folosește. Nu treceți cu vederea nici pe cei ce sunt neputincioși, ci ajutați-i și dați-le ce le lipsește, după putere, ca să aveți și voi milă de la Iisus Hristos. *(din ultima predică)*
  - Să prețuim timpul cum se cuvine, că nu ne este dat să trăim de două ori în această viață și nu avem două suflete, ci numai unul.
  - E bună și mămăliga cu ceapă, numai să avem darul lui Dumnezeu cu noi.
  - A zis cineva: Calea cea mai lungă pe pământ este de la urechi la inimă, încât ani de zile nu ajung ca să-i dea de capăt.
  - Calul de dar nu se caută în gură. Primești ce ți se dă fără să faci mofturi. Categorie! Și mulțumești omului cu dragă inimă. Așa-i, după Dumnezeu.
  - Fetele nu trebuie lăsate să umble noaptea. Când asfințește soarele, să fie acasă.
  - Când plecați la drum, faceți semnul crucii, ca să plecați cu Dumnezeu.
  - Umblați îmbrăcați cuviincios!
  - Nu făgădui ceea ce nu crezi că vei putea îndeplini ușor, iar făgăduințele date să le îndeplinești în chip statornic. Atunci vei fi crezut întotdeauna.
  - Nimeni în viața aceasta nu este fără necazuri și fără neplăceri, împărat sau președinte de țară de-ar fi.
  - Sunt multe flori în pom, dar câte dintre ele vor aduce roade? Tot astfel, lumea multe ne făgăduiește, dar puține ne dă.
  - Cum nu este deal fără vale, tot așa nu este suferință fără să aibă și o bucurie.
  - Domnul ne cheamă să ne dea nemurirea în rai și noi nu vrem. O, cât de nebuni și de nerecunoscători suntem!
- Despre sfințirea omului**
- Ca să ajungi să trăiești viața îngerească trebuie ca toată viața ta, zi de zi, ceas de ceas și clipă de clipă să te lupți ca, prin tot felul de nevoițe și de renunțări, să subțiezi acest trup și să-ți transfigurezi întreaga ta viață încât să simți cu fiecare zi ce trece că un om nou ia ființă în tine, omul cel nou întru Hristos. De-abia atunci se va produce cununia ta cu cerul și unirea mistică cu Mirele Hristos.
  - Este în puterea lui Dumnezeu să ne facă sfinți. Numai să vrem! Și să pornim la drum dând lupta cu tot ce ține de veacul acesta înșelător și de poftele lui.
  - A fi om drept, om sfânt și în vorbă și în faptă, înseamnă a te conduce în toată viața după dreptatea divină, care cere să-L iubim pe Dumnezeu mai mult decât orice pe lume.
  - Milostenia și smerenia să le punem în practică. Fără ele degeaba trăim pe pământ.

Cu ele ni se deschide raiul.

Iubirea și ascultarea de Dumnezeu

- Să ardem de dragostea de Dumnezeu și de aproapele, să nu fim reci, căci atunci Domnul ne aruncă afară.
- Nimic în lumea aceasta nu merită atenție, decât numai gândul la Dumnezeu, restul fiind deșertăciune -cum zice înțeleptul Solomon (cf. Eclesiastul I, 14).
- Dreptatea divină cere să-L iubim pe Dumnezeu mai mult decât orice pe lume.
- Să ne lepădăm cu totul de lume, chiar și de cei mai iubiți ai noștri, frați, surori și părinți; nimic să nu întrecă mai mult ca iubirea de Dumnezeu.
- Să facem voia lui Dumnezeu, să-L lăudăm și să-I dăm mărirea care I se cuvine, pentru că El este plenitudinea tuturor măririlor.
- Așa trebuie să ardem pentru Dumnezeu cu viața și ființa noastră, precum arde o lumânare în sfeșnic.
- Să ardem în râvna noastră către slujirea lui Dumnezeu.
- Domnul ne vrea să fim întregi ai Lui, întregi la minte și întregi la trup.
- Am uitat de Dumnezeu, ne facem de cap cu patimile, și ne mai plângem că nu mai scăpăm de necazuri și de nevoi.
- Sufletele iubitoare de adevăr și de Dumnezeu nu rabdă nici cea mai mică slăbire a dragostei către Domnul, ci, pironite întregi de crucea Lui, cunosc în ele simțirea sporirii duhovnicești.
- Numai Cuvântul lui Dumnezeu ne poate trezi la o viață nouă. Pe Domnul să-L urmăm! Cuvântul Lui să devină dreptarul vieții fiecăruia dintre noi.
- Conștiință = *con-știință*, a ști împreună la fel, adică Dumnezeu și omul. Conștiința este ochiul cu care Dumnezeu îl vede pe om și cu același ochi îl vede omul pe Dumnezeu. Cum îl văd, așa mă vede.
- Cel ce ia drept sfătuitor pe om, oricât de înțelept ar fi acesta, poate greși, însă cel ce ia ajutor mila și dragostea lui Dumnezeu nu va greși niciodată.
- În orice loc ai fi, în orice parte te vei duce, vei fi un om nenorocit dacă nu te vei întoarce către Domnul.
- În Biserică ne putem uni cu Hristos pe două căi. Fie Îl coborâm pe Domnul în inimile noastre prin rugăciune, prin dragoste și milostenie, fie ne ridicăm noi la Domnul prin adâncă smerenie. Să nu ne lenevim până nu ne vom uni cu el. Sus să avem inimile, sus, acolo unde sunt părinții noștri, sfinții noștri. Acolo unde este slava lui Dumnezeu, acolo să fie și inima noastră.

Despre faptele bune

- Când vrei să faci o faptă bună, atunci s-o faci, n-o lăsa pe ziua de mâine.
- Să ne îmbogățim în fiecare zi și în fiecare clipă tezaurul faptelor bune sus, în cer, și să căutăm să facem din inima și din sufletul nostru un templu sfânt, în care să sălășuiască lumina divină, cea care luminează calea spre viața de veci.
- Nu e lucru mare a face școală și a spune multe cuvinte. Dumnezeu cere de la noi fapte bune și inimă curată.
- Procedează astfel încât fapta să ție locul cuvântului și vorbește astfel încât cuvântul să țină locul faptei.
- Să dăm cele ce se cuvin lui Dumnezeu și să dăm și cele ce se cuvin aproapei, aceasta este desăvârșirea.
- Cine ajunge să-L cunoască pe Dumnezeu, acela nu face nici o faptă care să nu fie demnă de Dumnezeu.
- Să aprindem prin milostenie candela sufletului, cea stinsă de mulțimea păcatelor, și să așteptăm pe Mirele nostru priveghind și ținând în mâini făclia aprinsă prin fapte bune.
- Când un sărac nu era chemat la masă de către maici, îl lua pe acel necăjit din curte și-

l aducea la masa sa, iar dacă nu mai era loc îl puneă chiar pe locul său, zicând: "Dumnezeu nu se lasă dator nouă".

- Măi fraților și surorilor, luați seama și ajutați pe bătrâni, le dați de mâncare și apă și ce le folosește și nu treceți cu vederea nici pe cei ce sunt neputincioși; îi ajutați și le dați ce le lipsește și cu ce puteți ca să aveți și voi milă de la Iisus Hristos. *(din ultima predică)*

- Mântuitorul nostru Iisus Hristos n-a vorbit de nimic mai mult decât de datoria de a-i ajuta pe cei lipsiți. Mare lucru este a scoate pe altul din nevoie. De multe ori binele poate fi așa de mare, cum nici n-ai gândit la început. Cu un ajutor mic poți scăpa pe unul din ispita de a se duce să fure, pe altul să nu ucidă, iar pe altul de alte păcate. Făcând bine altuia, ție îți faci bine.

- Faptele bune aduc roade multe și plată mare.

Despre credință

- Care-i cea mai bună apă de băut? Desigur, apa de izvor, dar mai este și apa de fântână și cea din lacuri. Să avem grijă să alergăm întotdeauna la apa de izvor, care este credința cea dreaptă, ortodoxă. Apa din fântână este credința catolică, iar cea din lacuri este a sectelor care au provenit din credința protestantă.

- Nu se clatină în credință cel care se sprijină cu tărie pe cuvântul Domnului.

- Păcatul și credința nu pot trăi împreună. Credința se însoțește în mod necesar cu virtutea. Ce folos este să crezi creștinește și să trăiești păgânește?

Despre cunoașterea de sine

- Cine ajunge să se cunoască pe sine și gândește neconținut la trecerea curândă din această viață, acela nu va cădea niciodată în prăpastia mândriei.

- Cine ajunge să se cunoască pe sine și se nevoiește ca prin fapte bune să-L cunoască pe Dumnezeu, acela începe să se apropie de viața de veci.

- Cine ajunge să se cunoască pe sine și să-L cunoască pe Dumnezeu, acela ajunge un om drept, un om sfânt, și cu vorba, și cu fapta.

Despre stăpânirea minții

- Minteă este ca și o moară. Ce bagi, aceea macină. Gândurile rele să nu le lăsăm să intre în mintea noastră, să le dăm afara cu măturoiul cel mare, căci dacă le lăsăm clocesc și fac pui.

- Dacă vrei să duci o viață curată, tot timpul să fii cu mintea la Dumnezeu.

- Vă sfătuiesc să aveți grijă de minte, să nu o faceți stație de vagabonzi sau de ucigași ai sufletului. Dacă dai loc gândurilor păcătoase să se oprească cât mai mult în minte, atunci, la un moment dat, se adună toate la un loc și se fac o funie groasă cu care vrăjmașul va căuta să te arunce în prăpastia deșertăciunilor acestui veac.

- Cine are mintea curată are cheia adevăratei fericiri.

- Crud este să fii mâncat de viermele neadormit al științei tale, care în veac te va roade și care de mii de ori pe ceas te va mușca!

Despre pacea duhovnicească

- Pacea duhovnicească interioară face să dispară din inimă orice animozități și orice gânduri de vrăjmășie și de răutate omenească.

- Dați mulțumită pentru toate! Să fiți permanent mulțumiți. Să nu fim triști, ci să fim mulțumiți în starea în care ne găsim. Să dăm slavă lui Dumnezeu acolo unde suntem, că poate de Dumnezeu e îngăduit să fim puși la ascultarea aceea, să facem lucrul acela... Și, dând slavă lui Dumnezeu acolo unde suntem, o să ne găsim mulțumirea. Așa ajungi să nu bagi ceva rău în memoria ta, care să fie stricător sufletului.

- Ascultați de cuvântul Domnului și vă supuneți Lui întru toate, având toată încrederea că într-o bună zi o să vă scoată la pășunea cea aleasă a vieții celei trăite întru toată fapta cea

bună și pacea duhovnicească.

Despre răbdare

- Nu-i greu să fii evlavios și plin de credință când nu dai de nenorociri, dar ține minte că cel care este răbdător în vremuri grele, acela merge cu pași repezi spre desăvârșire.

- Nu există alt termen de comparație pentru răbdare decât călugărul. Nimeni pe această lume nu a fost, nu este și nu va fi pus la un canon de răbdare așa cum este pus călugărul. Aceasta este valabil pentru călugărul adevărat, care din pântecul mamei, din leagăn și până la moarte este și rămâne călugăr. Căci mulți sunt călugării cu viața înjumătățită de ispitele și de poftele acestui veac.

- La spovedanie, când le vedea pe călugărițe necăjite, le spunea încurajându-le: „Aveți răbdare, trec toate”.

Despre dreapta judecată

- Tot ce se face cu dreaptă socoteală este sfânt și plăcut lui Dumnezeu; chiar nevoițele sfinte prea aspre sunt condamnate de Sfinții Părinți; tot ce este abuz nu este bine.

- Omul bun și cu adevărat evlavios își rânduește în lăuntrul său mai dinainte tot ceea ce are de gând să facă. El nu merge după poftele trupului, ci toate le trece prin dreapta judecată.

Despre judecata aproapelui

- Să nu judecăm și să nu osândim pe aproapele, căci și noi vom putea cădea -măine în același păcat. Zice Apostolul Iacov: „Cine ești tu care-l judeci pe fratelui tău?” (4, 12). Judecata este a lui Dumnezeu. Să fim cu milostivire față de aproapele nostru. Atunci Duhul lui Dumnezeu va fi cu noi.

Despre ispite, patimi și diverse stări păcătoase

- Diavolul face din om jucărie. Mai întâi pune stăpânire pe degetul cel mic, după aceea nu se lasă până nu pune stăpânire pe toată mâna. Adică ne trage mai întâi la un păcat mai mic, iar după aceea ne stăpânește cu totul.

- Să luăm aminte la munca, ordinea și curăția cu care-și întrețin albinele stupul. De intră trântorii sau alte insecte, sunt dați afară. Așa trebuie să facem și noi cu casa sufletului nostru: să dăm afară toate vicleșugurile și toată minciuna.

- Ca să biruiești nu este de ajuns să fugi de ispite, ci trebuie să te împotrivești lor. Suferința și smerenia adevărată ne oțlesc mai mult ca orice.

- În ispite și în nenorocire vei putea să vezi puterea sufletească a omului.

- Fierul se încearcă în foc, iar omul în ispite. Nu știm cât putem răbda! Ispitele ne arată cine suntem.

- Păzește-te mai cu seamă la începutul ispitirii, căci cu mult mai ușor este să-l potolești pe dușman când încă nu a pătruns în lăuntrul sufletului tău, dacă-l alungi chiar în clipa în care a venit să te prade.

- Pentru izbăvirea de patimi faceți metanii cât de multe.

- Este cu neputință să domnească cineva peste patimile altuia dacă nu și le-a biruit pe ale sale proprii. Cine vrea să vindece rănilor altora va trebui să fie el însuși liberat de orice boală.

- Pentru răutate și fățarnicie zicea: „Să nu fiți hiene, șacali, lupi și vulpi!”.

- Dumnezeu iartă neștiința, dar viclenia ba.

Despre adevăr și minciună

- În diferite situații, când se cerea limpezirea unui adevăr spunea: „Să vorbim ceea ce este cu dreptate”.

- Pentru înlăturarea minciunii zicea: „Satana dintru început a fost tatăl minciunii (cf.

Ioan 8, 44) și urâți sunt mincinoșii înaintea Domnului".

Despre pocăință

- Două căi sunt cele care duc la rai: nevinovăția și pocăința.
- Spune Sfântul Marcu Ascetul: „Păcat spre moarte este tot păcatul nepocăit”. Chiar de se va ruga un sfânt pentru un asemenea păcat al altuia, nu va fi auzit.
- Privește spre cer și cugetă: „Iată unde voi sta pe veci numai dacă mă voi pocăi cum se cuvine”.
- Nevoiește-te în post și înfrânare sau în alt chip, fă milostenie, ca să-ți dea Dumnezeu pocăință adevărată și să te căiești de păcatele tale.
- Cine este atât de neînțelegător, chiar de ar fi tânăr, încât să fie încredințat că are să trăiască până seara? Seneca învăța același lucru: „Așa petrec, ca și cum mi-ar sta toată viața în ziua de astăzi”. Și ce lucru bun ar fi dacă am socoti și noi ca Seneca! Să arătăm duhovnicului gândurile prin sfânta spovedanie și să ne împărtășim cu Sfintele Taine, pentru ca sufletul să treacă cu lesnire calea cea prea lungă a celeilalte vieți! Nu trebuie să zăbovim să recunoaștem cât de ticăloși suntem și cât de păcătoși suntem; astăzi să ne îndreptăm, să ne pocăim pentru tot ceea ce am făcut, că astăzi este ziua noastră, iar mâine este ziua Domnului, pe care nu știm dacă o mai apucăm.
- Marele Grigorie spune: „Dumnezeu, care a făgăduit iertare celui ce se pocăiește, nu a făgăduit-o pentru ziua de mâine, ci pentru ceea ce de astăzi”. Tot ce se va face mâine nu este în stăpânirea ta. Dacă trăim cu grija aceasta, putem să dormim fără grijă, pe amândouă urechile noastre. Și dacă ne va ajunge moartea fără de veste, ne vom odihni întru Domnul. Crucea și Jertfa Lui de pe Golgota au făcut și vor face lucrarea mântuirii noastre. Toată lupta și truda noastră sunt în Taina pocăinței, această Taina a nașterii din nou, fără de care nu putem vedea împărăția lui Dumnezeu. Fără o schimbare în viața și în ființa noastră nu vom putea sluji niciodată pe Domnul.

Despre feciorie

- Este cunoscută această aspră sentință a Sfântului Vasile, episcopul Cezareei: „Eu nu cunosc femeie, și totuși nu sunt virgin”. Atât de bine și-a dat seama că nestrucăciunea trupului nu constă numai în îndepărtarea de femeie, ci mai ales în curăția inimii, care păstrează cu adevărat fără stricăciune sfințenia neînteruptă a trupului, fie prin frica de Dumnezeu, fie prin dragoste de castitate.
- Fetele trebuie să meargă mirese fiind fecioare curate, cum le-au născut mamele lor. Numai atunci pot îmbrăca haină albă și purta cunună pe cap. Dacă fata nu este fecioară, să meargă ca mireasă îmbrobodită cu basma neagră pe cap, ca și o nănașă.

Despre post

- Cine nu ține postul rânduit de Biserică va ține regimul doctorului.
- Nevoiește-te în post și înfrânare sau în alt chip, fă milostenie, ca să-ți dea Dumnezeu pocăință adevărată și să te căiești de păcatele tale.

Despre lăcomie

- Dumnezeu ne-a făcut după chipul și asemănarea Lui, ne-a dat să trăim în odihnă. Ni s-au dat toate bunurile vieții, pământul cu toate ale lui, apele și cu toate de sub soare, toate să le stăpânim. Să ne câștigăm pâinea cea de toate zilele în mod cinstit și cu dreaptă socoteală. Să fim chibzuiți în toate, și în mâncări, și în băutură, și în muncă, și în toate.
- Să luăm aminte la o lege pusă de Dumnezeu în lumea aceasta. Dacă ploi îmbelșugate cad pe pământul uscat și însetat, el folosește numai atâta cât îi trebuie ca să-și ție umezeala lui firească. Ceea ce îi prisosește lasă să curgă la vale. Dacă o viță de vie și-a strâns zeamă cât îi trebuie, nu mai trage din pământ, ci o lasă pentru altele mai subțiri și mai slabe. Tot așa, când norii sunt peste măsură încărcăți, deodată se desfac. Asemenea, când văzduhul arde de o

căldură mare, afară din cale, îndată ploaia sau furtuna o împrăștie.

Iată deci ce ne învață natura: ca toate să le facem cu dreapta socoteală și din tot ceea ce agonisim să păstrăm atâta cât ne trebuie, iar din prisosul muncii noastre să-i ajutăm și pe cei nevoiași, pe cei bolnavi, pe cei flămânzi și însetați, pe cei goi și căzuți în vreo nenorocire. Cum o plantă dacă are umezeala potrivită îi merge bine, iar dacă are peste măsură se usucă, apoi tot așa se va întâmpla și cu noi dacă ne vom molipsi de patima lăcomiei.

- Să fugim de lăcomie, ținând posturile pe care ni le recomandă Sfânta noastră Biserică. Sfântul Apostol Pavel, cunoscând ce mare piedică în calea mântuirii este lăcomia, scrie către Timotei: „Iar cei care vor să se îmbogățescă cad în ispită și în cursă și în multe poftes nesocotite și vătămătoare, care îi cufundă pe oameni în ruină și în pierzare” (I Timotei 6, 9). Trei mari rele îl pasc, deci, pe cel lacom: ispita, cursa și multa poftă.

- Lăcomia îi împinge pe cei care vor să se îmbogățescă să spună minciuni, toate spre paguba aproapelui; lăcomia îi îndeamnă să jure strâmb, să nedreptățească, să răpească și, de multe ori, săucidă. Să ne aducem aminte de săracul Nabot, din Vechiul Testament, pe care lacomul împărat Ahab a pus să fie lovit pe nedrept, ca să-i ia via (cf. III Regi 21, 1).

- Lăcomia este cursa cea mai dibace prin care diavolul îi prinde pe oameni. O pasăre, o dată prinsă în cursă, nu mai scapă din mâna vânătorului; iar un suflet, o dată prins de lăcomie, cu greu poate să mai scape din stăpânirea diavolului.

- Lăcomia duce la multe poftes: pofta desfrânării, a beției, a îmbuibării pântecelui și altele care au urmări cu totul nenorocite pentru viața și sănătatea omului.

- Sfinții Părinți socotesc lăcomia ca pe o boală, o boală mai urâtă decât toate bolile. Poftes lacomului sunt lipsite de orice judecată, încât îl duc la pierderea vieții și a sufletului.

- Îmbuibările nesățioase și poftes păcătoase nu ne aduc nici un folos, ci doar boli și osândă veșnică.

Despre rugăciune și cântarea în biserică

- Mereu îl auzai zicând, și încet, și mai tare: „Doamne, ajută-ne! Doamne, iartă-ne!”.

- Să zicem tot timpul zilei, oriunde ne aflăm: „Doamne, ajută-ne!”, „Doamne, iartă-ne!” și „Doamne, fii cu noi!”.

- Viața noastră trebuie să fie numai o rugăciune.

- Maicilor și surorilor, viața noastră trebuie să fie o rugăciune continuă. Nu sunt mulțumit de sfințiile voastre, fiindcă nu slujiți și nu cântați lui Dumnezeu cu mai multă râvnă. Călugărul trebuie să ardă de dragoste pentru Stăpânul. Prefer rugăciunile scurte dar fierbinți, decât rugăciuni lungi făcute cu mintea împrăștiată. La rugăciune, toată ființa noastră să fie unită cu Dumnezeu prin focul dragostei.

- Rugăciunea este bogăția monahilor, comoara pustnicilor, dovada milei dumnezeiești, arătarea lucrurilor ce vor veni.

- Rugăciunea nu trebuie să fie lungă, ci scurtă, ca un sul de foc către Dumnezeu.

- Între cele dintâi nevoințe sunt: tăcerea și rugăciunea inimii, adică trăirea ascunsă cu Domnul, de care Sfinții noștri Părinți nu uitau să pomenească pe nici o pagină din cărțile sfinte.

- Ca rugăciunea să fie auzită de Dumnezeu trebuie să strigăm. Așa cum spune și cântarea de la Vecernie: „Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă!” Și încă: „Auzi-mă, Doamne!” Să fim cu totul în trezvie la rugăciune!

- Acela care vrea să rămână în trezvie să se roage mereu, concentrat în adâncimea inimii sale, cum spun Sfinții Părinți.

- „Rugați-vă neîncetat” nu înseamnă să stai tot timpul în genunchi, să fii un om posac, un om posomorât. „Rugați-vă neîncetat” înseamnă să ai tot timpul trezvie adevărată în tot ceea ce faci, să te gândești: Este sau nu spre slava lui Dumnezeu? Fac sau nu acum un bine? Este sau nu plăcut lui Dumnezeu? Și atunci, verificându-ți permanent conștiința, poți să zici că, într-adevăr, te rogi neîncetat. Dar o rugăciune neîncetată să fie vie, lucrătoare, nu să fie

numai o rugăciune statică.

- Voi stați și vă rugați, vă faceți pravila, dar după ce vă ridicați de la pravilă vă certați și rugăciunea voastră se ridică numai până la tavan.

- Dacă noi am sta numai să ne rugăm lui Dumnezeu cu toată căldura ființei noastre, n-ar mai trebui să ne zbatem atât, pentru că El ne trimite hrană.

- Dacă se roagă cineva cu gura, iar mintea îi rătăcește, ce a folosit?

- Semnul Sfintei Cruci să-l facem corect, cruce dreaptă. Să citim tare și să pronunțăm cuvintele corect, să cucerim atenția a tot poporul din Biserică.

- Ori de munciți, ori de citiți, ori de cântați, ori de dormiți, ori alt lucru de-l faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți.

- În cântare puneți tot sufletul, nu cântați numai din buze. Fiți asemenea celor de la televizor, care atunci când se expun înaintea oamenilor se silesc cu atâta străduință ca să placă lor. Cu atât mai mult să ne străduim noi, pentru că îi cântăm lui Dumnezeu.

- Cântați toate în cor, că nu pot suferi să aud numai pe câte una, anemic. Așa trebuie să cântați, încât să străbateți cu glasurile voastre cerurile.

- La Biserică să cântați toate și cu tot sufletul, că nu se face primăvară numai cu o floare.

- Nu dormiți în biserică, cântați cu toată inima, ca în timpul slujbei să fie toată lumea trează și să nu le plece oamenilor mintea în altă parte.

- Cântarea să fie simțită. Cântarea este a îngerilor, care neîncetat laudă pe Dumnezeu.

- În Biserică, în timpul slujbelor, să stați liniște locului, grămadă toate la strană, fără umblare prin Biserică.

Despre preoție

- Preotul se cuvine să fie cinstit, modest și respectuos. Să nu fie un preot de duzină, să nu fie ca un ciur găurit prin care trece apa. Duhul Sfânt să rămână veșnic în el.

Despre spovedanie

- Părintele nu dădea viețuitoarelor obștii canoane. Le spunea: „Dacă din zori și până în noapte sunteți în ascultare, ce canon să vă mai dau?”

- O maică i-a cerut Părintelui să-i dea un canon și acesta i-a zis: „Acesta este tot canonul ce ți-l dau eu: să înveți cele nouă fericiri pe de rost și să le împlinești”.

- Când o altă maică i-a cerut să-i dea canon, i-a spus să zică: „Doamne Iisuse...” și „Miluiește-mă, Dumnezeule...”.

Despre creșterea copiilor

- Spune Sfânta Carte că preotul Eli a fost pedepsit de Domnul pentru că nu a știut să-și mustre copiii atunci când se cuvenea, ci i-a lăsat să crească în voia sorții, fără să le sădească în suflet frica de Dumnezeu, teama de păcat și rușinea de oameni. Așa va fi și cu părinții care nu știu să-și crească bine copiii și să-i mustre la timp, să le aplice pe „Sfântul Nicolae” când trebuie. Atenție, părinți, la creșterea copiilor voștri! De mici trebuie să li se sădească în suflet pe Dumnezeu. În familie se învață semnul sfintei cruci.

Despre pomenirea morților

- Când faci parastase, să aduci cât mai mult la biserică. Căci toți morții care se pomenesc la parastas vin să guste.

Despre grija zilei de mâine

- Este păcat a dori să știi ce va fi mâine, căci „dacă eu aș ști că mor mâine, aș muri de azi”.

- Când i se spunea uneori că nu mai sunt alimente pentru obște pentru a doua zi, răspundea: „Până mâine putem muri. Ajunge fiecărei zile grija ei. Domnul de aceea a venit pe

pământ, ca pe noi fără de grijă să ne facă de cele ale trupului". Și cu adevărat, nu s-a răbdat niciodată la Râmeți, căci Domnul s-a îngrijit de obște.

- Ce-i dăm noi lui Dumnezeu? Aceasta trebuie să ne fie preocuparea noastră de fiecare zi și de fiecare clipă, degajându-ne de orice griji pământești, ca niște adevărați copii ai lui Dumnezeu și adevărați trăitori ai hainei monahale ce o purtăm.

- Să slujim lui Dumnezeu astăzi cu tot sufletul, că ziua de mâine nu se știe dacă o mai apucăm.

Despre sfârșitul lumii

- Antihrist, evreu de neam, va veni în numele său, nu al lui Dumnezeu. El va pune cu tiranie sub ascultarea sa tot pământul.

- Când fărădelegile vor încleșta mintea și inima oamenilor, când îi vor sălbătici așa de tare încât vor zice că nu le mai trebuie Dumnezeu și Biserică și preoți, când va fi sălbăticia și nebunia urii peste tot pământul, atunci vine sfârșitul.

- Sfânta Liturghie mai ține lumea. Când nu va mai fi Sfânta Liturghie, atunci va veni sfârșitul lumii.

Despre sine

- De șapte ori de m-aș naște, tot călugăr m-aș face.

- Tot ce am scris aș rezuma la o singură frază: Crede, nădăjduiește, rabdă, smerește-te, iubește ca Iisus! În puterea acestor cuvinte stă toată taina mântuirii și fericirii noastre. Cine înțelege să înțeleagă și cine poate să cuprindă și să împlinească, fericite de el.

- O dată, la Mănăstirea Rătești, unde era profesor de dogmatică la școala monahală, ajunsese la lecția despre Sfânta Treime. A amânat predarea pentru a doua zi, deoarece în ziua aceea nu slujise Sfânta Liturghie. Considera că nu poți să vorbești despre Sfânta Treime, despre Dumnezeu, fără să fii îndumnezeit prin sfânta împărtășanie.

- „Niciodată n-am ocărât omul în sine, ci pe diavolul și patima care este înrădăcinată în om.”

- Părintele îi primea pe toți, ori de ce neam erau. Când veneau țiganii zicea „îmi vin frații”, și le da de mâncare, și vorbea cu ei frumos. Le-a intrat la inimă țiganilor. După ce a murit, tare l-au mai plâns; veneau cete, cete.

- Când era întrebat de vreo maică de ce este așa de aspru cu ele, spunea: „Vă veți da seama mai târziu de această asprime a mea. Vreau să vă fac oameni, să mergeți pe picioarele voastre”.

Atenție supremă!

- Să nu ne prețuiască lumea mai mult decât suntem, că e vai de noi.

- Cine vrea să fie mare, să fie slugă tuturor.

SCRISORI ALE PĂRINTELUI DOMETIE

Prislop, 27.IX.1949

Dragii noștri,

Am așteptat cu multă bucurie și satisfacție sufletească aceste momente când să pot să mă adun cu viața mea și să pot să vă împărtășesc din ea și frăților voastre doar câteva din darurile cele pline de har ce mi le-a trimis Dumnezeu, vistierul tuturor bunătăților și pământești, și cerești.

Am primit rândurile trimise de toți și le-am citit de mai multe ori cu viu și un deosebit interes, producându-mi multe lacrimi de bucurie. Toți îmi urați noroc și îndelungate zile în noua viață ce mi-am ales. Eu cu ce-aș putea să vă răsplătesc pentru toată dragostea ce mi-o purtați decât cu aceea că mă voi ruga lui Dumnezeu, Tatăl meu și Tatăl nostru și Măicuței Domnului, Mama mea și Mama noastră, să vă facă parte de multă fericire în viața aceasta atât de iute trecătoare și de grea și la sfârșitul ei să câștigați cununa neveștejită a mării lui Dumnezeu, adică cununa mântuirii și a vieții celei pururi netrecătoare, a acelor bunuri nepieritoare, care sunt rezervate ca niște mari surprize și neprețuite daruri, tuturor ce vor trăi în această viață în pace și bună învoire cu toată lumea.

Îmi scrieți că sunteți sănătoși. Mă bucur foarte mult, dar m-aș bucura și mai mult de mi-ați scrie că sunteți și în pace cu toată lumea și inima vă este plină de dragoste și de liniște; că toate câte se întâmplă în lume, se întâmplă cu știrea lui Dumnezeu și nimic nu suferim decât pentru păcatele noastre care tare aș dori să se împrăștie, că prea greu apasă asupra conștiințelor noastre și plâng îngerii în ceruri și cu ei tot cerul că ne-am îndepărtat de la credință și am uitat de Dumnezeu...

Am uitat de Dumnezeu și ne facem de cap și ne mai plângem că numai scăpăm de necazuri și de nevoi. Nu suntem vrednici să mai călcăm pe acest pământ, că mai bine ar fi să se deschidă și să ne înghită de vii. Urâm, clevetim, înjurăm, blestemăm, nu ne mai rugăm, toate câte voiește satan să le facem după placul lui, iar de Dumnezeu am uitat! O! Cum nu se aprinde odată acest pământ să se sfârșească cu atâtea ticăloșii și nelegiuiri câte se petrec pe el. Ne trudim ziua și noaptea pentru gură și numai pentru această pustie de gură, iar de suflet am uitat de mult, am uitat că-l mai avem. O! și de ați vedea cum arde iadul sub picioarele noastre! Cum mirosul de rășină ajunge până la noi, dar nu vedem pentru că suntem orbi, stricându-ne vederea numai cu plăcerile acestei vieți. Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne deschidă ochii inimii noastre mai devreme, până nu pierim, cât mai avem timp să ne pocăim. Să ne întoarcem cu lacrimi în ochi, ca și păcătoasa și să strigăm dintru adâncul inimii noastre: „Doamne, miluiește-ne pe noi că pierim de mulțimea fărădelegilor! ” O! Cât suntem de îndepărtați de Domnul Hristos și ne mai plângem că nu ne mai ascultă rugăciunile! Dar, cum ne va asculta, dacă inimile noastre în loc să le predăm lui Dumnezeu, le-am făcut sălaş tuturor gâlcevilor și încurcăturilor, vrednice de răsul prostesc al lui satan. Să ne curățim mințile și inimile și să ne îndreptăm, fraților, fețele noastre iarăși către Dumnezeu, că destul am petrecut în țara roșcovelor și a plăcerilor fiului celui pierdut de Sfânta Evanghelie. Și Tatăl ceresc ne așteaptă cu brațele deschise și largi să ne primească iarăși la sine, numai să ne întoarcem cu pocăință uitând de viața noastră cea din trecut și îmbrăcându-ne în omul cel nou care să nu mai dorească cele ale acestei vieți decât atât cât îi trebuie pentru susținerea existenței și strictul necesar.

O scrisoare adresată părinților după trup și rudeniilor

Dragii noștri,

Atenție cât mai mare la suflet. Nu uitați că în această lume toți suntem niște simpli trecători și ca mâine o să le lăsăm toate, neluând nimic cu noi, decât faptele ce le-am făcut, bune sau rele, după care vom lua pedeapsa sau răsplata.

Să nu mai căutăm să purtăm numele de creștin degeaba, de ochii lumii, că nu ne a folosi la nimic. Dimpotrivă, mai mult ne vom osândi.

Să căutăm să cunoaștem voia lui Dumnezeu cu toții și să râvnim a o împlini până mai este vreme. De avem un duh de pace în noi, să știți că Duhul lui Dumnezeu sălășluiește în inimile și sufletele noastre.

Unde vedeți duhul urii, al vrajbei și al certurilor de tot felul să știți că acolo, în acel om, numai sălășluiește Duhul lui Dumnezeu, ci alt duh care este potrivnic Duhului lui Dumnezeu. De asemenea cel ce dă sau se dă răului (dracului) al lui este, cu casa lui și cu tot avutul și trebuie să se ducă la preot și să-l roage să-l dezlege cât mai este vreme, până nu vine moartea să-l ia și să-l ducă direct în iad.

Știți că pasărea după limba ei pierе și șarpele care scoate capul la drum știți ce i se întâmplă. Nu vă mai spurcați sufletele cu vorbe deșarte și cu fapte netrebnice demne numai de niște necredincioși și păgâni.

Părășiți pe cât se poate balurile și hora, ca la crăsmă și-a deschis Satan prăvălia fărădelegilor lui cu întreg arsenalul de curse și ispite. Luați calea bisericii. De la biserică nu s-a auzit vreodată ca cineva să se fi întors cu capul spart, afară de motive de prigoană, pe când de la crăsmă mulți nu s-au mai întors pe picioarele lor sau chiar deloc.

Ascultați de sfaturile mele și nu veți regreta niciodată. Dimpotrivă, tot binele și toată pacea lui Dumnezeu se va sălășlui în inimile și sufletele voastre. „Bătrânețile sunt bune - zice Scriptura - nu cele de ani mulți, ci cele duse în viață curată și neprihănită!”

Sunt și fiii lui Dumnezeu, dar sunt și fiii... nu, mai bine zis ucenicii lui satan! Poate că v-ar interesa care sunt unii și care sunt ceilalți? Ascultați, încep cu cei de pe urmă:

Sunt ucenicii lui satan: toți cei care nu merg la biserică; toți cei ce zic că nu sunt păcătoși; toți cei ce zic că sunt tineri și trebuie să-și petreacă, amânând pocăința la vremea bătrâneții.

Aceștia din urmă se aseamănă omului care vrea să treacă un râu, dar stă la marginea lui, așteptând până trece toată apa.

Și se pune întrebarea: dacă o grămadă de doage și de cioburi (vorbesc de bătrâni) se vor mai putea sau vor mai avea timp destul de a se pocăi? Poate că vreți să știți cine sunt cei care nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu?

Ascultați ce zice Scriptura: „Nu vă înșelați: nici desfrânații, nici slujitorii de idoli, nici preadesfrânații, nici malahienii, nici sodomienii, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici bârfitorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu”. De asemenea: „Fericțiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema ”.

24.V.1950, Prislop Ieromonahul Dometie

***

Dragii noștri,

Cu sănătatea sufletului însă, după câte știu, stați foarte prost, în această privință mă simt foarte mâhnit și îngrijorat, pentru că vă știu pe toți bolnavi, ofticați de grija lumească.

Această bubă rea ce se încinge ca pecinginea și care nu-și mai găsește capăt decât pe marginea mormântului, vă roade sufletele, precum cancerul sau buba neagră cum i se mai

spune în popor, roade, mănâncă și distruge tot trupul cu neputința de a fi localizată și vindecată.

Din această privință, toți suntem niște sifilitici, niște ofticați și buburoși, că încă nimeni nu ne-am eliberat sufletul pe cât ar trebui de grijile vieții acesteia pământeste. Parcă este cineva care ne împinge mereu de la spate, mereu spre această prăpastie, spre această vale a plângerii, din care toți vom trebui să ieșim, căci pe toți ne așteaptă moartea.

Ah! Moartea! Ce frumos nume pentru cel ce se pregătește pentru viața de dincolo.

25. V. 1950, Prislop
Ieromonah Dometie

***

1.XII. 1950, Prislop

Dragii noștri,

De 1 decembrie, luna cea mai bogată în daruri și în cele mai plăcute amintiri, vă trimit drept mângâiere și în cinstea marilor sărbători ce se apropie aceste câteva rânduri.

Încă de la începerea postului am vrut să vă scriu, timpul însă nu mi-a îngăduit să o fac până acum. V-am mai scris și altă dată, că eu din mila lui Dumnezeu vă port o grijă neconținută. Ea nu se referă la lumea aceasta sau la ceva din ea și vizează ceva mai mult și anume sufletul nostru, al fiecăruia, ce nu ține de lumea aceasta, ci de o altă lume care ni se va descoperi nouă, o dată cu trecerea noastră din aceste vremelnice și stricătioase la Domnul!

Vedeți, cu noi, cu fiecare, se petrece un lucru tare minunat pe care însă nu-l observă oricine și oricând. Și pentru ca să mă înțelegeți mai bine, iată vă mărturisesc că nici eu nu mi-am dat seama de el cât am fost în lume. Atunci deși știam că am să mor odată, la ce va fi după moarte nu mă gândeam. Auzisem de la părintele că viața noastră nu se sfârșește o dată cu mormântul. Mai pe urmă am citit și în cărți că mai este o viață viitoare și cu toate acestea eu același rămâneam. Trebuie să-mi spună cineva mereu la ureche ceas de ceas și zi de zi, ai să mori!... nu este aici totul!... mai este o viață!... gândește-te că plăcerile acestei vieți sunt trecătoare, nu te împotmoli în ele!...trupul este trecător!... poartă grijă de suflet!... Ei bine, pe acest cineva nu l-am găsit în lume și pentru aceea am și părăsit-o. În mănăstire am găsit tot ceea ce căutam și n-am a mă plânge de nimic. Aici am moartea în față mereu și gândul mi-l port neconținut spre Dumnezeu și spre acele bucurii de care se vor împărtăși toți cei ce i-au urmat Domnului prin lepădarea de lume și luarea crucii de fiecare zi! Dar să nu credeți că la lepădarea de lume și luarea crucii de fiecare zi sunt chemați numai călugării. La aceasta suntem chemați toți, pentru că toți avem un suflet de mântuit și o moștenire de câștigat în împărăția cerurilor. Pe vremea când Domnul Iisus îndemna poporul la lepădarea de lume și luarea crucii de fiecare zi nici nu existau călugări și cu toate acestea el spunea nu numai atât, ci fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este! Căroră li se adresau aceste cuvinte erau mireni, ca și voi, oameni săraci și necăjiți de tot felul. Și creștinii din primele veacuri de după Domnul Hristos au înțeles această chemare dumnezeiască și lepădând toate câte aveau și împărțindu-le la săraci, căutau să se țină cât mai aproape de ucenicii Domnului ca să se poată să se desăvârșească, adică să se mântuiască. Ei ajunseseră la un mod de trăire așa de înalt că se numeau sfinți. Azi însă este de regretat și chiar de plâns că este plin pământul de creștini cu numele și bisericile sunt goale!

Oamenii fug de casa Domnului și furtuna se apropie! Potopul ceasului de apoi, potopul cu foc și pucioasă este gata să se stârnească! Și atunci ce se vor face cei care azi fug de Casa Domnului? Unde vor căuta scăpare? Nu le va mai rămâne nimic de făcut decât să strige și să țipe să iasă morții din morminte ca să intre ei de vii! Și pentru ce aceasta? Pentru că au urât pe Domnul! Și Domnul spune că toți aceștia nu vor avea răspuns la judecată să dea, pentru că l-au urât fără temei, fără motiv! De nu aș fi venit și nu le-aș fi spus, păcat n-ar avea, zice El, iar acum pentru că am venit și le-am și spus, păcatul rămâne la ei și răspuns nu

vor avea! Și în alt loc ne mai face atenți și așa: „Vai de cei ce zic binelui rău și răului bine!”

Că s-au găsit unii să zică așa, aceasta o știm din Sfânta Scriptură când Domnului i s-a zis că are demon și cu domnul demonilor scoate pe demoni! Auziți ce acuză i s-a adus aceluia ce este bunătatea absolută și curățenia și dragostea desăvârșită. Dar oare dacă nu-i urmăm Lui, lepădându-ne de omul cel vechi și de faptele din trecut, nu-L răstignim și nu-L pironim mai tare decât jidovii? Să nu uităm că aceia l-au răstignit o dată, iar noi în fiecare zi îl supărăm și-L răstignim pe Domnul prin neînțelegerile dintre noi și lipsa de dragoste. Am vrea să avem pace, dar pacea nu se câștigă decât dragoste adevărată, unii față de alții și toți față de Dumnezeu. Sâmburele păcii se găsește, după cum și împărăția lui Dumnezeu, în inimile noastre pe care trebuie să le predăm Domnului. Să le predăm însă nu pline de invidie, de ură, de lăcomie, de mândrie, de necredință, ci pline de o sinceră dragoste și umilință. Numai inima înfrântă și duhul umilit îl primește Domnul la rugăciune, între cei mândri, zice Sfânta Scriptură, sunt certuri neîntrerupte. Aici fiți atenți, că este un mare cuvânt care vă interesează îndeaproape pe fiecare, înțeleptul zice că mândria n-a fost creată pentru oameni. Ea are de tată pe satan și cine este mândru de faptele lui sau are părere de sine, acela nu mai are de tată pe Dumnezeu, ci pe satana. Domnul Hristos, El însuși, ne spune: „Uitați-vă la Mine că sunt blând și smerit cu inima!” Când nu vă înțelegeți unii cu alții să știți că s-a apropiat satana și este chiar în mintea și în inima aceluia care provoacă și începe cearta, în acest caz, ceilalți ce trebuie să facă? Să tacă și să se roage! Să se roage ca să-i scape Tatăl ceresc, să nu-i fure și pe ei ispita și să se roage și pentru cel care este în ispita, ca Domnul să-l izbăvească și pe el, că are putere și este plăcut Domnului ca să ne punem unii pentru alții sufletul. Undeva citeam acest cuvânt: că mai mult valorează un păcătos care smerește, decât unul care fiind drept, se mândrește! Smerenia este virtute dumnezeiască. Originea ei este în cer. Domnul a fost smerenia întruchipată, de la naștere și până la mormânt! Un fericit scriitor, găsindu-se în fața Pruncului sfânt, cuprins de un fior adânc, se zice că l-a întrebat: Ce să-Ți dau eu Ție, Doamne, ce să-Ți dau eu Ție?” Și Pruncul îi răspunse tainic: „Dă-Mi ceea ce-i al tău: păcatele tale! Atâta ai tu! Însă nu Mi le da singure, mai dă-Mi ceea ce este al Meu: dă-Mi inima ta, smerită cum este a Mea!”

Iată ce ne învață Domnul încă de la nașterea Lui, de când era în fașă și în iesle culcat pe fân! Smerenia este cea mai frumoasă podoabă a inimii omului. Ea este haina cu care îmbracă Dumnezeu pe cei dăruiți Lui! Și ce este mai frumos decât toată viața noastră Domnului să I-o dăm și Lui, să I-o închinăm, ca de nimeni să nu mai atârnăm în lumea aceasta, decât de El. Închei cu această urare această primă parte din scrisoarea mea: fie ca aceste cuvinte, inspirate din dragostea mea către Domnul și către voi, să vă meargă la inimă!

***

7 decembrie 1950

Dragii noștri,

Cu data zilei de mai sus am avut o mare bucurie pe care nu mă rabdă inima să nu vi-o împărtășesc și vouă.

În această zi am prăznuit pe Sfânta Muceniță Filofteia, Sfântulița noastră de la Argeș. Cu această ocazie fericită mi-am adus aminte și de voi, însă îndeosebi de mama care s-a învrednicit de la Cel de Sus să-i poarte numele ei preascump și preafrumos...

Această scrisoare vi-o trimit așadar la toți, dar mai mult drept mângâiere și întărire mării, pe care Domnul Dumnezeu să o învrednicească să-și continue firul vieții și de acum înainte cu aceeași cinste și sănătate ca și până aici!

Cât despre mine, neștearsă va rămâne de acum și până la sfârșitul vieții mele, amintirea și pomenirea Sfintei mucenițe Filofteia Fecioara, Sfântulița noastră de la Argeș, a

cărei putere i-am simțit-o din plin în ziua ei de sărbătorire!

Alături de ea îmi voi aduce aminte întotdeauna cu multă dragoste și de chipul mamei mele, ce stă zugrăvit în inima mea din fragedă-mi pruncie și care, ca o muceniță în căsătorie, a știut să ne aducă pe lume, să ne crească și să ne lumineze pașii vieții, de a duce o copilărie nevinovată.

Pe tata îl iubesc că a știut să ne bată. În această privință nu pot să zic mai mult decât că i-a fost binecuvântată mâna. Sfânta Scriptură însăși zice: „ Cel ce cruță nuiaua de la copiii lui, nu-i iubește!” Atunci însă nu-i înțelegeam și poate de multe ori eram tare supărat pe el ca atunci de pildă când am pus la cale să-i vârâm cureaua pe foc. Ce-i drept că ustura prea tare, dar acele usturături ne-au făcut cuminți și am putut păși în lume cu multă cinste și supunere față de toți: și de neuitații noștri primi educatori și luminători, începând cu părintele din satul nostru, cu domnul învățător și doamna învățătoare și de iubiți noștri profesori de la seminar și mai târziu de la facultate.

Dar să mai știți bine că pe cât este de mare binecuvântarea cerului, a bisericii și a neamului pentru niște părinți ce au știut să-și îndeplinească din plin datoria lor creștinească de părinți, pe atât de mare, de amară și de groaznică va fi pedeapsa aceluia care au făcut din căsătoriile lor propriul lor iad!

De aceea vă atrag atenția că nu este ușor să ai copii! Este mare arta educației copiilor! Este cea mai grea artă din câte s-au cunoscut vreodată pe lumea aceasta! Dar ce-i ce o fac cu grijă și cu suflet își pregătesc îndoită bucuria și fericirea: și lor, și copiilor lor!

Părinții au în mâna lor viitorul copiilor lor. Și ce este mai de preț și decât aceasta este că însăși mântuirea sufletului lor atârnă de mântuirea sufletului copiilor lor! Aceștia sunt talanții din Sfânta Evanghelie! Pentru părinți eu nu cunosc deocamdată alți talanți decât copiii!

Și cât de mult m-aș bucura dacă toți frații mei mi-ar urma, dar fiecare își are darul lui... Din ghearele păcatelor însă aș vrea să-i știu pe toți smulși! Și se va putea.

Să știți că de Crăciun îl aștept neapărat pe Ștefan. Să vină! La noi vin atâția din toate părțile și învață calea Domnului și n-aș vrea ca cei în mijlocul cărora am trăit și de unde m-am ridicat să trăiască în întuneric și pe lumea cealaltă să aibă parte de focul iadului!

Pe cine vă chem eu și când vă chem, veniți! Acum deocamdată este nevoie de cei mai tineri, că cei bătrâni și așa sunt dogiți de păcate și prea mult nu mai avem ce repara la ei. De vom reuși să ne mai întâlnim vreodată cu toții pe lumea aceasta, bine va fi, iar de nu, ne vom întâlni cu siguranță dincolo. Să ne grăbim să ne întâlnim la bine. Credința și faptele bune ne vor aduna acasă. Prin acestea avem mântuire! Prin acestea ni se vor deschide porțile raiului! Prin acestea ne vom aduna iarăși cu toții la o masă! Masa veșnicilor bunătăți de care să ne facă Domnul parte la toți!

Cu acestea, închei rândurile mele, dorindu-vă spor în cele duhovnicești și bună sănătate și noroc în toate!

*Ieromonahul Dometie
Sfânta Mănăstire a Prisolopului
Hațeg, Hunedoara*

***

Iubiții noștri părinți și frați,

Scrisoarea ce mi-ați trimis am primit-o de vreo câteva zile. Sunt tocmai zilele care trăiesc cel mai viu în amintirea mea, pentru că, prin ele, s-a încheiat cununa anului. De când cu doruri neștiute și aproape de neînțeles chiar de nimeni, m-am desprins din mijlocul vostru și am plecat să-mi caut liniștea necesară spre a-mi continua mai departe viața, potrivit și cu firea mea, dar mai ales înalta chemare de sus, ce mi-a fost hărăzită pe acest pământ.

Părintele Dometie

Un viitor trebuia să-mi croiesc și eu. Mi l-am ales pe acesta de a sluji numai și numai lui Dumnezeu. Darurile mele nu se potrivesc darurilor voastre.

De multe ori am impresia că vă vorbesc dintr-o altă planetă și totuși îmi dau seama tot de atâtea ori că trăiesc și eu cu picioarele pe acest pământ pe care îl călcați și voi.

Pe scara pe care urc eu acum au mai urcat mulți înaintași de-ai noștri ce s-au pierdut în negura vremurilor, precum și noi în curând ne vom trece și vom fi pământ și cenușă, așa după cum ne spune atât de frumos cântarea, ce adeseori o auzim. De aceea se cade ca să ne pregătim duhovnicește casa sufletului spre a ne putea câștiga mântuirea și viața veșnică.

Să cugetăm mai mult la ziua morții când vom trebui să părăsim cu toții acest cort stricăcios și pieritor - trupul - și să ne înălțăm mintea și inima la cele ce vor să fie după moarte.

Să căutăm a nu mai urma trupului, ci duhului, că cel ce urmează trupului, celor trupești, gândești, iar cel ce urmează duhului se gândește la cele duhovnicești. Și spune Sfântul Apostol Pavel că toate cugetările trupești sunt moartea, iar cugetările duhovnicești sunt viața și pace; cei ce urmează trupului nu pot să placă lui Dumnezeu.

Or, pentru ca să fim invitați și primiți la masa veșnicilor bunătăți trebuie ca neapărat să ne silim să plăcem cât mai mult lui Dumnezeu și încă fiind aici, pe pământ, să ne agonisim cât mai multe merite, în fapte bune și credință, împodobindu-ne haina de nuntă a sufletului cu cât mai multă grijă și atenție. Haideți deci cu toți să urmăm Domnului Hristos, lepădându-ne de omul cel vechi și îmbrăcându-ne în cel nou, care nu mai cugetă și nu mai face decât ce este plăcut lui Dumnezeu și de folos și nouă și aproapelui!

Haideți să uităm trecutul plin de păcate și să începem o viață nouă, de trăire numai în Domnul, numai cu Domnul și numai pentru Domnul! Să rupem lanțurile poftelor de tot felul și să ne îndreptăm rugile noastre curate către Domnul, ca să ne izbăvească din robia păcatelor și a morții!

Ne este deschisă ușa tuturor ca să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu. Domnul ne așteaptă de mult! Veniți către Iisus, cât mai este vreme! Veniți azi, că mâine va fi prea târziu. Când va fi ușa închisă și zăvorâtă, atunci zadarnic vom mai bate! Atunci nici lacrimile și nici toate rugăciunile tuturor sfinților nu ne vor mai putea salva.

Să ne ferim de a atrage urgia mâniei lui Dumnezeu. Să ne ferim de a-L mai supăra, că va fi groaznică pedeapsa. Să încercăm să trăim după voia lui Dumnezeu. Și voia lui Dumnezeu este ca să căutăm mai întâi Împărăția cerurilor și dreptatea Lui și toate celelalte vi se vor adăuga vouă.

Atenție însă la creștere, căci de cei șapte ani de acasă depinde în cea mai mare parte viitorul unui copil. Copilul trebuie să fie crescut din mică pruncie în frică de Dumnezeu și ascultare de părinți și superiori. Altfel va ajunge un ștregar și un dezmațat de nu-i va mai încăpea lumea întreagă. Fetele trebuie să aibă o creștere și o educație cu totul specială. O bună mamă creștină prețuiește mai mult decât toate comorile din lume. Pentru Domnul, un suflet prețuiește mai mult decât toată lumea aceasta cu tot ce este în ea. Și atunci, cum nu-și vor pune mamele tot sufletul în educația copiilor lor? Există o pedeapsă a copiilor care nu ascultă de părinți, dar și părinții își au pedeapsa lor dacă n-au învățat la vreme să știe cum trebuie să-și crească copiii.

M-am bucurat nespus de mult de rândurile ce mi le-a scris Genuța. De asemenea și Mihăiță, și Ionică. Ei m-au înțeles mai mult decât toți ceilalți. Mi-a plăcut îndeosebi cum mi s-au adresat. Vedeti, și ei pricep că nu le mai sunt un simplu frate, ci mai cu seamă un părinte duhovnicesc, de care trebuie să asculte mai mult ca de oricine. În această privință părinții duhovnicești sunt mai mari decât părinții trupești, pentru că ei ne nasc și ne călăuzesc pașii pe drumul mântuirii, spre împărăție.

Dragii noștri

De mai mult timp tot dau rând zilelor de a vă scrie. Azi încă, având mai multă vreme, iată încerc să vă răspund la plicul ce mi l-ați trimis cu dovada de mutare de domiciliu. Tare surprins am rămas când am văzut că nu mai aveți primărie în sat. Dar mai mult m-am mirat când am văzut ce nume frumos de raion aveți. Cu această ocazie, mi-am adus aminte de timpul când pășteam vitele în luncă, pe lângă Călmățui. Pe atunci visam tot comori de bani!... Mă gândeam că dacă aş găsi eu o comoară de bani, aş zidi o biserică frumoasă cum să nu mai fie alta în lume!... Și voiam să o zidesc în satul nostru!... Mă gândeam să mai cumpăr și două clopote mai mari decât acela ce îl aveam. Unul, socoteam eu, că este prea puțin ca să strângi lumea la biserică, îmi închipuiam eu că trebuie să ai o biserică mare, cu mai multe turlă, cu pereți frumos zugrăviți, înăuntru și pe dinafară, cu cărți îmbrăcate în argint și aur, cu veșminte sfinte strălucitoare, cu o clopotniță înaltă, cu mai multe clopote și cu toată de fier... o grădină cu cele mai ales flori, cu pajiști de iarbă de luncă, cu trandafiri de toate culorile, cu stupi de albină așezați în cruce... cu pomi de tot felul, cu tei în floare mereu! Un colț de rai! Iată ce visam eu pe atunci. Și nu știu dacă eram mai mare de zece sau 11 ani, că la seminar nu eram.. Așa ceva nici nu-mi trecea prin minte măcar; că de ce să n-o spun sincer, școala chiar atât de mult, cum și-ar putea închipui cineva, nu-mi plăcea. Mai târziu, mi s-a deschis gustul la citit, după ce am intrat în seminar. Și aceasta, numai datorită Maicii Domnului a cărei ocrotire am simțit-o din fragedă copilărie. Ei îi datorez totul. De aceea mi-am și ales acest fel de viață ca să pot să-i fiu copil pe cât se poate și să rămân copil până la moarte. Acest nume scump, moartea, știu că mă va uni pe veci cu Domnul și cu tot cerul! Este adevărat că sunt tânăr și n-ar trebui să vorbesc așa, după părerea desigur a multora dintre voi, dar când știu ce ne așteaptă dincolo, de ce nu aş dori-o și aş aștepta-o ca pe cel mai bun prieten. Cine se înfricoșează de moarte, acela nu este creștin. Nu însă orice moarte este bună. Cine trăiește creștinește, acela va avea sfârșit, moarte creștinească, fără durere și neînfricoșată. O moarte creștinească este o moarte senină și cu zâmbetul serafic pe buze! Or, la aceasta nu se poate ajunge decât printr-o împăcare desăvârșită cu cerul, cu tine și cu lumea! Aceasta este partea cea adevărată care atrage după sine moartea cea adevărată. Dacă o avem, nu mai trebuie să ne temem de nimic din lume. Iar de n-o avem, trebuie să ne silim s-o câștigăm, că fără de ea nu este cu puțință să viețuim în Domnul și Domnul să viețuiască în noi. Pentru că unde este duhul păcii, acolo este și Duhul lui Dumnezeu și unde este Duhul lui Dumnezeu, acolo este și Duhul păcii adevărate, zice Sfânta Scriptură. Deci, să fim cu dragoste adevărată unii față de alții. Să iubim pe tot omul de sub soare, fie prieten ori dușman, că așa este creștinește. Să iubești pe cel ce te iubește, de aceasta este capabil nu numai necredinciosul, dar și păgânul. Să faci bine celui ce-ți face bine, asemenea este capabil și necredinciosul și păgânul. Să binecuvântezi și să ierți pe cel ce te iartă, mare lucru nu este. Dar să mă întorc de unde am plecat; la vremea aceea, când n-aveam de unde gândi așa, la vremea copilăriei mele, căci și azi simt că sunt copil în multe feluri, privințe, și trebuie să ne trudim a ajunge chiar copii din toate punctele de vedere, așa după cum Domnul ne învață, pentru că numai așa, în stare de copil, vom putea să intrăm în Împărăția cerurilor. Copilul este copil și el nu poate să dorească nimănui nici un rău. Ființa lui întreagă este pătrunsă de bunătatea și dragostea lui Dumnezeu, care nu caută la fața oamenilor, care face ca să pice ploaie și peste cei buni și peste cei răi și face să răsară soarele peste toți deopotrivă. După mine, a judeca lucrurile din poziția de copil este cea mai mare fericire căci cum ne luăm aerul de oameni mari, cum ne pierdem orice liniște. De aceea, dacă potrivit legilor firii, cu trupul îmbătrânim pe fiece zi ce trece, este bine ca măcar cu sufletul să rămânem mereu copii, cel puțin aceasta este cea mai sfântă dorință a sufletului meu. Cine vrea să-mi urmeze, să-mi urmeze cu toată nădejdea că știu bine că rău nu-i va fi! Dimpotrivă, tot cerul îl va binecuvânta și-l va ocroti!

*Dometie Ieromonahul
6.11.1951, Prislop*

***

15 decembrie 1952
Sfânta Mănăstire Ciolanu

Scumpa noastră surioară,

Eu ți-am pus un gând mai frumos, dar dacă nu mă ascuți și o să-ți stea capul la cele ale lumii acesteia, eu nu zic nimic, dar pierzi cea mai frumoasă ocazie a celei mai bune vieți de pe pământ. Și până la urmă să nu crezi că te alegi cu ceva, chiar intrând în viață, că toate, zice înțeleptul Solomon, toate cele din lumea aceasta sunt deșertăciuni și vânare de vânt!

Eu ți-aș dori să fii mireasă a Domnului Hristos, și nu a unui biet păcătos! Că a atâtea suflete care îmi urmează și aș dori din tot sufletul meu și din toată inima mea să am și pe sora mea cea bună alături de ele. Pentru aceasta însă va trebui să fii cuminte și curată întru toate că numai asemenea suflete se fac vrednice de acest fel de viață. Cât poți nu te duce la baluri, serate și orice soi de distracții pământești, ci mulțumește-te cu cititul unei cărți morale și cu odihna, că mai mult folosește de vei dormi decât de-ți vei pierde nopțile pe unde nu trebuie. Cei bătrâni pot să spună mai bine ce au câștigat ei din acele distracții și cât de bine este de omul care stă liniștit la casa lui și-și vede de treaba lui.

Din lipsă de loc închei aici. Fii bună și înțeleaptă. Te binecuvântează din toată inima.

P.D.

O scrisoare adresată maicii Eudoxia, înainte de a intra în mănăstire

29 mai 1953
Sfânta Mănăstire Ciolanu

Ne-ai scris ca să-ți descoperim tainele acestei vieți singuratice ce o ducem noi.

O, copilă, în această privință de la început trebuie să-ți mărturisesc un mare adevăr, și anume că toți care urmează Domnului „, cu toată sinceritatea inimii lor și cu toată puterea credinței și a dragostei lor, nu se mai simt că trăiesc într-o viață singuratică, ci încopciați și uniți cu fiecare suflet ce pășește alături de ei.

Și pentru ca să e înțelegi și mai bine iată, îți scriu că noi trăim ca într-o familie sfântă în care nimeni nu se simte strein și nu se petrece decât numai ce este frumos și plăcut înaintea lui Dumnezeu.

În cântări, în laude, rugăciune și muncă în voie bună ne petrecem cu toții tot timpul gândind la Dumnezeu, la Maica Domnului și silindu-ne fiecare, ca nu nouă să plăcem, ci „Celui care ne-a chemat la acest fel de viață duhovnicească” - adică Domnului Iisus — „Mirele nostru Prea frumos!”

Astfel trăind noi, uităm să mai gândim ceva sau necuviincios.

Viața, așa înțeleasă, merită să fie trăită, iar altfel - mai bine morții decât vii - și pe căile întinericului acestui veac.

De aceea te sfătuiesc să ai grijă de minte și să nu o faci stație de vagabonzi ucigași ai sufletului tău! Că dacă dai loc gândurilor să se oprească cât mai mult în minte, atunci la un moment dat se adună toate la un loc și se fac o funie groasă cu care vrăjmașul de demult al întregului neam omenesc - când îi va veni bine — va căuta să te arunce în prăpastia deșertăciunilor acestui veac, de unde nu se știe - cine ajunge acolo cum va mai ieși.

Mintea, zic Sfinții Părinți, este întocmai ca o moară: câtă vreme are grâu de măcinat ne dă făina cea bună și albă din care facem pâinea noastră cea de toate zilele, iar dacă nu mai are boabe începe să hodorogască și să ne strice toată liniștea.

În afară de aceasta, știut prea bine este de toți, că ce turnăm în coșul morii, aceea cade la site; turnăm grâu, cade făină de grâu; turnăm neghine, adică vezi gânduri urâte, cade făină de neghine, furtună și neliniște.

de la Râmneț

Noi avem o rugăciune cu care îndepărtăm toate gândurile urâte și pe care ți-o scriem și ție:

"Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pre mine păcătosul (păcătoasa)!"

Pe aceasta o zicem mai mereu atunci când mintea nu ne este ocupată cu altceva de folos, de pildă nu cetim sau nu lucrăm, ci medităm stând la rugăciune și la cântare. Ar mai fi și alte mijloace de îndepărtare a gândurilor urâte, dar acum mă opresc aici nădăjduind că voi mai putea continua și în altă scrisoare. Chemarea numelui Domnului Iisus cât mai dulce și cât mai deasă în minte și în inimă face ca să ne părăsim de orice gânduri spurcate și urâte. Aceasta se va petrece încetul cu încetul, că nimic nu se poate petrece la comandă.

Și acum în încheiere, iată ce îți mai pot scrie: să nu deznădăjduiești nicidecât de orice gânduri vei fi frământată în minte, că vei scăpa de ele cu siguranță de te vei ruga așa precum te-am povățuit mai înainte. Spune la cei de acasă multă sănătate și pace și să fiți liniștiți.

*Părintele tău duhovnicesc,
Dometie Ieromonahul*

Dintr-o scrisoare trimisă la 1 aprilie 1956, de la mănăstirea Ciolanu

(...) Cruce grea mi-a dat Dumnezeu, dar - și zicând acest „dar” un oftat greu mi-a ieșit din inimă fără să vreau - nădăjduiesc la mila lui Dumnezeu și la ajutorul Maicii Domnului că într-o bună zi se vor sfârși toate. (...)

Vedeți să fiți atente mai mult la partea dinlăuntru a blidului și curățiți-vă inimile de orice gânduri necurate și vrăjmașe păcii între voi și dragostei celei adevărate care face să te sacrifici tu pentru pacea și binele aproapelui...". (...)

O scrisoare pentru sora sa Eugenia

18 nov. 1956, Sfânta Episcopie Buzău

Eugenia,

Viața călugărească nu este jucărie. Cine își ia sufletul său în deșert, acela poate să se culce pe o ureche în mănăstire și să doarmă somnul de veci, nefiind tulburat de nimic și de nimeni.

Mai precis, cine se complace în ispitele și în înșelăciunile veacului acestuia, acela poate să hiberneze, ca ursul în bârlog iarna, nesimțindu-se stingherit de nimeni și să-și sugă de sub unghii toată grăsimea acumulată în timpul verii. Dar aceasta înseamnă o nebunie și eu nu voiesc ca nici una dintre voi să cadă în cursele unei astfel de somnolențe bolnăvicioase și nevindecabile până la moarte.

„ Cei ce șed - a zis Domnul - să aibă grijă să nu cadă!” „ Cine va iubi pericolul, va pieri de el!” Și pericolul ne paște din multe părți, că multe sunt săgețile celui viclean prin care caută să neucidă. Cine va fi însă cu ochiul vigilent și treaz, stând la pândă în orice clipă și fiind atent la orice mișcare ce o face, acela va învinge și va scăpa nevătămat, cu ajutorul cel mai al lui Dumnezeu, ocrotirea Maicii Domnului și rugăciunile tuturor Sfinților.

Orice ai în inimă și în minte care te neliniștește, te rog să-mi scrii. De orice ai nevoie, iar să-mi scrii. Vreau să vă ajut pe fiecare după puterea voastră de înțelegere și de râvnă ce o aveți către cer.

Încheind, te binecuvântează cu tot darul ce este asupra mea și rog pe Bunul Dumnezeu și Maica Domnului să te aibă în sfânta paza lor! Amin.

Părintele Dometie

Scrisori către mame și surori

„Cuvântul înfrânare înseamnă abținere de la ceva, fie material, fie spiritual, de pildă te abții să nu mănânci o fructă sau o mâncare oarecare sau te înfrânezi să cunoști ceva sau să vezi ceva, să auzi ceva. Înfrânarea este o mare virtute, presupune o mare putere de voință.

A fi călugăr și a nu ști să-ți pui frâu de la poftele vătămătoare înseamnă a fi un dezmoștenit de la „Împărăția lui Dumnezeu”, de la împărăția păcii și a luminii și scaldarea în cel mai întunecat noroi al patimilor, să nu fie pentru nimeni dintre noi, cei care ne-am adunat la acest locaș dumnezeiesc să-i slujim Domnului cu frică și cu cutremur. Fiii lui Dumnezeu sunt fiii înfrânării și ai răbdării!

***

Vineri, 7 iunie 1957, Sf. Episcopie Buzău

Prea Cuvioasă Maică Stareță, Prea Cuvioși Părinți, Cuvioase Mame și alese surioare, Sosind la Sfânta Episcopie după un drum atât de obositor, dar atât de minunat și de bogat, întru faptele ce se leagă de el, prima mea grijă este ca să vă scriu de buna mea ajungere la locul unde azi o săptămână de zile am plecat, trecând Carpații, munții noștri cei frumoși, pentru a desăvârși un lucru început cu câțiva ani în urmă.

Cât s-a împlinit până în prezent din idealul sfânt ce l-am avut știe numai Dumnezeu; eu însă una știu, că în realizarea acestui ideal cu totul divin n-am voit să cauzez nimănui nici o neliniște și nici o amărăciune.

Bunele mele intenții trec dincolo de tot ceea ce este omenesc și de tot ceea ce ține de acest veac deșert.

Dacă am fost ascultat și înțeles în gândurile mele de câteva suflete nobile, apoi nu eu am fost ascultat, ci însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care a spus cu cuvinte dumnezeiești: „Cine pe voi vă ascultă, pe Mine Mă ascultă, iară cine se va lepăda de cuvântul vostru, de cuvântul Meu se va lepăda și de Cel ce M-a trimis pe Mine, de Tatăl din cer!”

Pentru aceste cuvinte ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos eu fericesc acele suflete care m-au ascultat, plecând din lume și lăsând toate, și părinți, și frați, și averi, și case. Să știe bine că nu le-am arătat o cale greșită, ci dimpotrivă, le-am arătat cea mai sfântă cale de pe acest pământ care duce direct la fericirea cea veșnică și la liniștea cea desăvârșită.

Cât de mult am iubit eu această cale știe Bunul Dumnezeu, că de abia mi-am terminat examenele ultimului an de facultate și mi-am dat licența în Teologie și am apucat pe drumul mănăstirii, nemaiprecupețind nimic și nemaifăcându-mi nici un fel de judecată.

Acum mă simt reînviat în ducerea și mai departe a jugului sfânt ce l-am luat cu ajutorul lui Dumnezeu și numai din dragoste pentru El și doresc tuturor acelor suflete ce și-au luat adio pentru totdeauna de la această lume și s-au înrolat în falanga cea mare a nevoitorilor în Domnul o inimă curată, plină de toată bucuria duhovnicească.

***

Prea Cuvioasă Maică Stareță,

Prea Cuvioși Părinți, Cuvioase Maici și alese surioare,

În Sfânta Scriptură stau scrise aceste cuvinte care este să le punem la inimă cu toții:

„Mai bine este o zi trăită în Casa Ta, Doamne, decât o mie în lăcașurile păcătoșilor!”

Dumnezeu ne-a adunat să-L slujim în Casa Lui cea sfântă, să-L slujim deci cu frică și cu cutremur, cum zice psalmistul, și în toată cinstea și curățenia, să-L slujim cu toată inima și cu acea transfigurare divină ce îndepărtează de pe minte toată grija cea lumească și face să simțim cu adevărat marile taine ale credinței noastre străbune.

Cine are minte curată are cheia liniștii desăvârșite. Cine are minte curată are cheia adevăratei fericiri, pe care dea Domnul să o dobândim cu toții întru nesfârșirii vecii vecilor, Amin.

Încheind rândurile mele, vă mulțumesc tuturor de toată bunăvoința cu care ne-ați primit și rog pe Bunul Dumnezeu să-Și reverse peste toată inima fiecăruia tot Duhul cel Sfânt aducător de pace și de toată bucuria! Amin.

Cu smerite metanii și închinăciune mă plec întregului sobor ca un simplu nevoitor în Domnul! Amin.

Părintele Dometie

Scrisori adresate maicilor Eudoxia și Ierusalima

14 septembrie 1957

Cel puțin, dacă v-aș ști neumblând pe atâtea drumuri și neîmpresurate de atâtea ispite și scârbe, m-aș mângâia altfel; dar când știu câți vrăjmași văzuți și nevăzuți caută să vă deruteze de la calea pe care eu v-am învățat a merge, mă înțelegeți câtă scârbă trebuie să fie în sufletul și inima mea. Barem nu-mi mai turnați și aceasta de pe urmă de a întârzia cu răspunsul la scrisorile ce vi le trimit.

Cred că cerul se va milostivi de mine și într-o bună zi îmi va face dreptate. Am această credință atât de puternică pentru că la Dumnezeu nimic nu se trece cu vederea din ce este drept și sfânt. Vreau ca această credință să o aveți cu toatele, peste toate vorbele și îndoielile ce vi se aruncă în suflet. De nu m-ați cunoaște și de n-ați ști de ce jertfe sunt capabil, nu v-aș cere acest lucru.

Aici fac ascultare de la cotețul de găini, curățat la grajd și tot ce ține de cele mai de jos ascultări până la ascultarea cea mai mare ce mi-a dăruit-o Dumnezeu, slujirea la strană și la Sfântul Altar.

Cu părintele stareț merg atât de bine ca fiul cu tatăl lui, iară cu ceilalți părinți și frați mai mulțumitor decât nu se mai poate și mai mult nici nu se poate aștepta; nimic în viața călugărului nu este mai de cinste și mai odihnitor decât să știe să facă orice ascultare fără de cea mai mică cârteală; la tăiat lemne, la cărat apă, la mersul cu vitele la pășune, la curățatul în grajd și în cotețul găinilor, la coasă, la adunat de fân, la maturatul prin curte și curățenia chiliilor, la curățenia arhondaricului, la spălatul rufelor, la bătut toaca, la cântat la strană, iată atâtea ascultări și îndeletniciri care formează farmecul vieții călugărești.

Din acest punct de vedere să mă credeți că sunt fericit; deci iată că monahul din mine nu doarme, ci este la datorie, și vă rog și pe sfințiiile voastre, aducân-du-vă aminte de toate nevoințele sfinților noștri părinți.

O! Dacă aș putea să-mi revăd tot scrisul meu - se înțelege, tot ceea ce am scris până acum -, l-aș rezuma la o singură frază: Crede, nădăjduiește, rabdă, sme-rește-te, iubește ca Iisus! în puterea acestor cuvinte stă toată taina mântuirii și fericirii noastre.

Cine înțelege să înțeleagă și cine poate să cuprindă și să îplinească, fericite de el!

15 septembrie 1957

Le-am spus că mă mulțumesc și pe un măcăcine să stau, numai să știu că sunt în această eparhie... Dacă am un colț de pâine i-l dau lui (este vorba de starețul de la Mănăstirea Piatra Fântânelor - n.n.) ca să-l mănânce cu ceai, lui măcăliga nu-i face bine; eu mă mulțumesc și cu măcăligă; se vede treaba că cerul a știut ce cruce am, de aceea cerul mi-a dăruit o sănătate și o rezistență destul de bună, ca să pot trece peste orice greutate... De altfel eu, pe unde am mers, n-am plecat din cauza oamenilor, ci din cauza unei idei sfinte ce-am avut-o la inimă și o am până voi intra în pământ.

Să fiți liniștite pentru toate, că trebuie să avem răbdare, că ce nu se poate rezolva prin oameni se va rezolva prin scurgerea timpului și prin bunătatea lui Dumnezeu; când Dumnezeu va îngădui, se va împlini și cealaltă parte din idealul sfânt ce l-am avut cu toții și pentru care am plecat cu toții pe unul și același drum... Vă scriu aceste rânduri ca să credeți că sunt conștient perfect de ascultarea ce mi s-a dat când am fost trimis la acest schit și nu voi uita niciodată legămintele din trecut."

**LECTII PREDATE LA ȘCOLILE
MONAHALE DIN MĂNĂSTIRILE
CIOLANU, RĂTEȘTI ȘI BARBU
ÎN ANII 1953-1956**

I

Despre rugăciune și post

Ce putem spune despre singurătate ca loc de rugăciune?

Într-adevăr, singurătatea este un loc foarte prielnic pentru rugăciune. Mântuitorul a iubit locurile retrase de vălmășeala și zgomotul lumii și le-a ales ca cele mai bune pentru predica Sa. Astfel avem *Predica de pe munte - Înmulțirea pâinilor*: iar pentru sfânta rugăciune urca puțin mai sus, la un loc și mai retras, și acolo se ruga, câteodată toată noaptea. Sfinții Apostoli, urmând Domnului îndeaproape, L-au rugat să-i învețe să se roage: „Doamne, învață-ne să ne rugăm!” (Luca 11, 1). Atunci Mântuitorul i-a învățat rugăciunea *Tatăl nostru* (Matei 6, 9-17), care este modelul desăvârșit de felul cum trebuie să ne rugăm, îi zice și *Rugăciunea Domnească*, pentru că, rostind *Tatăl nostru*, ne rugăm cu adevărat cu cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos și cu adevărat în numele Lui. Această rugăciune are cea mai mare putere dintre toate rugăciunile, pentru că numai Dumnezeu singur putea să ne învețe cum vrea El să fie rugat. Este cea mai ușor de înțeles și cea mai completă dintre toate rugăciunile, în ea cuprinzându-se cereri pentru toate trebuințele noastre sufletești și trupești. Ea este alcătuită din trei părți: chemare, cereri și încheiere.

Chemarea o formează cuvintele: „*Tatăl nostru care ești în ceruri*”. După chemare urmează șapte cereri, după care se încheie cu o doxologie: „*Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea în vecii vecilor. Amin*”. Când vom face explicarea *Tatălui nostru* la orele de Tipic și Liturgică, atunci vom spune mai multe despre această rugăciune.

Și acum, pentru ca să încheiem și această a doua parte a acestei lecțiuni, vom mai spune ceva despre rugăciunea obștească sau rugăciunea Bisericii. Pe lângă rugăciunea particulară, pe care fiecare o poate face înaintea lui Dumnezeu, Biserica are rugăciunea comună sau obștească, adică la care iau parte toți credincioșii. La acest fel de rugăciune s-a ajuns din cele mai vechi timpuri. Chiar după Înălțarea Domnului la cer, Sfinții Apostoli și Maica Domnului se adunau cu toții la rugăciune, într-un anumit loc. *Faptele Apostolilor* vorbesc de mai multe ori despre cele dintâi adunări ale creștinilor din Ierusalim. Mai târziu, în acest scop, s-au făcut biserici pe mormintele sfinților mucenici. Rugăciunea obștească sau cultul divin public cuprinde: Sfânta Liturghie, cele șapte Laude, Sfintele Taine și Sfintele Ierurgii. Ce este Sfânta Liturghie, ce sunt cele șapte Laude și celelalte sfinte slujbe o să vă spunem la orele de Tipic și Liturgică. Desigur că, în parte, știți de pe acum.

Cu aceasta încheiem și această parte a uneia din cele mai frumoase lecțiuni de viață monahicească, dar și cea mai grea.

A vorbi despre sfânta rugăciune și despre post înseamnă a vorbi despre cele două mari pârgii de susținere a întregii noastre vieți duhovnicești. De aceea fericesc sufletul și inima care au ascultat cu toată atenția tot ce s-a dezvoltat cu privire la aceste arme de mână întâia - nu numai ale monahului și ale monahiei, dar și ale credinciosului din lume.

Marii sfinți și nevoitori ai lui Dumnezeu au fost, mai înainte de toate, mari postitori și rugători către Domnul, începând cu Preotul Moise, care a postit de două ori câte 40 de zile și

de nopți, fără să mănânce nimic, continuând cu Sfântul Ilie, care a postit 40 de zile și 40 de nopți, cu Daniil, cel aruncat în groapa leilor, și cu alții, ajungem la Sfântul Ioan Botezătorul, care din cea mai fragedă pruncie și până la moarte a dus cea mai aspră viață, trăind, cum spune la Sfânta Carte, numai cu rădăcini de copaci, miere sălbatică și alte fructe ce i le oferea natura, în mijlocul căreia și-a dus toată viața.

Mântuitorul însuși a cinstit postul, și mai înainte de a-Și începe activitatea Sa mesianică postește 40 de zile și 40 de nopți în pustiul Carantaniei, după care, întărit duhovnicește prin rugăciunile pe care le făcuse în tot timpul postului din pustie, primește ispitirea din partea satanei - de trei ori. Și tot de trei ori El o respinge, după care cetele de îngeri au venit și-I slujeau, după cum spune Sfânta Carte, iar satana s-a îndepărtat de la El până la o vreme. De vom face și noi la fel, și de ne vom nevoi cu post și sfinte rugăciuni, satana se va îndepărta de la noi și noi vom putea trăi în bună pace unii cu alții și în adevărată viețuire monahicească, așa cum se cade să o trăim. Amin.

II

„Roagă-te și muncește”

(*Ora et labora*)

Așa se intitulează prima noastră conferință inaugurală a unui întreg ciclu de conferințe pe care ne-am propus să-l desfășurăm la sfânta noastră mănăstire cu scop educativ-instructiv pentru tot sufletul ce face parte integrantă din sânul obștii.

Când Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după sfântă Învierea Sa din morți, S-a arătat celor unsprezece ucenici, în Galileea, în muntele unde le poruncise prin sfintele femei mironosițe să meargă, pentru a-L vedea, le-a grăit zicându-le: „Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Mergeți dară și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, povățuindu-le să păzească toate câte v-am poruncit. Și iată, Eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului. Amin”.

Ei bine, mult iubiiții noștri părinți și frați în Hristos, Sfântul Apostol Pavel, întemeietorul și îndrumătorul celor mai multe dintre comunitățile creștine în lumea păgână, era cel dintâi chemat să dea răspuns la această întrebare. Pentru acest răspuns el apelează, ca și Mântuitorul, la învățătura Vechiului Testament.

Așa cum reiese din diferitele spicuri de texte sfinte din cuprinsul sfintelor sale epistole adresate diferitelor comunități creștine, munca este nu numai o datorie și o necesitate de neînlăturat a vieții bine disciplinate, dar și o condiție absolută a mântuirii noastre. El pune la temelie muncii, pe lângă concepția Vechiului Testament, și iubirea aproapelui; „Cine a furat să nu mai fure” - zice el - și mai vărtos să se ostenească lucrând cu mâinile lui lucru cinstit, ca să aibă să dea celui ce nu are puțința să muncească. (adăugat de mine). Iubirea de frați cere muncă. Fuga de muncă este un păcat împotriva iubirii. Căci dacă nu sunt acestea așa, cum se pot împăca între ele cele spuse de Apostol: „Neîncetat vă rugați” (I Tes. 5, 17) și „lucrând ziua și noaptea” (II Tes. 3, 8)“?

Dovadă însă că aceste două mari învățături s-au înfăptuit de către șirul nesfârșit al ostenitorilor în viață ne sunt pildele și micile povestiri ce ne-au rămas adunate în cărțile *Viețile Sfinților Părinți* și îndeosebi în *Pateric*, unde aproape în fiecare pagină sunt puse în cea mai strălucită lumină, prin cele mai alese cuvinte duhovnicești aceste îndemnuri întru totul sfinte și dumnezeiești. Iar pentru adevărarea și întărirea celor zise mai sus, iată, dăm citire numai la două pilde de acest fel:

1. Un bătrân ședea în rai și avea acest fel de lucrare: șezând pururea în chilia sa, era îngrijit cu mintea, plecat la pământ și clătinându-și capul zicea cu suspin: „Oare ce va fi?” Și tăcea puțin. Și iarăși zicea același cuvânt, făcând la fel și lucrând funia de coșniță. Astfel și-a petrecut zilele sale, îngrijindu-se pentru ieșirea din trup.

2. Zis-a un bătrân: „Dacă monahul, când stă la rugăciune, numai atunci se roagă,

unul ca acesta nicidecum nu se roagă".

Și voi mai spune încă una:

Un bătrân a venit la o apă și, aflând acolo papură, a șezut. Și smulgând frunze de pe mal, împletea coșnițe și le da pe apă. În acest chip se nevoia, până când au venit oamenii și l-au văzut; și s-a sculat și a plecat, căci nu pentru trebuință lucra, ci pentru osteneala și liniștea sa.

Iar fiindcă unii refuză lucrul cu pretextul rugăciunii, Sfântul Vasile arată cum se pot împăca cele două porunci ale Apostolului de a ne ruga neîncetat și de a munci neîncetat.

Mulțumind lui Dumnezeu, Cel ce a dat și puterea mâinilor spre muncă și înțelepciune minții spre primirea științei și a dăruit și materia, atât cea a uneltelor, cât și cea supusă meșteșugurilor, să lucrăm unde ne aflăm, dar să ne și rugăm, ca lucrul mâinilor noastre să servească scopului și spre a bine plăcea lui Dumnezeu. În felul acesta realizăm și neîmprăștierea minții, întrucât în orice lucrare cerem de la Dumnezeu rezultat bun pentru munca noastră, dar împlinim și datoria de a mulțumi Celui ce ne-a dat puterea de a lucra și observăm și scopul de a-I bineplăcea Lui.

În *Regulile monahale* date de Sfântul Vasile cel Mare, munca este:

1. o poruncă divină ce trebuie îndeplinită;
2. un mijloc de disciplină și ordine;
3. un mijloc de întreținere a vieții.
4. un mijloc de punere în practică a iubirii de aproapele.

Lenea este, după Sfântul Vasile cel Mare, producătoare de viclenie.

Mântuitorul are cuvinte tari pentru cei ce sunt lăncezi la treabă, apunând celui ce nu și-a sporit talentul prin muncă: „Slugă vicleană și leneșă ai știut că se cere de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Dar pentru aceasta trebuia să nu îngropi talantul meu ci să-l fi dat la altul ca să-l înmulțească și venind mi-aș fi luat partea de câștigat după talentul meu. Și zice Sfântul Vasile cel Mare, să ne temem de aceste cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos.

De asemenea, se cade ca noi - ucenici ai Mântuitorului fiind, Care a zis când era pe pământ: „Păsările cerului își au culcușuri și fiarele sălbatice vizuini - iară Fiul Omului n-are unde să-și plece capul" -, să nu ne lăsăm să fim stăpâniți de ceva din lumea aceasta, oricât de mic, mai ales că la temelie a vieții noastre, pe lângă alte două voturi și făgăduințe, stă și sărăcia de bună voie - ceea ce înseamnă nimic pentru noi, totul pentru Domnul și pentru aproapele.

Înțelepții păgâni defăimau averea și posteau și umblau goi, nebând apă când le era sete, pricinuindu-și tot felul de suferințe și de necazuri tocmai pentru aceasta, pentru că voiau să nu se lase stăpâniți de ceva.

De aceea Apostolul Domnului zice: „Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos" - Toate îmi sunt slobode, dar eu nu vreau să fiu stăpânit de ceva.

Iubitorul de argint nu vede adevărul, nu dorește cinstea, nu știe ce este dragostea; el iubește aurul și argintul și tot ce ne leagă de ele și de casa lor mai mult decât pe Dumnezeu. El, ori de este treaz ori de doarme, numai la avere se gândește și numai avere visează. El este neconținut un neliniștit. Cât este de rea această patimă, prea bine toți își pot da seama, că toate trădările și faptele de necinste din lume din cauza ei s-au făcut și se fac.

Mântuitorul însuși a fost vândut de Iuda pentru iubirea de argint. Iubitor de argint însă înseamnă nu numai cel ce este stăpânit de luciul banilor, ci și cel care este stăpânit de ceva din lumea aceasta, oricât de mic ar fi acest lucru - chiar un capăt de ață sau un cui.

Testamentul muncii ne este redat prin exemplul viu al proorocilor, care mai toți au fost recrutați dintre oamenii muncitori. Toți, „de la vâdnică până la opincă", cum este o vorbă în poporul nostru, munceau. Chiar regele nu se sfia de muncă, iar la zidirea Templului au lucrat 1.000 de preoți ca cioplitori în piatră.

În istoria de mai târziu a poporului Israel - remarca un distins profesor universitar - fiecare rabin (învățător de lege, cum ar fi la noi preotul) trebuia să învețe o meserie. Azi s-a

ajuns să se decreteze și la noi în Sfântul Sinod, ca lege, ca nimeni să nu mai fie tuns într-un monah, până nu știe, pe lângă cele șapte clase elementare, și o meserie. Rabinii evrei mergeau însă și mai departe privind datoria muncii, zicând că cine nu învață pe fiul său o meserie îl învață meseria de hoț, ceea ce ar însemna, cu alte cuvinte, că cine trăiește din munca altuia este un hoț.

Trecând la Noul Testament, știm cu toții că Mântuitorul Se naște în casa dulgherului Iosif, iar din micile icoane, din cărțile de religie pe care am învățat cu toții la școală, am păstrat cu toții în mintea noastră imaginea unui tablou frumos al Familiei Sfinte unde se vede Sfânta Fecioară Maria torcând.

Munca n-a fost despărțită niciodată de rugăciune, în mănăstiri, munca a fost, într-un fel sau altul, o îndeletnicire permanentă a călugărilor. Așa cum rugăciunea fără de muncă nu dă roade, tot astfel nici munca fără de rugăciune nu poate da roade bune.

Pentru aceasta, în toate mănăstirile de pe tot întinsul țării noastre, prin rânduiala Sfântului Sinod și spiritul de înaltă înțelegere și de orientare al IPS Patriarh s-au dat dispoziții să se organizeze ateliere de lucru, în care orice călugăr sau frate, tânăr sau bătrân, să fie pus la muncă, fiecare după puterile lui, pentru a se asigura traiul de toate zilele. Unii în biserică la rugăciune, alții în atelier la lucru, alții la școală predând sau ascultând și învățând, cu toții trebuie să aducem cele de folos unei obști mănăstirești.

În felul acesta, Sfântul Sinod al sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române, în frunte cu IPS Patriarh Justinian, nădăjduiește și țintește să dea monahismului nostru un zel nou, un nou îndemn, un nou rost. „În felul acesta - a spus IPS Patriarh -, nădăjduim să-i pregătim pe adevărații monahi ai noii vieți și ai noii rânduiei mănăstirești, ca astfel monahismul nostru să fie înălțat și îndrumat spre rosturile lui firești, pentru o cât mai rodnică adâncire și împlinire a Regulamentului de organizare și înviorare a monahismului atât în literă cât și în duh, ca astfel mănăstirile să aibă menirea lor de făclii aprinse pe

vârfuri de dealuri care să lumineze tuturor, spre slava lui Dumnezeu și fericirea tuturor.
Amin.

28 iunie 1953
Sfânta Mănăstire Ciolanu

III

Meșteșugurile mănăstirești și istoricul lor

De la început - de la primele etape ale vieții călugărești - meșteșugurile au avut rolul lor de mare însemnătate.

Pe emblema de trăire a vieții călugărești scrie: *Ora et labora* - „Roagă-te și muncește”.

Rugăciunea împletită cu munca formează întregul farmec al vieții călugărești.

Am văzut însă că munca nu a avut același sens în tot decursul de organizare a vieții monahicești. Astfel, la Sfântul Antonie cel Mare și ucenicii lui munca avea mai mult un sens de canon prin care să poți mai ușor a te lupta cu diavolul și cu ispitele călugărești. La Sfântul Pahomie cel Mare însă, munca dobândește sensul ei cel adevărat de binecuvântare a cerului prin care noi ne putem câștiga mijloacele de trai și de ajutorare a aproapelui nostru - desigur, și de biruire a tot felul de ispite ce se leagă de viața noastră.

În mănăstirile pahomiene lucrul era obligatoriu. Ocupația cea mai obișnuită era împletirea papurei și a trestiei, care se găsea din destul în apele Nilului, precum și lucrarea foilor de palmier. Lucrul monahilor era destul de căutat pentru finețea și ieftinătatea lui. Infirmerii, portari, brutari, grădinari, trapezari - toți se îndeletniceau cu ascultarea în care erau orânduieți, cu toată conștiinciozitatea și buna dispoziție toate ascultările și meșteșugurile

îndeplinindu-le ca pentru Domnul.

Când numărul monahilor a crescut, agricultura a luat o mare dezvoltare în mănăstirile pahomiene. Pe lângă aceste ascultări speciale erau și ascultări generale, la care lua parte întreaga obște mănăstirească, de exemplu: recoltarea papurei, adunarea lemnului, culegerea fructelor sau a anumitor plante care nu sufereau întârziere. Lucrul trebuia să se facă în tăcere sau în cântare de psalmi.

Prin munca lor, monahii nu numai că își câștigau cele de trebuință din destul, dar mănăstirile au ajuns cu timpul la o stare de bogăție care le-a îngăduit să facă o mulțime de binefaceri, între care cele mai de seamă au fost milostenia și îngrijirea bolnavilor.

La Sfântul Vasile cel Mare, munca și toate ascultările monahilor nu aveau alt scop decât ajutorarea celor bolnavi, în suferință și în nevoi. Sfântul Vasile cel Mare recomandă munca așa de mult ca pe o rugăciune. El este cel care dă muncii călugărești cel mai înalt sens și cel mai pilduitor îndemn.

Printr-o muncă organizată în mănăstiri putem ajunge la mari înfăptuiri, atât launtrice, mănăstirești, cât și exterioare, sociale. Călugărul trebuie să fie un exemplu de muncă disciplinată și de înaltă trăire duhovnicească.

Azi, datorită grijii deosebite pe care o poartă Sfântul Sinod al sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române, în frunte cu IPS Patriarh Justinian, avem organizate în mai toate mănăstirile noastre ateliere de lucru - în care monahii se pot îndeletnici cu frumoase ocupații meșteșugărești - de la facerea de linguri, străchini și oale până la mult minunatele ateliere de covoare și de alese țesături.

Meșteșugurile mănăstirești sunt azi organizate, supravegheate și încurajate în chip deosebit de organele de control ale sfintelor noastre mănăstiri, iar în *Regulamentul de organizare și funcționare a monahismului* se prevede, între alte condiții de seamă pentru tunderea în monahism, și cunoașterea a unuia sau a două meșteșuguri mănăstirești.

De aceea se cade să dăm toată atenția și acestui sector de viață al nostru care ține de muncă, precum și celuilalt sector de prim ordin, rugăciunea, și toate câte le facem spre slava lui Dumnezeu să le facem.

Amin.

25 mai 1954
Sf. Mănăstire Ciolanu

IV

Reculegerea este sufletul vieții călugărești

Zelul nu poate să se aclimatizeze decât într-o atmosferă de liniște. Tot ceea ce aruncă sufletul în afară îl îndepărtează de el însuși și de Dumnezeu, împrăștie facultățile sale, îl expune la dușmani exteriori.

Pentru a face o bună lucrare spirituală și pentru a progresa, sufletul trebuie să se concentreze domol (fără zgomot), facultățile sale și să le aplice la lucrul interior, prin lupta împotriva păcatului dominant și câștigarea virtuților. O călugăriță împrăștiată se lasă pătrunsă de spiritul lumii, trăiește în lăncezeală, în dezgust sfânta sa vocație și compromite bunul spirit al comunității.

Observarea Regulii are în chip practic o extremă importanță. Este regula care asigură buna ordine în comunitate, care adăpostește voturile și garantează zelul. Acolo unde regula nu este observată, călugărițele se dedau la capriciile lor, la înclinațiile lor personale și cad în încremenire, pierderi de timp, împrăștiere: un rău general apasă pe casă, zelul dispărând, vocațiile se clatină (șovăie) și defectiunile se produc.

A doua întrebare: Care sunt dușmanii reculegerii cu care trebuie să lupte duhovnicul călugărițelor?

În afară de neobservarea regulii, de care noi vom vorbi, trebuie să se semnaleze:

1. Relațiile prea frecvente și prea intime cu persoanele lumii. Nu trebuie (să se admită) a primi decât pe acelea care sunt recunoscute necesare, sau care, prezentând mai multe avantaje serioase decât inconveniente, oferă o reală utilitate. Este important să fie aflate și întrebuințate mijloacele pentru a le îndepărta. Să se neutralizeze funesta lor influență, să se taie scurt convorbirile impertinente, să se evite orice curiozitate, să se țină în mod obișnuit sub privirea lui Dumnezeu:

2. Aplecarea pasionată (înfrigurată) la ocupațiile exterioare. Greșeală este să fii în acest temperament, este un defect, astfel ca vanitatea sau ambiția trebuie să fie combătute.

3. Afecțiunile particulare, absorbind inima și preocupând spiritul, tulbură liniștea sufletului și ruinează viața interioară. Adăugăm că ele sunt ciurma comunităților.

4. Geloziiile. Ele sunt instinctive la femeie. Din moment ce li se lasă liberă acțiunea, ele fac prizonier sufletul șiucid viața religioasă. Sub imperiul acestui viu sentiment, cineva merge până la a controla cu acreală distribuția ocupațiilor, numărul sfințelor împărțășanii și timpul petrecut la mărturisire. Tot acesta devine alimentul conversațiilor perfide și al gândurilor obsedante. Atât timp cât duhovnicul nu va obține o luptă fără milă împotriva acestei dispoziții diabolice, eforturile sale de duhovnicie vor rămâne sterile.

A treia întrebare. Care este rolul duhovnicului prin raport cu observarea Regulii?

Să o trateze cu mult respect și să vegheze în observarea ei ordonată. Fără îndoială, Regula trebuie să fie interpretată cu o oarecare largime de vederi și nu trebuie să fie impusă cu o vigoare mai strictă de cât preceptele propriu-zise.

Sfinților mucenici, proveniți din rândul călugărilor adevărați, le-a trebuit credință neclintită și un foc sacru interior care să-i vădească a fi niște torțe vii care veșnic ard de dragostea lui Dumnezeu și de aproapele. Aceasta pentru că lupta acestor ostași ai Domnului Hristos prezintă atâta varietate de ispite și de încercări încât toată viața lor este ca un arsenal plin de tot felul de mașinării de rezistență și apărare și chiar și de atacuri.

Călugărul este un ostaș duhovnicesc care, după cum se spune la Apostolul de la tundera întru monah, se luptă nu împotriva sângelui și a trupului, ci împotriva domniilor, a stăpânilor și a căpeteniilor acestui veac, împotriva duhurilor răutății celor din văzduhuri. Pentru care lucru și îndeamnă Apostolul Domnului ca un astfel de ostaș să se întărească întru Domnul și întru puterea tăriei Lui, îmbrăcându-se cu toate armele lui Dumnezeu, ca să poată să stea drept în picioare în ziua cea rea împotriva tuturor uneltirilor diavolului, având mijlocul încins cu adevărul și îmbrăcându-se cu zăua dreptății, încălțate fiindu-le picioarele cu râvna Evangheliei păcii, având ca steag pavăza credinței, cu care să stingă toate săgețile arzătoare ale vicelanului diavol. La acest steag se mai adaugă țelul sfânt al luptei, coiful mântuirii și posibilitatea mântuirii - sabia duhului, care este Cuvântul lui Dumnezeu.

În această privință s-a spus aici de atâtea ori și s-a citit la cuvântul din timpul mesei de atâtea ori când s-a ivit ocazia că lupta noastră este îndreptată în trei direcții: trupul, lumea și diavolul.

Împotriva diavolului Mântuitorul însuși ne poruncește să luăm crucea, trupului să ne împotrivim prin lepădarea de tot ce ține de poftele, bogățiile și frumusețile ei stricacioase, veselia vremelnică, să primim sărăcia de bună voie să fugim de întunericul păcatului în țara făgăduinței, la curăția și nevinovăția unei vieți plăcute lui Dumnezeu.

Împotriva lumii - ce folos vei avea dacă vei dobândi lumea toată și-ți vei pierde sufletul tău?

Prin Sfânta Cruce vom birui pe vrăjmașii noștri. Prin răbdare trebuie să te răstignești pe Cruce și să mori lumii și vieții păcătoase. Și atunci îngerii lui Dumnezeu îți vor veni întru întâmpinare, bucurându-se, și Împăratul slavei, Domnul Hristos, va primi pe purtătorul de biruință al său și-l va prea mări în fața adunării îngerilor celor prealuminați ai Săi, a patriarhilor și a apostolilor și-l va număra în ceata dreptilor și-i va da loc în Împărăția Sa cea cerească, zicându-i: „Vino, slugă bună și credincioasă, și intră întru bucuria Părintelui Meu și împărătește dimpreună cu Mine în veci! Amin.

Noiembrie 1954

V

Rânduielele Sfântului Vasile cel Mare

Sfântul Vasile cel Mare este cel mai mare organizator al monahismului ortodox. Pe lângă alte lucrări cu cuprins teologic, dogmatic și pastoral, el ne-a lăsat pentru viața monahicească așa-zisele lui „Rânduiele”, ce cuprind legi privind viața nevoitorilor din mănăstiri. Aceste rânduiele se împart în două:

- 1) Rânduiele mari;
- 2) Rânduiele mici.

Atât Rânduielele mari cât și Rânduielele mici s-au scris de Sfântul Vasile cel Mare având ca izvor de inspirație Sfintele Scripturi.

Desigur că Sfântul Vasile cel Mare, când s-a apucat să scrie aceste rânduiele, a avut în față și rânduielele scrise de alți Sfinți Părinți, inițiatori ai vieții de obște și anahoreți.

Față de Rânduielele scrise de Sfântul Pahomie cel Mare și scrierile Sfântului Antonie cel Mare, Sfântul Vasile se deosebește de aceștia prin aceea că Sfântul Vasile cel Mare privește în redactarea rânduielelor sale mai mult partea lăuntrică a nevoitorului din mănăstire, lăsând pe planul al doilea partea din afară.

Sfântul Vasile cel Mare pune în centrul întregii activități călugărești lucrarea minții. Dacă judecata minții este sănătoasă și bine coordonată, în tot ceea ce privește exteriorul se va chibzui de la sine cel mai înțelept program de lucru.

În continuare vom spicui din Rânduielele Sfântului Vasile cel Mare tot ceea ce interesează viața noastră monastică.

Sfântul Vasile cel Mare, ca cel ce cutreierase Egiptul, Palestina cu toate locurile monastice și marii nevoitori din timpul său, ajunge la concluzia că din felurile vieții lepădate de lume, cea mai apropiată de ținta cu care noi am părăsit lumea, mântuirea și desăvârșirea, este viața de obște. Sfântul Vasile cel Mare alege viața de obște ca fiind cea mai bună, pentru că celelalte feluri de viață - anahoretică, idioritmă și semicenobitică - au prea multe legături cu lumea și mirenii.

Iată cum vorbește Sfântul Vasile cel Mare despre viața de obște: „Nevoitorii, trăind în obște, ațâță unul în altul gândul de a se desăvârși în virtuți și se îndeamnă unul pe altul în lucrarea binelui”.

Această împreună petrecere în care avutul nu este al nimănui aparte, din care este alungată împotrivirea de păreri, în care sunt nimicite de la rădăcină zbuciu-mărire, svezile și certurile și toate sunt de obște, și suflete, și hotărâri, și puteri trupești și câte sunt de trebuință pentru a hrăni trupul și pentru hrana sufletului, ostenele de obște și cununile de obște, în care mulți alcătuiesc una și unul nu este singur, ci în mulți, iată cea mai ideală viață monastică.

Toate acestea mai sus arătate se rezolvă la Sfântul Vasile cel Mare prin iubire.

La Sfântul Vasile cel Mare, starețul trebuie să fie un părinte adevărat, care fără de greșeală să-i îndrume către Dumnezeu pe cei de sub cârma sa.

Ajutătorii starețului, de pildă blagocinul, adică cel ce vine în imediata apropiere a starețului, la cârma turmei duhovnicești și, când lipsește starețul, poate să-l înlocuiască, trebuie să fie de asemenea un călugăr împodobit cu tot felul de virtuți, vrednic de a se face pildă tuturor. De asemenea, și ceilalți ajutători ai starețului, trebuie să fie suflete alese și mult încercate în viața duhovnicească.

Privitor la primirea în mănăstire, Sfântul Vasile cel Mare hotărăște ca să fie făcută cu cea mai mare atenție; abia după multe încercări și ispitiri se îngăduia intrarea novicelui în rândul frățimii mănăstirii. Nu se îngăduia novicelui nimic după voia lui, ci totul după povățuirea părintelui duhovnicesc.

Îmbrăcămintea monahicească trebuie să fie deosebită de a mirenilor.

Săvârșirea rugăciunilor trebui să se facă atât ca pravilă exterioară, cântări de psalmi, în

biserică sau acasă, cât și ca pravilă interioară - ridicarea minții și a inimii către Dumnezeu.

Despre Sfânta Împărtășire, Sfântul Vasile cel Mare învață ca Sfintele Taine să fie luate cu frică și cu toată pregătirea cuvenită.

Trebuie de asemenea să se citească Sfintele Scripturi și alte scrieri de-ale Sfinților Părinți. Să se urmărească îndeaproape cumpătarea și dreapta socoteală întru toate. Ascultările să fie împărțite cu bună chibzuială, în frățime să fie iubire sinceră și desăvârșită. Să se ferească de orice neînțelegere, să nu se facă înfruntări și nici jigniri. Să se vorbească puțin și numai cu folos duhovnicesc. Nu se îngăduie glumele, râsul, orice lucru ce ar duce la împrăștierea minții.

Ca legi duhovnicești lăuntrice, se urmăreau pocăința continuă și râvna pentru a bine plăcea lui Dumnezeu. Celor ce se făceau vinovați de abateri de la legile disciplinare li se aplicau epitimii după gravitatea abaterilor.

În mănăstirile Sfântului Vasile cel Mare se primeau și copiii, numai că făgăduințele se amânau până la vârsta deplină.

Despre mănăstirile de surori

Aceleași rânduieli se aplică și la mănăstirile de surori, mai adăugându-se câteva puncte care priveau numai la călugărițe.

Sfântul Vasile cel Mare, vorbind de mănăstirile cu obști de călugărițe, zice: „Deoarece însă sunt obști și de călugărițe, toate cele ce s-au spus până acum să fie regulă de obște, dar să se știe un lucru: că mai multă chibzuială se cere în viața călugărițelor pentru că să sporească ele în tăcere, în lepădare de câștig, în ascultare, în asprime. Când ar voi vreuna să iasă din mănăstire, trebuie să o facă în ferire de întâlniri și de orice ocazie de sminteală.” În toate acestea trebuie să sporească viața călugărițelor.

Sfântul Vasile cel Mare nu îngăduie nici o convorbire a surorilor și călugărițelor cu persoane străine de mănăstire, decât numai în fața unei a doua sau a treia persoane. Aceasta pentru ca să se îndepărteze orice ocazie de sminteală și de bănuială. Sfântul Vasile cel Mare prevede în această privință canoane foarte aspre. Enumerăm vreo câteva:

- 1) Cea care se leagă cu un jurământ se dă afară din obște pe timp de două săptămâni.
- 2) Cea care își îndeplinește ascultarea cu nepăsare sau nerăbdare se îndepărtează din obște o săptămână.
- 3) Cea care va nesocoti canonul ori se va împotrivi sau va cărti împotriva observațiilor făcute de cei în drept să fie îndepărtată pe două săptămâni din obște.
- 4) Cea care va vorbi cu cineva venit din altă parte fără voia celei mai mari care este rânduită spre acest lucru să fie îndepărtată pentru o săptămână.

În sfârșit, sfatul cel din urmă pe care îl dă Sfântul Vasile cel Mare în rânduielile sale monastice este ca să râvnim pentru o viață călugărească cât mai aspră. El conchide că Dumnezeu este bun, dar este și drept și va răsplăti fiecăruia după faptele și după râvna lui.

Amin. Amin. Doamne, Slavă Ție.

VI

Viața Sfântului Pavel Tebeul

Sfântul Pavel Tebeul s-a născut în Tebaida, din părinți credincioși. Aceștia, după cum el însuși a mărturisit Sfântului Antonie cel Mare, învățându-l pravoslavnică credință, l-au dat să învețe și cartea elinească și latinească. Spre sfârșitul vieții lor, au împărțit averea celor doi copii ai lor, Sfântul Pavel mai având și o soră mai mare decât el, pe care părinții încă fiind în viață au căsătorit-o cu un bărbat care, fiind lacom, nu îl vedea bine deloc pe Sfântul Pavel. După moartea părinților săi, acesta îi puse gând rău Sfântului Pavel, să-l dea ca pe un creștin

la muncire voievodului păgân al Tebaidei și prin acesta să scape de el și să-i ia moștenirea. Era pe vremea persecuțiilor împăraților Decius și Valerian.

Sfântul Pavel Tebeul ne spunea că pe vremea aceea erau prigoane mari pentru creștini. Ne povestea între altele cum un tânăr, nevoind să se lepede de învățătura creștină și de a-I mai sluji Domnului Iisus Hristos, după multe munci a fost uns cu miere peste tot trupul, așa fiind dat în arșița soarelui, cu mâinile legate la spate, l-au lăsat să-l înțepe albinele și viespile, ca astfel să-l facă să jertfească idolilor. Chinurile au fost așa de mari, că până la urmă acest tânăr nu mai avea nici chip de om, o rană fiindu-i făcută tot timpul; cu toate acestea, nu s-a lepădat de Domnul Hristos și nici idolilor n-a voit să jertfească. Acest fapt însă l-a îngrijorat așa de mult pe Sfântul Pavel, că a fugit în pustie, unde, găsind o peșteră, s-a sălășluit în ea, hrănindu-se cu finice și purtând haine de frunze.

În această peșteră a stat Sfântul Pavel 60 de ani, nevăzând nici o făptură omenească până la venirea Sfântului Antonie cel Mare la el, prin iconomia dumnezeiască.

Întâlnirea dintre cei doi mari pustnici și Sfinții Prea Cuvioși Părinți ai noștri s-a făcut în mod minunat.

După un drum lung și anevoios, Sfântul Antonie cel Mare a bătut la ușa peșterii și de prima dată Sfântul n-a voit să-i dea drumul, ci l-a lăsat până la al șaselea ceas, când, cu lacrimi strigând Sfântul Antonie să i se deschidă, zicea: „Deschide mie, robule al lui Hristos, deschide, că știi cine sunt și de unde viu și pentru ce am venit, pe toate le știi, Dumnezeu descoperindu-ți-le ție; încă știu și eu că nu sunt vrednic să văd sfânta față a ta, însă de nu te voi vedea nu voi pleca de aici. Nu te ascunde pe Tine, pe care Dumnezeu te-a arătat mie; pe fiare le primești, iară pe om pentru ce îl lepezi? Te-am căutat și te-am aflat, bat ca să mi se deschidă mie, iară de nu-mi vei deschide, apoi voi muri pe pragul Tău și vei îngropa aici trupul meu...” și altele ca acestea zicându-le Sfântul Antonie. Și ca pe un nemilostiv ocărându-se, în cele din urmă a răspuns plăcutul lui Dumnezeu dinăuntrul peșterii zicându-i: „Cine cere cu amenințare și cine cu lacrimi ocărăște? Te minunezi că nu-ți deschid ție; de vreme ce ai muri aicea, laudându-te ai venit!” Și așa sfântul zicându-i, i-a deschis ușa și s-au îmbrățișat cu lacrimi, chemându-se pe nume unul pe altul, pentru că Dumnezeu fiștecăruia dintr-înșii îi descoperise numele celuilalt. Și șezând ei, a zis Ava Antonie: „Bucură-te, Pavele, vasul alegerii și stâlpul cel de foc, locuitorule al pustiei acesteia!”

Și a răspuns Ava Pavel: „Bine ai venit, soarele acela ce luminezi pe toată lumea, povățuitorule al celor ce se mântuiesc, Gura lui Dumnezeu, cela ce pustia cetății o ai făcut și pe diavolul dintr-înșii l-ai alungat! Ce atâta te-ai ostenit către un om păcătos și de nimica vrednic? Iată, vezi un bătrân învechit de zile și cu căruntețe neîmpodobită acoperit. Vezi un om care îndată praf și cenușă va fi!... Ci de vreme ce dragostea pe toate poate să le facă, spune-mi mie, rogu-te, cum se mai află neamul omenesc și de mai sunt prigoniri.”

Și i-a răspuns Sfântul Antonie că lumea este în pace și prigonirile au încetat, dar să-i spună lui cum de a ajuns în acel loc, să nu-i ascundă nimic.

Și Sfântul Pavel Tebeul începe apoi să-și povestească viața, după care îl trimite pe Sfântul Antonie ca să-i aducă mantia pe care Sfântul Atanasie cel Mare i-a dăruit-o lui și în aceia învăluindu-i trupul să-l îngroape, spunându-i că i-a venit sfârșitul.

Această veste Sfântul Antonie a primit-o cu multe lacrimi și, plecând la mănăstirea lui să aducă mantia, la întoarcere nu l-a mai găsit pe sfânt în viață.

Aceasta ne arată în viața Sfântului Pavel, că așa a vrut-o el, ca să moară liniștit, netulburat de nimeni, că nu de mantie avea nevoie el, care se acoperise toată viața cu haină de frunze de finic.

Și acum, făcând o privire de ansamblu peste toate cele expuse, pe scurt, asupra vieții Sfântului Pavel Tebeul, să vedem în câteva cuvinte care ar fi folosul nostru duhovnicesc citindu-i viața.

Mai întâi, citind viața Sfântului Pavel Tebeul, vom învăța: puterea de lepădare de lume și de toate deșertăciunile ei, apoi puterea de lepădare de sine și statornicia neclintită în hotărârea luată. Vom mai învăța puterea de iubire de Dumnezeu a Sfântului Pavel și de iubire

a liniștii, pe care ne-o oferă în toată întregimea ei numai natura cu făpturile cele mai nevinovate, păsările și animalele. În sfârșit, vom învăța smerenia cea mai desăvârșită și trăirea noastră cât mai ascunsă cu Domnul nostru Iisus Hristos, trăire dătătoare de pace desăvârșită și de mântuire singură.

Amin.

Sfântul Pavel Tebeul, 15 ianuarie

O PREDICĂ A PĂRINTELUI DOMETIE

Pe margine de mormânt

Prea cucernici părinți și cinstită adunare!

Ziua de azi ne-a adunat la sfânta slujbă să comemorăm unul din evenimentele cele mai importante din viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe pământ, Sfânta Înviere a Sa din morți!

Într-adevăr, cine nu știe dintre noi că Sfânta noastră Biserică, pe lângă sărbătoarea Sfințelor Paști mai prăznuiește în timpul anului în fiecare Duminică amintirea cea mai de seamă care a făcut tăria propovăduirii Sfinților Apostoli în lume și anume că Hristos Domnul a Înviat din morți.

Pe acest mare adevăr, marele apostol al neamurilor, Sfântul Pavel, își fundamenta toată tăria credinței lui: „Iar dacă Hristos n-a înviat, atunci zadarnică este toată credința noastră, zadarnică și toată propovăduirea noastră!”

În lumina Învierii Domnului Iisus, toate tainele vieții noastre se dezleagă pentru că Învierea Lui este cheazășia sigură a unei alte vieți și a unei alte lumi veșnice și nesticăcioase.

De aceea numai cei ce nu au credință poate să se cutremure în fața morții, iar noi să nu fim ca cei necredincioși, zice Sfântul Apostol Pavel, care nu au credință!

Credința șterge lacrimile și vindecă orice durere a inimii. Credința că nu se sfârșește totul cu mormântul rece și cu aceste rămășițe. Dacă n-am avea această siguranță, atunci la ce am mai sta noi prin mănăstiri?! La ce am mai face atâtea jertfe pentru cei adormiți, ai noștri părinți, frați, surori, rude și prieteni?!

O, iubiiții noștri, dacă n-ar fi această credință, atunci n-ar mai avea de ce să strălucească în soare atâtea milioane și poate miliarde de cruci de pe turla de biserici și de la răspântii de drumuri și de pe acoperișuri de case! Dacă n-ar fi această credință într-o altă viață mai bună, mai dreaptă, mai cinstită, atunci cu adevărat că chipul nostru omenesc și întreaga ființă a noastră n-ar fi decât o gănganie oarecare sau un animal ca toate animalele în lumea aceasta mare.

Dar omul este singura făptură a lui Dumnezeu care a fost alcătuită de Însuși Măinile Lui și a primit Duh de viață din Duhul Lui! Că zice la Sfânta carte că, pentru toate celelalte făpturi de pe pământ, din apă, de sub pământ și din aer, Dumnezeu a zis numai cu cuvântul și toate s-au făcut, iar când a fost vorba de creația omului, atunci a pus Dumnezeu mâinile și l-a făcut din pământ și apoi a suflat asupra lui și i-a dat Duh de viață!

Iată proveniența omului! Proveniență demnă de el și de toți urmașii lui din veac și până în veac. Este în ființa omului spre deosebire de alte ființe o părticică din Dumnezeu, din Duhul Lui. Este acel instinct divin, care ne face după cât atât de frumos a exclamat un mare scriitor bisericesc din veacul al IV-lea al Bisericii primare: „Ne-am făcut după Tine, Dumnezeule, și neliniștit este sufletul nostru până se vor odihni în tine!”

Acest dor după Dumnezeu ne-a făcut pe noi călugării să plecăm din lume mai înainte de vreme! Acest dor după Dumnezeu ne-a făcut pe noi și pe înaintașii noștri de aproape 2000 de ani să părăsim tată, mamă, frați, surori și tot ce ne-a fost mai drag în această lume.

de la Râmneț

Aceasta este o părăsire liber consimțită, în afară de ea însă mai este una de care nu scapă nimeni: moartea! Acest tribut unii îl dau din vârstă tânără, chiar din copilărie sau din fașă, alții fiind în puterea vârstei sau în amurgul celor mai adânci bătrâneți!

Nimeni nu este scutit să moară!

Tot omul este muritor, întocmai ca iarba și ca floarea câmpului. În Dumnezeu, Duhul Său, totul se preface în praf și țărână! Trimite Duhul Lui, totul se zidește și se mărește fața pământului.

Cinstită adunare,

În fața noastră stau așezate frumos câteva mănunchiuri de oase care ne vorbesc de două ființe care au fost printre noi cu trupul lor, dar acum nu mai sunt. Unele ne vorbesc de Moș Simion Mirică din Chilizii, altele de Virginia Manolache din Mărculești.

Pe unele le-a adus moartea în mormânt mai devreme, din tânără vârstă, pe altele mai târziu! Și unele, și altele însă ne sunt tot atât de dragi, pentru că au aceeași origine la Dumnezeu.

Iubindu-le pe ele, iubim pe Dumnezeu. Cinstindu-le pe ele, cinstim pe Dumnezeu al cărui Duh nu de mult le-a însuflețit și le-a făcut să se miște pe acest pământ.

Ce au fost ele, suntem noi acum: oase cu carne și cu Duh de viață în noi; ce sunt ele acum, vom fi și noi mâine și bun este Domnul de vom fi adunați în mănunchiul sub o sfântă cruce!

Iată ce este omul! Și atunci de ce atâta goană după această lume plină de deșertăciune. De ce atâtea griji și atâta neliniștire când nu ne succed unele lucruri, așa după cum am vrea.

Deșertăciunea deșertăciunilor! „Toate sunt deșertăciuni”, zice înțeleptul Solomon, iar o carte, pe numele ei *Urmarea lui Hristos*, adaugă: „afară de a sluji lui Dumnezeu”.

Acesta a fost testamentul ce l-a lăsat pe patul de moarte bietul tata-mare mai înainte de a-și da obștescul sfârșit! Că fiind adunați în jurul lui toți cei dragi ai lui și văzând iadul cu duhurile necurate, a zis: „Iată satana cu ale lui”, și văzând raiul a zis: „Iată și Domnul cu ale lui. Fiule, cât trăiești să slujești Domnului!”

Vrednic testament de un nume de creștin care a avut parte la sfârșitul vieții lui de la Dumnezeu de toată asistența bisericească. Cui i s-au adresat aceste cu cuvinte și cine a fost de față, atunci știe că ceea ce grăiesc eu acum totul este adevărat și vreau să las consemnat acest testament spre citirea lui a mai multora.

A murit bătrânul tata mare cu nădejdea și credința în Dumnezeu.

A murit surioara noastră, Virginia, pe cărările Domnului, ducând buchete de flori și lumânare la toți cei care treceau din această viață în viața de dincolo.

Moartea năprasnică și plină de chin supraomenească nu i-a dat răgaz să-și pregătească sufletul a merge în fața lui Dumnezeu care i la dat curățat și spălat de orice păcat, dar suferințele ei, o zi și o noapte, cred că au mântuit-o de orice vină omenească, că n-a fost un suflet rău.

Cele ce la oameni sunt cu neputință, la Dumnezeu toate sunt cu putință! De aceea să ne rugăm fraților și surorilor pentru sufletele acestor nume, Simion și Virginia, și să zicem din toată inima: Dumnezeu să le ierte. Amin!

25 septembrie 1955, Mărculești

Ieromonahul Dometie

Notă. Acest cuvânt a fost ținut la scoaterea osemintelor surorii sale Virginia Manolache și ale bunicului Simion Mirică, la șapte ani de la moartea celei dintâi.

EVOCĂRI ALE PĂRINTELUI DOMETIE

I

Lucrarea duhovnicească a Părintelui Dometie

A muncit cu osârdie și a murit la datorie pe altarul credinței, înainte de a fi terminat misiunea duhovnicească pentru care s-a pregătit cu dragoste și cu atâta zel, fiind după părerea mea umilă un adevărat mucenic, căci muncea dezinteresat de partea materială, privind în față viața spirituală și mulțumirea că-L slujește pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe care îl iubea atât de mult, dragoste ce se vedea din slujbele și predicile pe care le ținea. Mi-a fost dat să particip câțiva ani de-a rândul la slujbele din Săptămâna Mare a Sfințelor Paști, să primesc Învierea, cu care ocazie, la predici, când vorbea de viața și patimile Domnului nostru Iisus Hristos, trăia momentele acelea și lacrimile îi curgeau șiroaie. Vorbele i se îngemănau cu lacrimile atunci când vorbea de suferințele Domnului pentru omenire. Și-a consacrat viața trupească și sufletească acestor chemări, acestor idealuri de a sluji Domnului, respectând principiul: „Nimic pentru mine, totul pentru alții, totul pentru semenii mei”.

Din tot ce avea ajuta pe cei năpăstuiți cu îmbrăcăminte, cu hrană și mai ales cu hrană duhovnicească. Au fost situații când a dezbrăcat cămașa sau flanela de pe corp și a dat-o celui lipsit. Mânca foarte puțin, mai mult mâncare de post, muncea foarte mult și dormea patru ore în 24 de ore. În schimb, în biserică putea fi găsit permanent, începând de dimineața, de la ora 5:00, până seara, la ora 21:00, în care timp oficia slujbele de Utrenie și Vecernie, slujbele pentru sfințele masluri și alte slujbe cerute de credincioșii care îl solicitau. Când se iveau câte o pauză între slujbe, de una-două ore, în loc să se odihnească, trecea la lucrări de ordin gospodăresc, la aducerea lemnului din pădure, la săpat în grădină, la spargerea unor pinteni din piatră din muntele de piatră ce cobora până lângă clădirea bucătăriei și care erau prăvăliți cu puterea barosului. Altă dată l-am văzut în apa Râmețiului, înmuiat până la brâu, luptându-se, ajutat de doi credincioși, să rostogolească niște bucăți de stâncă de 200-300 kg din drumul pe unde trebuia să treacă autobuzul IRTA și multe alte lucrări care cereau eforturi fizice enorme. Era mic la trup, dar avea o voință și o energie pulsată de o inimă mare, cu care ar fi vrut să facă totul, după planul pe care și-l făcuse. Se hrănea insuficient, muncea mult, dar a reușit să schimbe înfățișarea anexelor ce constituie construcțiile utile desfășurării vieții întregii obști. Au fost obținute realizări mari de un om mic la trup, dar cu suflet mare. A construit o clădire pentru stăreție, o școală, anexe la construcțiile existente, o cabană, o clădire pentru bucătărie cu o sală de mese corespunzătoare, ateliere de covoare, grajduri, casă pentru pelerini, chilii pentru măicuțe, două case parohiale, a introdus lumina electrică etc. A introdus apă curentă captată de la două izvoare din munte de la o distanță de 300 de metri, la care ne-am adus și noi, învățătorii Spânu Gheorghe și Maria, o parte de contribuție bănească pentru realizarea ei. În general, a schimbat înfățișarea acestei sfinte mănăstiri radical. Dar nu numai sub aspect administrativ, ci sub aspectul credinței, reușind să mobilizeze sufletele credincioșilor în jurul bisericii și slujitorilor ei, să se creeze, așa putea spune, un mit în jurul său, căci din toate colțurile țării veneau credincioși să-l vadă pe Părintele Dometie, să-l audă slujind și să se roage împreună pentru mântuirea sufletelor lor, căci multe minuni și multe tămăduiri ale unor boli trupești și sufletești s-au văzut prin puterea credinței, prin puterea rugăciunilor făcute în acest sfânt locaș. Puntea de legătură între om, între credincioși se făcea pe calea rugăciunilor prin Părintele Dometie, un duhovnic desăvârșit, dezbrăcat de haina unei vieți pline de deșertăciuni și huzur și retras în acest colț de natură hărăzit de Dumnezeu, care își îndrepta rugăciunile către Domnul cu multă evlavie, cu multă smerenie. Prin rugăciunile Părintelui Dometie, mila Domnului se cobora asupra celui în suferință și căpăta o alinare cel în cauză, căci rugăciunile erau făcute de un slujitor curat, credincios, bun, drept și pregătit pentru viața

de duhovnic, căci așa cum era iubit de credincioși, se pare că și Domnul îi asculta rugăciunile, pentru că era un duhovnic desăvârșit, perfect din toate punctele de vedere.

În afara cântărilor din biserică, Părintele Dometie împreună cu obștea de maici, după fiecare masă servită, timp de 15-20 de minute, preamărea prin multe și frumoase cântări puterea și minunile Domnului, dragostea și bunătatea Lui arătată cu prilejul rugăciunilor față de cei în suferință. Asemenea cântări se puteau auzi chiar și în atelierul de covoare, unde se lucra și se auzeau tot timpul cântări de prea mărire a Domnului. Pe lângă calitățile mai sus arătate, Părintele Dometie era și un educator, în sensul că atunci când observa o stângăcie din partea unei măicuțe în înțelegerea unor norme de respectat cerute de legile firești ale unei credințe curate, făcea obiectul unei lecții de educație cu toată obștea, venind cu citate din cărți și arătând cum să se poarte în viața aceasta monahală, căci odată intrate pe acest drum de slujitori pentru credință trebuie să se lepede de grijile din afara lumii, de grija exagerată față de rude, de părinți, față de societatea care trăiește din ispite. Nu-i scăpa din vedere nimic din ceea ce ar fi putut să altereze credința curată a Bisericii. Printr-o astfel de educație a reușit să-și formeze o obște de maici bine încheagată sub aspectul trăirii în comun și al credinței și le-a cultivat toate calitățile morale, capabile să corespundă întru totul dogmelor bisericesti. La fel proceda și cu anumite persoane care ignorau credința, care purtau discuții contradictorii cu Părintele pe teme de credință. Față de acești necredincioși, Părintele Dometie n-a cedat cu ușurință și prilejuia întâlniri ocazionale cu aceste persoane pentru a le arăta drumul greșit și concepția lor greșită cu privire la credința noastră creștin-ortodoxă.

Mireasa pe care și-a ales-o Părintele Dometie a fost Biserica, a fost călugăria, pentru care avea chemare încă din copilărie. A renunțat la viața deșertăciunilor omenești și dragostea și-a îndreptat-o către Domnul, pe care-L iubea până la sacrificiu. Cu o pregătire serioasă și cu o curățenie sufletească aleasă și lepădat de toate ispitele omenești, s-a format un om nou, așa cum îl cer regulile Bisericii noastre, și cu crucea în mână a mers pe drumul pe care au mers și Apostolii Domnului, fiind înconjurat de preoțime și de credincioșii săi cu dragoste, cu respect și cu nădejdea în puterile rugăciunii sale. Cunosc multe întâmplări pe care îndrăznesc să le consider minuni.

În anii cât a slujit în Sfânta Mănăstire Râmeți, ca unul care ani de-a rândul a mers de două ori pe an, iar în fiecare an Săptămâna Patimilor și Învierea le-am primit la acest sfânt lăcaș, am văzut pelerinajul credincioșilor veniți de pe pământul întregii noastre patrii.

Părintele nu mai este! Dar el trăiește în amintirea și în sufletele noastre. Se găsește imortalizat printr-un impunător monument de marmură albă, având pe brațe Sfânta Evanghelie deschisă, confecționată tot din marmură albă, prinos de recunoștință adus de credincioșii și întreaga obște a sfintei mănăstiri. Cei ce l-au iubit și l-au urmat și acum se închină acestui mare slujitor mucenic, ca de acolo de unde se găsește să se roage pentru păcatele noastre și să trimită harul și mila Domnului asupra sufletelor însetate pentru mântuirea lor.

Biserica creștină ortodoxă a pierdut prin moartea Părintelui Arhimandrit Dometie un misionar desăvârșit, un duhovnic blând și milostiv, un apostol al credinței noastre, un duhovnic care întrunea toate calitățile moral-creștine.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata dreptilor și în locul pe care și l-a pregătit acolo sus prin osârdia și prin dragostea cu care se ruga pentru cei ce aveau nevoie de milostivenia lui.

15.II.1979

(Gheorghe și Măria Spănu,
învățători pensionari, Brăila)

II

Scrisoarea părintelui Gheorghe de la Buzău

Frățiile Voastre,

M-a bucurat până la emotivitate scrisoarea plină de afecțiune pe care mi-ați trimis-o de la Râmeți.

Am savurat rândurile și mi-a plăcut cum mi-ați descris Sfânta Mănăstire, interesantă din punct de vedere istoric. Parcă-i o cetate medievală. De altfel și situația topografică și clădirea impun evlavie. Seamănă cu stâncile unde se retrăgeau Sfinții Părinți care au ilustrat trecutul Bisericii Ortodoxe. Așa cum zice cântarea „La munți, Mântuitorule!” sau cum zice Mântuitorul: „ Turmă mică, ieși din mijlocul lor și te deosebește!”

Constat că vă place, v-ați atașat de ei și v-ați pus în gând să faceți o adevărată viață pustnică-monahală.

De altfel, faceți și un act național când vă trudiți să redresați o lucrare sfințită, ca, mai târziu, să fie o mândrie pentru RPR și pentru Biserică.

Eu, care socotesc că v-am fost nu numai dascăl, ci și părinte, am toată încrederea că veți depune tot zelul și devotamentul să fiți așa cum ne-am încercat a vă forma, a vă crește.

N-am fost la Mănăstirea Rătești de la examen. Am fost încunoștințați de referințele ce vi s-au dat și m-a mâhnit foarte mult ingratitudinea. Cred că vă reamintiți că în vremea lecțiilor noastre, adesea făceam reflecții asupra unor caractere lașe, influențabile, care vânează măriri deșarte și zâmbete de la cei sus-puși. Părintele Dometie și-a trudit slăbitu-i trup ca să-și ipună tot sufletul pentru culturalizarea monahiilor. Care-i răsplata? Dar nu mă mir; și la alții se va repeta.

„Amin, Amin, grăiesc vouă, mai mari lucruri veți vedea.”

Cât privește pe frățiile voastre, vă sfătuiesc să nu răsplățiți cuiva rău pentru rău! Să iertați că nu știu ce au făcut. Iertarea este răzbunarea creștinului. Cred că vă este dor de locul unde v-ați lăsat o bună parte a tinereții, unde ați îngenuncheat cu toată evlavia la Sfântul Altar, declarând solemn că părăsiți cele ale lumii, alegându-vă pe mirele Hristos... «În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea!» zice Iisus... "

III

Petrecerea în viață a Părintelui Dometie

A avut o viață foarte aspră - se purta într-o simplitate absolută, nu-și ținea niciodată mai multe rânduri de haine. Tot ce primea dădea de pomană. Se mulțumea cu un singur rând de haine. Tot ce era bun dădea și ce era mai slab oprea. Când mergea pe drum și întâlnea oameni dezbrăcați, necăjiți, își dădea ciorapii din picioare, cămășile, batistele, puloverele, cojocul și de multe ori chiar încălțăminte din picioare. Era în stare să dea tot, numai să-i vadă pe toți mulțumiți și să nu sufere nimeni. Cu cât dădea mai mult, cu atât darurile îi curgeau.

Nevoința. Dormea pe jos, spovedea zile și nopți întregi fără să iasă din biserică, mulțumindu-se să ațipească câteva minute sau cel mult o oră pe scaun în Sfântul Altar sau întins jos în Sfântul Altar, în chilie mai stătea cu doi călugări (preoți).

La praznice chiar și chilia o dădea pentru adăpost la popor și copiii care nu mai aveau unde să doarmă, în aceste situații dormea de multe ori prin podul grajdului și în podul cotețului de porci și pe frig, când era timp mai rece. Era mulțumit să-și pună capul să se odihnească pe pietre, numai să fie lumea mulțumită. Când slujea la biserică, pe dealuri, la mari distanțe, urcuș de câte două-trei ore, schimba câte trei-patru cămăși până ajungea sus la biserică cu poporul după sfinția sa, iar când ajungea la biserică slujea fără cămașă, doar cu dulama pe piele, și parcă acum vedem cum ieșea aburul prin dulama și sfintele odăjdii din

trupul sfinției sale.

Timp de 14 ani a slujit la șase biserici așezate pe o suprafață de 40 km², fără foc în ele în timp de iarnă.

Când mergea cu poporul, tot timpul le cânta și le vorbea. După Sfânta Liturghie era chemat să facă sfeștanie pe la casele și șurile moșilor, cum se obișnuiește în Munții Apuseni, iar până seara făcea câte 20-30 de sfeștanii, urcând din vale în deal și înapoi, iar pe 11-12 noaptea reușea să ajungă acasă prin pădure și coclauri, mai mult frânt. Ca hrană, era mai mult vegetarian. Dacă era după sfinția sa, ar fi exclus carnea de la masă; de multe ori ne-a propus lucrul acesta, în decurs de 24 de ani cât am fost sub duhovnicie nu l-a văzut nimeni cruțându-se, păstrându-și ceva pentru el sau odihnindu-se. Ori slujea la biserică, ori spovedea, ori făcea Sf. Maslu, ori lucra cu mâna pe roabă în mijlocul oamenilor, ori citea, ori dădea răspuns la miile de scrisori pe care le primea. N-a existat nici un suflet care să intre pe poarta mănăstirii și să plece flămând și nemângâiat de sfinția sa, indiferent de ce stare socială era. Chiar țigani, când veneau la mănăstire, erau puși la masă cu Sfinția Sa, le dădea din hainele cele mai bune și din icoanele cele mai frumoase.

Ultimii trei ani a făcut naveta săptămânal, primele trei zile din săptămână, la București, la cursurile de doctorat. Pleca duminică, după Vecernie, ajungea luni dimineață la București. Miercuri noaptea pleca din București și joi dimineața, la ora 6-7, era la mănăstire și săvârșea Sfânta Liturghie, unde era așteptat de mulțimea de credincioși.

După săvârșirea Sfintei Liturghii le făcea credincioșilor Sf. Maslu de câte ori cereau.

Rugăciunea, în rugăciune era veșnic aprins, în toate predicile insista pe lângă credincioși să se roage cu toată puterea credinței lor și le spunea că trebuie să ardă în dragostea lor pentru Dumnezeu. Și nouă, soborului, ne spunea mereu că este nemulțumit că nu-i slujim și nu-i cântăm lui Dumnezeu mai cu foc și că trebuie să ardem pentru dragostea Lui cum arde lumânarea în sfeșnic. Ne cerea ca toate lucrurile să le vedem prin ochiul lui Dumnezeu. Nu era pentru pravilă lungă și cu mintea împrăștiată, adică de formă, era pentru rostirea de rugăciuni scurte, dar în acele momente ființa noastră, inima, mintea și simțirea să fie contopite cu Dumnezeu.

Insista mult ca maicile și surorile să aibă dragoste nefățarnică, sinceritate absolută și ascultarea, care este mucenicia fără sânge. Ne spunea că viața noastră trebuie să fie o rugăciune. La mai fiecare masă ne sfătuia să citim și să cântăm cu viață.

Postul. Era un mare postitor și niciodată nu l-am văzut să aibă vreo pretenție sau să poftască ceva deosebit. Tot ce era mai bun dădea soborului să mănânce, iar când avea musafiri care veneau zilnic, indiferent de ce stare erau, obliga maicile ca tot ce există mai bun la cămară să fie pus pe masă. Cu felul său de a fi a câștigat o lume întregă. Sfinția sa se mulțumea cu o bucată de pâine sau mămligă cu ceapă sau un cartof fiert.

Milostenia. Era milostiv fără margini. Când a murit era fără cămașă pe sfinția sa și când au vrut să-l îmbrace n-au avut cu ce. L-au îmbrăcat cu un rând de haine de la ucenicul sfinției sale pe care l-a lăsat în locul dânsului. După moartea Părintelui am căutat ce lucruri i-au mai rămas să le dăm de pomană; n-am găsit decât trei cămăși rupte .

Activitatea sa misionară de preot și duhovnic. A fost un misionar înflăcărat în via Domnului. De student a fost trimis ca misionar de Prea Fericitul Patriarh în secuime, unde a obținut rezultate foarte bune. A mai fost ca misionar și în Moldova.

Slujbele erau oficiate după tipicul Sfintei Biserici Ortodoxe Române și rânduiala Sfinților Părinți.

Spovedania mirenilor și a soborului o făcea ori de câte ori era solicitat; nu exista duminică să nu aibă sute și mii de credincioși care veneau pentru spovedanie și Sfânta Împărtășanie. Spovedea toată noaptea, în timpul canoanelor și până dimineața, când și termina.

Sfânta Împărtășanie dura de multe ori, și mai ales la praznice mari, câte două-trei ore. Niciodată duminică, nu mai vorbim de praznice, nu reușea să termine cu poporul mai repede de ora 3-4 dimineața, după care se odihnea foarte puțin sau poate chiar deloc și trebuia să

înceapă din nou slujba de Vecernie și Utrenie.

După desființarea mănăstirii și până la reîntoarcerea noastră, 1960-1969, a fost ca preot paroh la șase biserici din comuna Râmeți, în care timp ne-a purtat și nouă de grijă, soborului ce ne aflam la Aiud angajate. S-a făcut tuturor toate și în felul acesta i-a câștigat pe toți. În tot ținutul Munților Apuseni și în împrejurimile unde a slujit Părintele Dometie n-au existat sectari, în toate predicile combătea sectele și îi lămurea pe oameni că nu este bine să se rupă de Biserica-mamă. Combătea credințele deșarte în popor, superstițiile. A întors pe mulți sectari care veneau din depărtări la sfinția sa. Tot sfinția sa a reușit să descopere secta „Hristofili”, aflați în Sighișoara, Mediaș, Brașov, București etc., și să-i readucă aproape în întregime la credința noastră cea adevărată, ortodoxă.

Mirenilor le vorbea atât după Sf. Maslu, cât și în predici, după Sfânta Liturghie. Le vorbea despre îndepărtarea patimilor: fumatul, băutura, desfrâul, certurile, vrajbele, nesinceritatea și combaterea cu strășnicie a modei tineretului.

Soborului mănăstirii, în timpul mesei, îi explica cuvintele Sfinților Părinți ce se citeau la masă, ne vorbea neconținut despre hotărârea cu care trebuie să-I slujim lui Dumnezeu, ruperea legăturilor cu familia, rudeniile și cu toți mirenii care nu pot să înțeleagă felul nostru de viață și legătura cu ei nu ne poate produce decât otrăvă în suflet.

Accentua cel mai mult asupra votului ascultării și al dragostei.

Activitatea gospodărească. Era un om căruia îi plăcea foarte mult să muncească, chiar și la muncile inferioare. Tot timpul cât a fost șantier în Mănăstirea Râmeți, condus de Părintele Dometie, el era permanent în mijlocul oamenilor și a măicuțelor, încurajând și dând dovadă prin propria sa muncă. A se vedea activitatea gospodărească la Mănăstirea Râmeți din raportul de activitate.

IV

Lucrarea Părintelui Dometie Manolache

În ceea ce privește activitatea pastoral-duhovnicească a Părintelui Arhimandrit Dometie, putem spune că este una dintre cele mai frumoase activități care a caracterizat sufletul sfinției sale.

În ultimii 14 ani a slujit la șase biserici, așezate pe o suprafață de 40 km², fără foc în ele în timp de iarnă. Și pe vreme frumoasă și pe urât, în biserici și pe dealuri, pretutindeni pe unde mergea și-a pus în acțiune darul său de bun duhovnic. Când mergea cu poporul tot timpul le cânta și le vorbea. Înaintea Sfintei Liturghii, după cum era cerința, se scula și în miez de noapte pentru ca să aibă timp să zăbovească asupra fiecărui caz în parte la taina sfintei spovedanii și să dea îndrumările, sfaturile și îmbărbătările necesare celor care alergau cu multă credință și nădejde la ajutorul sfinției sale.

Pentru Părintele Dometie fiecare persoană în parte era un caz aparte. Pe toți îi asculta, pe toți îi îndruma, pe cei vrednici îi aproba la Sfânta Împărtășanie, iar pe alții care aveau diferite păcate îi amâna pentru scurte sau mai lungi perioade de timp, chemându-i pe toți la viață în Hristos.

Pretutindeni pe unde a peregrinat, la mănăstirile Prislop, Cioara, Ciolanu, Rătești, Barbu, Pietra Fântânelor, la Dragomirești, Râmeți, datorită deosebitului har pe care-l avea în cele duhovnicești, mulțimi mari de credincioși îi solicitau ajutorul. Nimeni n-a plecat nemângâiat și neîndrumat de la scaunul spovedaniei.

Sfânta împărtășanie era pentru Părintele Dometie un moment de adevărată sărbătoare. Ore în șir împărtășea. Îi plăcea ca, în timpul când se împărtășeau credincioșii, soborul maicilor să cânte încontinuu. Era foarte atent cu Sfânta Împărtășanie, nu îngăduia ca după Sfânta Împărtășanie în ziua respectivă să se scoată vreun sâmbure din gură sau să se scuiepe. Odată, un credincios a luat un fir de iarbă și s-a scobit între dinți în ziua în care s-a împărtășit. Sfinția Sa i-a spus să-l mănânce. Credinciosul respectiv i-a spus că nu poate, că i se face rău.

Atunci dânsul a luat paiul și l-a mâncat întreg.

Nenumărate erau metodele pe care le folosea Părintele Dometie în menținerea credincioșilor în credința străbunilor. Oficia slujbele frumos, clar, cântate, conform tradiției ortodoxe. Se ruga cu o mare căldură și adeseori parcă îl transfigura. Era bun cu cei necăjiți și umili, era aspru cu cei mândri și încrezuți, era drept cu toată lumea deopotrivă; dar calitatea care i-a înnobilit cel mai mult sufletul Părintelui Dometie era milostenia, în această privință amintim un fapt semnificativ. Era student la București, și tatăl său îi dăduse banii necesari pentru tren cu o zi înainte. Seara, studentul de atunci a ieșit la cooperativă, în sat. Aici întâlnește o copilită de zece ani care plângea și nu voia să se mai ducă acasă pentru că își pierduse banii ce îi dăduse tatăl ei să facă niște cumpărături. Părintele Dometie, văzând-o necăjită, scoate banii de tren și-i dă fetei, zicându-i să nu mai plângă. Acasă, Părintele nu a spus nimic tatălui său și a doua zi a plecat la București, mergând pe jos un drum destul de lung, de acasă până la Făurei, și de acolo s-a suit într-un mărfar până la București. Asemenea fapte de milostenie Părintele Dometie a făcut neîncetat.

(Preot Mihai Manolache
și monahia Eudoxia Manolache)

V

Alte mărturii

Eu am fost cu dânsul peste 25 de ani, în care timp multe am văzut, ca mărturie a credinței, a dragostei de Dumnezeu și a dorinței de a-l ridica pe om din orice slăbiciune spre a-l aduce la credință. Tot cu aceeași credință și dragoste de Dumnezeu s-a întemeiat obștea Mănăstirii Râmeți, care este astăzi așa cum se vede.

(Părintele Varsanufie Stirban)

Am fost mișcată de dragostea mare pe care Părintele o avea față de cele sfinte, de jertfelnicia, ospitalitatea și iscusința de a pătrunde adânc în sufletul fiecărui om.

Când slujea la biserica parohială, după terminarea slujbei făcea câte 15-17 sfeștanii și mai multe, iar când coboram de la sfeștanii ne cânta și ne învăța cântarea „Iubi-Te-voi, Doamne”, pe care zicea că în toată viața noastră s-o cântăm în orice necaz.

(maica Spiridona Sandor)

Am venit la mănăstire la vârsta de 15 ani. M-a impresionat-o glasul deosebit de frumos al Părintelui la diferite cântări religioase, dar mai ales când cânta Axionul Maicii Domnului, precum și râvna cu care muncea Părintele pentru toți oamenii, fără deosebire.

(maica Teofana Alba, comuna Râmeți)

Așa era dânsul: avea o credință puternică și căuta să ne învețe și pe noi, ca tot timpul să fim cu multă încredere și nădejde la Dumnezeu și să nu punem preț pe cele materiale. Să ne punem mai mult nădejdea în Dumnezeu, și toate cele materiale să le socotim o nimica. Și pentru asta făcea și dânsul - poate și pentru noi, să ne folosească - gesturile de caritate. Pentru dânsul nici haina de pe el nu prețuia. Mai bucuros era dacă putea s-o dea la un necăjit decât s-o poarte el, și altul să nu aibă.

Căuta să fie toată lumea bucuroasă. Așa vedea dânsul: toată lumea trebuie să-L laude pe Dumnezeu ca să aibă o bucurie interioară. Spunea că foarte mult poți să-i apropii pe credincioși dacă le cânti, dacă îl lauzi pe Dumnezeu nu numai prin rugăciune, ci și prin cântare. De aceea i se mai spunea și Cucuzel, pentru că pe toate dealurile alergau credincioșii după dânsul, și dânsul mult îi apropia cu cântarea. Le cânta mereu, le vorbea frumos, îi sfătuia, îi îndrepta... Sigur că sfaturile dânsului se și împlineau, se adevereau și fără să afle credincioșii.

Părintele Dometie

Tot timpul era în mijlocul credincioșilor. Atât de mult iubea pe toată lumea... Se lupta ca nimeni să nu plece din mănăstire nemulțumit, neîmpăcat. Ieșeam noi de prin camere și culca credincioșii. Nu mai spun despre milostenia cu care era înzestrat. Nu numai că dădea mâncare la cine venea - asta era rânduiala și de-atunci a rămas rânduiala în mănăstire ca nimeni să nu plece flămând din mănăstire, nimeni să nu plece neadăpostit -, dar așa ajungea, încât își dădea și hainele. Nu de puține ori venea fără cămașă. O dată a venit desculț la mănăstire în timp de iarnă; își dăduse chiar și papucii din picioare.

Fugea de a fi pozat. Întotdeauna știa să se smerească așa de mult, încât nimic din ce-i pământesc nu-i lega.

Toate le lăsa în grija lui Dumnezeu; toate.

Pentru zona noastră, acolo, Părintele Dometie a fost un om deosebit, un om cu darul lui Dumnezeu.

(maica Ioresta Cătă)

VI

Părintele Dometie, duhovnicul nostru

Doamne Iisuse Hristoase, fă-mă vrednică și dă-mi putere ca prin simplele mele cuvinte să mărturisesc aici despre Părintele Dometie, duhovnicul nostru.

În Mănăstirea Râmeți din Munții Apuseni și în întregul Ardeal mai cu seamă, memoria sa e vie. Printr-însul a lucrat Dumnezeu și a împărțit liniște, pace sufletească și iertare de păcate. Prin el, toți cei ce l-au căutat și i-au cerut rugăciunea și sfatul îl vedeau pe Dumnezeu. Și la noi, în România, setea de Dumnezeu este mare. Părintele și-a dăruit viața, inima și gândul Tatălui nostru ceresc, s-a încredințat mâinilor Sale și a trăit bucuria că depindea de El și îi aparținea prin întreaga sa iubire, în lumina acestei icoane a Părintelui nostru, vorbesc ca un martor viu al vieții sale.

Părintele Dometie, cel de-al patrulea din cei doisprezece copii al unei familii de țărani din județul Buzău, a fost crescut în dragoste de Dumnezeu, în respect pentru munca cinstită și cu simțul răspunderii față de semeni. După clasele primare, urmează seminarul teologic, unde se dovedește un elev sânguincios, cu multă aplecare pentru carte, încă din studenție s-a remarcat prin cuminenie, evlavie, modestie și iubire pentru slujbele bisericești. Era un neîntrecut cântăreț. Părintele Arsenie Boca de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus l-a numit Cucuzel, după numele unui mare cântăreț din Muntele Athos. Venea la Sâmbăta de Sus în fiecare vară, împreună cu alți studenți. Mulți dintre aceștia au îmbrățișat viața monahală. Acolo, la Sâmbăta, a luat hotărârea de a se dăruși și a-și consacra viața, gândul și voința lui Dumnezeu. Acolo a acceptat să fie cu Iisus în toate zilele și a înțeles cuvintele Apostolului Matei: „Învățătorule, Te voi urma oriunde vei merge” (8, 19).

Imediat după terminarea facultății, în 1949, tânărul licențiat merge la Mănăstirea Prislop, lângă Hațeg, unde se afla atunci părintele Arsenie, și îi rămâne ucenic. Acolo, lângă părintele Arsenie, noul monah crește duhovnicește, își purifică sufletul și se împlinește ca un adevărat ucenic al Domnului. Acolo devine el însuși un duhovnic iscusit, blând, milostiv și iubitor de cei sărmani, de cei în necaz și greu încercați de ispite.

În privința hotărârii sale de a se consacra vieții monahale, cu prilejul unei serbări organizate în satul său natal, Părintele a spus: „Eu voi merge în Ardeal, unde am primit chemarea la călugărie, și acolo vreau să-mi rămână oasele”.

La Prislop a slujit la Sfântul Altar cu evlavie și râvnă; se consacra credincioșilor cu o mare dăruire, prin cuvânt și sfat. Veneau la mănăstire credincioși cu multe răni sufletești, îi mângâia și îi încuraja. Ieșea cu ei în mijlocul naturii, pe dealuri și în poieni, și-i desfăta prin cântări bisericești, uneori petrecându-i până aproape de gară.

În mai 1952, Părintele Dometie a fost mutat cu aceeași misiune la schitul Afteia-Cioara, ctitoria Sfântului Sofronie. A stat puțin acolo, dar a reînviat acel așezământ spiritual,

așezat sus în munte, greu accesibil. La inițiativa sa a fost construit drumul de acces la mănăstire; au venit să-l ajute mulți credincioși, cu treizeci de care cu boi. Părintele stătea de vorbă cu fiecare credincios, îi asculta durerile și necazurile, îi adresa cuvinte de încurajare, îl mărturisea. Aceștia plecau de la schit liniștiți și împăcați.

În ce privește mănăstirea noastră, pe care avea s-o întemeieze ceva mai târziu, avea gânduri frumoase și de perspectivă. Se grupaseră în jurul său peste 20 de tinere de pe Valea Sebeșului; dar vrăjmașul îi pregătea multe necazuri. Tot mai des, organe de stat și împuner-niciți de la Deva, Alba și Sebeș îl amenințau cu arestarea. Veneau oameni mulți la schit. Valea Cugirului era plină de credincioși la fiecare sărbătoare, însă problemele erau multe și mari. Stalinismul era atunci în deplinătatea sa. Autoritățile îl obligau să părăsească eparhia. PS Episcop Andrei Mageru, de la Episcopia Aradului, a înțeles motivele care îl obligau să plece și i-a acordat ieșirea canonică din eparhie. La sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, după ce săvârșise Sfânta Liturghie și reușise să-i spovedească și să-i împărtășească pe toți, a plecat. S-a strecurat până în vale fără să fie văzut, iar când oamenii s-au dezmeticit, s-au pus pe plâns, îl căutau deznădăjduiți și nu-i aflau nicăieri. Ne povestea Părintele mai apoi cum, în drum spre gară, prin pădure, auzea în jurul său voci. Ca să nu întâlnească pe nimeni și să nu fie văzut, a stat lipit de un stejar gros și, la puțină vreme, a văzut niște civili cu un câine polițist. S-a rugat Maicii Domnului, dacă îi este îngăduit, să-l acopere cum știe ea. S-a lipit de stejar și s-a rugat până au trecut de el. Nu l-a văzut și nu l-a simțit nimeni. Am aflat apoi că fusese căutat de Securitate, așa cum fuseserăm și noi, de altfel.

A doua zi, după planul stabilit, ne-am întâlnit cu Părintele în gara Vinț. Ne-a propus, celor care doreau, să ne îndreptăm spre eparhia Buzăului, unde era bine cunoscut. Eram douăsprezece fete din comuna Pianu, Pianu de Sus, Loman, Laz, Petrești și Săsciori. În ajunul zilei Sfintei Cruci din anul 1952, Părintele ne aștepta în gara Ploiești. Cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns acolo cu bine. Părintele Dometie s-a retras la mănăstirea de călugări de la Ciolanu, iar noi fetele la mănăstirea de maici de la Rătești. Acolo am urmat școala monahală, unde Părintele era director și venea de la Ciolanu de trei ori pe săptămână.

Părintele Dometie îl rugase pe PS Antim al Buzăului, încă de la sosirea noastră, ca grupul nostru de ardelence să învețe adevărata tradiție călugărească ortodoxă, iar după ce vom fi întărite în această rânduială, să fie de acord să ne reîntoarcem în Ardeal, unde să înființăm o mănăstire de maici. Ne-a ispitit gândul de a renunța la întoarcerea în Ardeal, dar cuvântul Părintelui Dometie era lege pentru noi, și așa am luat calea Râmețiului. Părintele n-a putut veni de la început cu noi. În 2 iunie 1957, ne-a tuns în monahism pe șapte dintre noi. În 1959 a fost numit duhovnicul Mănăstirii Râmeți de către PS episcop Teofil al Clujului.

Mănăstirea este unul din cele mai vechi așezăminte monahale ortodoxe din Transilvania și se află pe valea săpată de apa Geoagiului în Munții Trascăului. Drumul spre mănăstire descoperă credinciosului și călătorului un monument istoric unic, datând din secolul al XIV-lea. Istoria sa a fost grea, suportând dese „stricări” și alungări ale călugărilor. În anul 1762 cade pradă tunurilor generalului habsburg Bukow. Pe filele îngălbenite ale unui *Octoih*, un călugăr nota lapidar: „Scris-am eu, Silvestru monahul, când au stricat necredincioșii mănăstirea de la Râmeți și cea de la Geoagiu, în anul 1762 în august 20, într-o zi de sâmbătă, spre pieirea lor”.

Noi furtuni s-au abătut asupra ei. În 1785, stăpânirea străină îi pedepsește pe călugării și credincioșii din jurul Râmețiului care participaseră la răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan cu o nouă „stricare”. Același călugăr însemna cu amărăciune pe o altă carte bisericească: „Am însemnat acest lucru cu jale, adevărat, când au stricat mănăstirile, cea de la Geoagiu și de la Râmeți, la întâia stricare fost-a numărul anilor 1762 iar la a doua stricare văleat 1785, luna decembrie în 23 zile, într-o zi de marți. Scris-am eu, Silvestru monahul”.

În 1792, Curtea de la Viena dă un decret prin care îngăduie să se repare biserica, dar numai ca biserică de mir. Deși astfel mănăstirea se desființase, credincioșii o considerau o biserică mănăstirească, numind-o „maică” a celor șapte biserici de pe Valea Râmețiului. Viața monahală se reface abia în 1940, cu câțiva călugări, și este transformată în mănăstire de maici

Părintele Dometie

prin hotărâre a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 30 octombrie 1955.

La sosirea Părintelui Dometie și a maicilor la Râmeți, locul era aproape pustiu. Nu se mai păstrase decât vechea biserică. Se ajungea cu greu. Cale de 18 km nu exista drum. Trebuia trecută apa râului, prin vale, de douăzeci și două de ori. Locul era sărac; în chilii nu erau sobe și nici lumină electrică. Noi maicile nici nu ne gândiserăm în ce loc vom ajunge. Nu cunoșteam asprimea și pustietatea Râmețiului. Numai Părintele Dometie și părintele Varsanufie știau. După ce ne-am așezat, i-am spus Părintelui Dometie, care continua să ne îmbărbăteze: „Vai, Părinte, că la spatele lui Dumnezeu ne-ați adus aici!”. Era greu, dar eram fericite și pline de entuziasm în tot ceea ce făceam. Părintele ne îndemna să avem răbdare, să ne rugăm și să avem nădejde. Dar încercări noi aveau să se abată asupra mănăstirii. În anii 1959-1960, în timpul regimului comunist, multe măicuțe au fost izgonite din mănăstiri și trimise în viața civilă. Cel mai greu moment a fost în 26 octombrie 1959, când Părintele a fost chemat la Cluj împreună cu maica stareță Lavrentia. Acolo li s-a pus în vedere să ne dea drumul acasă, și „dacă se întâmplă să facem tulburare, el va plăti cu capul și cu viața lui și lumina soarelui nu o va mai vedea”.

Când au sosit seara acasă, noi, câteva maici, ne-am dus să-i întâmpinăm la locul ce se numește Precup, în jos pe vale, neștiind cu ce vești vor veni. Părintele s-a pus pe plâns și ne-a spus: „Așa a cerut satana să vă cearnă. Acum trebuie să fiți tari și să dați dovadă de hotărârea voastră nestrămutată de a sluji lui Dumnezeu pentru întreaga viață”.

Ne-am întors la mănăstire. Nimeni în noaptea aceea n-a închis nici un ochi: Părintele ne-a strâns în biserică și ne-a vorbit. Soborul fusese totdeauna unit, dar acum mai mult ca oricând. Am plecat din mănăstire în primăvara anului 1960, în 13 mai. A fost cea mai dureroasă zi din viața noastră. Tinere și bătrâne, trebuia să dezbrăcăm haina monahală și să luăm drumul pribegiei prin lume. Am înțeles că trebuie să ne resemnăm, să nu provocăm vreo tulburare, ca Părintele să poată rămâne liber și să-l mai putem avea printre noi. În dimineața zilei de 13 mai, Părintele a săvârșit Sfânta Liturghie și tot soborul s-a împărtășit. Ne-am strâns apoi în curte, pentru a pleca pe jos spre Teiuș. A venit atunci moșul Groza, în vârstă de aproape 90 de ani (locuia mai sus de mănăstire) și i-a spus Părintelui: „Părinte Dometie, lasă-mă să bat clopotele mănăstirii, ca nici una dintre măicuțe să nu piară în valurile lumii, că tot aceste clopote le-am tras și în primul război mondial și n-a pierit nici unul din feciorii noștri din Râmeți, ci s-au întors teferi acasă”. Ce plânsset a mai fost atunci, Doamne! Era atâta jale, că Părintele nu știa pe care să o mai împace. Pentru a ne ușura durerea, ne-a însoțit pe jos până la Teiuș.

Întoarse pentru un timp la locurile noastre natale, ne-am strâns la un loc cele care eram în sate apropiate și după un an, în 1961, am construit la Râmeți, cu Părintele, casa de la parohie, în numai trei luni, cu scopul de a ne reîntoarce aici și de a lucra, ca civile, covoare. Miliția a prins de veste, ne-a luat buletinele de identitate și ne-a scos din casa parohială. Am încercat apoi să obținem aprobarea să lucrăm la secția de covoare din Teiuș. Ne-au răspuns că nu este loc pentru noi, călugărițele, decât într-un grajd la Ursu, în semn de batjocură. Soluția aceasta ne-a dat-o secretarul de partid, pe care avea să-l ajungă o mare nenorocire: singura fiică pe care o avea a înnebunit.

Părintele Dometie ne-a sfătuit să acceptăm. Am curățat grajdul, am șters păianjenii și am amenajat încăperea pe cât a fost cu putință. Am aranjat o cameră pentru atelierul de covoare, o cameră de dormit și o bucătărie, am tras curent electric, am făcut teracote și am dat altă față grajdului. Miliția venea noaptea peste noi, ne controla: se uitau pe sub paturi și de multe ori căutau și în oalele cu mâncare de pe sobă. Nu știam ce gânduri au cu noi, dar eram urmărite pas cu pas. În cele șapte luni de zile cât am locuit în grajd, sârmanul Părinte venea noaptea, pentru a nu fi văzut și pârât la Securitate, cu desaga în spate. Ne aducea cuvântul său, binecuvântarea sa și mâncare. Ne aducea parastase, lapte, caș și ouă. El nu primea niciodată bani de la oameni, nici pentru slujbe, nici pentru simbrie, dar când oamenii îi dădeau mâncare, primea pentru noi. Aproape în fiecare săptămână bătea drumul pe jos de la mănăstire și, în crucea nopții, când numai cocoșii erau treji și cântau, Părintele venea pe albia râului, legat cu

broboadă la cap ca să nu i se vadă barba, cu dulama suflecată în cureaua de la brâu, pentru a nu se vedea că e călugăr, și ajungea prin fundul grădinii la noua noastră locuință din grajdul de la Teiuș.

Nici aici n-am reușit să stăm decât până în 1962, în 13 martie, când ne-au impus să părăsim Teiușul, ca să nu ne strângem din nou și să refacem mănăstirea. Ne-am hotărât atunci să mergem la Aiud, unde se afla sediul cooperativei de covoare. Părintele Dometie ne-a sfătuit să le aducem cu noi și pe celelalte maici care lucraseră cu noi înainte de desființarea mănăstirii. Ne-a dat bani de drum și am plecat prin Munții Sebeșului, prin comunele unde erau răsfirate maicile. Le-am luat cu noi pe toate și am reușit să reorganizăm secția de covoare. Organele locale erau parcă mulțumite de noi; nu le făceam nici un necaz. Ne făceam datoria, depășeam planul de producție în fiecare lună. Nu știam altceva decât să muncim și să ne rugăm. Timp de nouă ani, cât am fost la Aiud, Părintele Dometie rămăsese la Aiud, ca preot misionar la patru biserici, printre mocani, în satele de munte. El ne cumpăra hăinuțe și ne ajuta cu tot ceea ce avea. Când venea la noi, în fiecare săptămână, ne adunam în casa pe care ne-o cumpărase, mâncăm împreună, ne rugam împreună, își scutura buzunarele de ultimul leu, iar când trebuia să plece ne spunea: „Măicuțelor, faceți bine și dați-mi cinci lei pentru drum". Așa a fost viața lui, așa a fost jertfa lui, și nu-i vom putea uita vreodată. „Rugați-vă neîncetat", ne spunea Părintele. „Dacă-L aveți pe Hristos în rugăciunile voastre, îl alungați pe satana. Numai așa împărăția lui Dumnezeu se așază în voi, cum ne învață Sfântul Casian". Prin rugăciune simțeam că ochii noștri se ridică spre lumina dumnezeiască. Eram în pribegie, eram împrăștiate, dar prin rugăciune eram împreună. N-am încetat niciodată să ne rugăm pentru întoarcerea noastră la mănăstire. Părintele ne-a făcut să înțelegem și să trăim tâlcul cuvintelor apostolului: „Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti ție." (Matei 6, 6).

Am stat la Aiud din 13 martie 1962 până în 1969 primăvara, când ni s-a îngăduit să revenim la mănăstire, îmbrăcate civil, cerându-ni-se să organizăm o secție de covoare la care să aducem și femeile localnicilor, ale mocanilor, pentru ca acestea să aibă o sursă de existență.

Bunul Dumnezeu ne împlinise rugăciunea. Ne întorceam acasă după multe umblări și după multă neliniște și chin sufletesc, însă greutăți mai erau încă multe, în perioada desființării mănăstirii, aceasta fusese luată de stat cu forța și în incinta ei se organizaseră o cabană și un bufet. Eram ca niște chiriașe și stăteam la un loc cu turiștii. Nu puteam suporta acest fel de iad în incinta mănăstirii. N-am avut odihnă și ne-am dus cu rugăminti peste tot pe unde am crezut.

Revenite la mănăstire, am reînceput lucrul. Trebuia refăcută vechea capelă. Am lucrat timp de un an ca să o putem folosi în scopul cuvenit. Pentru prima dată de la desființare, Părintele săvârșea Sfânta Liturghie în capelă, în Postul Paștelui, am fost surprinși la slujbă de secretarul județean, care venise cu o delegație să vadă cum ne-am aranjat. Când au intrat pe coridor și le-am deschis ușa fostei capele și au văzut-o îmbrăcată în haina ei nouă, ni s-au adresat răstit: „Ce-ați făcut aici?! Ce-ați promis când vi s-a dat aprobarea ca să veniți aici?!" Cu teamă și cu emoții, dar cu credința puternică în Dumnezeu, le-am răspuns că n-am făcut altceva decât ceea ce trebuia să facem, că această biserică nu este îngăduit să fie peșteră de tâlhari și casă de desfrâu, așa cum i-au dat ei destinația, ci casă de rugăciune. Ei ne-au răspuns: „Voi vă puteți face mucenițe; noi nu vrem să ne facem. Avem neveste și copii". Au amuțit când au intrat în biserică și l-au văzut pe Părintele îmbrăcat în odăjdii. Le-am făgăduit că nu vor avea de suferit de pe urma noastră.

Ei au plecat iar noi am rămas hotărâte să continuăm ceea ce cu voia lui Dumnezeu începuserăm. Am construit un atelier mare de covoare. Am reușit să-i convingem că acea cabană care funcționa în mănăstire nu-și avea rostul și ne-am angajat să construim cu mâinile noastre alta, în afara mănăstirii, pe care am ridicat-o în anul 1973. Am construit o școală cu o singură clasă, mai sus de ateliere, pentru copiii satului din valea mănăstirii. Am construit-o într-o singură lună, în octombrie 1972, când Părintele a prins un buldozer de pe vale, cu care a

Părintele Dometie

rupt un mal din dealuri, unde școala se află și astăzi. Mult și-a dorit Părintele să ridice această școală! Când mănăstirea a fost devastată, în vremea habsburgilor, copiii sătenilor din jur au rămas fără învățătură de carte. Atunci sătenii din Râmeți și Ponor s-au plâns autorităților de situația jalnică în care se găseau copiii lor: „Noi, Râmeții și Ponorii, de cându-s aceste două sate, noi acolo (la mănăstire) ne-am pomenit a avea o școală și dascăli și prunci de învăță; și dacă nu se ia și aceea, noi rămânem fără învățătură, ca dobitoacele”.

După ani de grele încercări, în 1972, la început de ianuarie, prin oameni aleși și îngăduiți de sus, s-a ajuns la autorizarea mănăstirii și la reluarea normală a vieții monahale. Micul sobor de atunci, împreună cu Părintele Dometie, a refăcut paraclisul, s-a adăugat arhondaricul, stăreția, trapeza; s-au extins chiliile, s-a organizat o colecție muzeală cu documente vechi în legătură cu istoricul mănăstirii, cărți vechi de slujbă, icoane pe lemn, icoane pe sticlă și obiecte cu caracter etnografic. S-a construit o nouă clopotniță, un pod peste râu, s-a tras lumină electrică, încălzire centrală și s-au săvârșit multe alte lucrări pentru buna gospodărire a mănăstirii. Ne grăbeam cu osârdie sfântă. Voiam parcă să ajungem la ceea ce mulți ani nu am fost lăsate să împlinim. Totul s-a făcut cu ruga noastră, cu sufletul și palmele noastre, cu sângele nostru. Mi-l amintesc pe Părintele Dometie cum, cu mâinile pline de sânge, și-a scos ciorapii din picioare și i-a tras pe mâini, ca să poată rezista la descărcarea completă a unui vagon cu bolțari și țigă din Teiuș. Părintele Dometie și părintele Varsanufie săpau stâncile cu baroasele, iar maicile cărau piatra și pământul cu gălețile, din mână în mână. Părintele lua asupra sa muncile cele mai grele, robotea toată ziua neobosit, fără să uite slujbele rânduite. Ne învăța să fim încrezătoare în puterile noastre, dar să nu uităm că Tatăl nostru este cu noi și ne ajută. El spunea credincioșilor: „Voi sunteți cei ce arați, semănați și lucrați pământul, dar rodul lui îl dăruiește Dumnezeu prin purtarea lui de grijă”.

În iulie 1975 ne-au bântuit inundațiile, care s-au abătut și asupra mănăstirii. Apa a venit mare, bătea în ziduri, în unele locuri chiar trecea peste ziduri. Duminică 6 iulie, apele s-au retras. După săvârșirea Sfintei Liturghii, Părintele Dometie cu o parte din maicile tinere au plecat pe jos până la Geoagiu, prin pădure, pe vale nefiind posibilă circulația din pricina stricăciunilor provocate de ape. Mergeau să aducă alimentele de la mașina mănăstirii, care fusese prinsă de ape. Maicile care l-au însoțit ne-au spus că Părintele era mâhnit, dar își ținea curajul. Pe drum au cântat „Și-a pierdut ciobanul oile”. De la Geoagiu spre mănăstire, și-au împărțit greutatea după putere. Fiecare cu straița în spate, au apucat calea întorsului. Părintele a rămas să ia desagii cu pâine, ca fiind cei mai grei. Maicile au văzut oboseala ce-l cuprinsese și i-au dat o greutate mai mică. Pe fața fiecăreia se citea o tristețe pe care n-o puteau explica. Mai erau kilometri de drum. Părintele obosise și mai mult, nu mai avea aer. Maicile rămăseseră împrăștiate în urmă. Când au ajuns în dreptul bisericii de la parohie, trebuia să treacă peste o prăpastie. Părintele le-a făcut atente. Dar în acel moment s-a lăsat jos fără să spună un cuvânt. Le-a privit pe toate și s-a stins. A murit creștinește, fără dureri, așa cum e moartea dreptilor. Mănăstirea era în bocete și plâns nemângâiat. A fost un moment de grea încercare și numai cu mila lui Dumnezeu și ajutorul Maicii Domnului am putut trece peste el. Ne rămânea să ducem mai departe ceea ce ne învățase și ne povățuise. Ne mai rămăseseră multe de făcut, în primul rând, să împlinim cel mai scump gând al Părintelui, își dorea mult să ridicăm aici, lângă vechea bisericuță din secolul al XIV-lea, o biserică nouă, în care să poată încăpea mulțimea de credincioși care veneau la mănăstire. Ne spunea uneori: „Maicilor, cum aș trânti eu o catedrală aici, în mijlocul curții! Dar ăștia nu mă lasă...” Dumnezeu a vrut ca după șapte ani de la săvârșirea sa din viață să punem temelia noii biserici și apoi, peste câțiva ani, la 29 iunie 1992, să fie sfințită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și ierarhi ai Bisericii noastre, de față fiind zeci de mii de credincioși din toată țara.

Fiecare din cei ce l-au cunoscut și l-au căutat pe Părintele Dometie pentru învățătură și sfat îl vor pomeni cu recunoștință. Le-a fost tuturor duhovnic și prieten. A fost un suflet curat, un om al faptei și al exemplului, un om al rugăciunii. Avea multă învățătură duhovnicească, pe care știa să o dăruiască și altora. Oricând avea un cuvânt de folos pentru oameni. Slujind lui Dumnezeu, el slujea fiecăruia dintre noi. Pe cât era de mic de statură și de simplu, pe atât

de mare era inima lui. Era atât de milostiv încât își dădea toate hainele de pe dânsul. Adeseori venea fără cămașă și fără încălțări. Când nu mai avea cu ce să se îmbrace, trecea pe la maici prin chilii, lua o bluză de pijama și încălțăminte care i se potrivea, fără să ceară voie sau să spună cuiva. Când măicuța în lipsă întreba la masă dacă știe cineva despre lucrul ce-i dispăruse, Părintele Dometie zâmbea, spunându-ne bucuros că vrea să ne asigure intrarea în rai. Nu se întâmpla ca un om sărac sau o femeie în nevoie să intre pe poarta mănăstirii și Părintele să nu-i primească cu brațele deschise și chipul luminos. L-am văzut de nenumărate ori în timpul iernii cum se desculța de bocanci sau de încălțăminte pe care o avea, dăruind-o pe loc celor sărmani și nevoiași. Noi maicile îi făceam cojoc de oaie pentru iarnă, dar nu-i ținea mai mult de câteva zile și ne trezeam că Părintele nostru din nou n-are cojoc. Nu mai îndrăzneam să-l întrebăm unde-i sunt hainele și ce-a făcut cu ele. Ne spunea: „A venit Domnul la mine și L-am împrumutat, pentru a ne netezi drumul, vouă și mie, spre Împărăția Sa". Nu l-am văzut, în 28 de ani, cât mi-a fost duhovnic, să poarte haine luxoase. Trăia în multă modestie, dar foarte curat. Era o fire deschisă și veselă, fără ascunzișuri. Ne cânta la biserică, la slujbe, ne cânta la masă, ne cânta în grelele drumuri pe care le străbăteam. Nu suporta să ne vadă plânse, supărate sau mâhnite. „Dumnezeu să ne ferească de deznădejde, care e un mare păcat" - spunea Părintele. „O mireasă a lui Dumnezeu nu se poate să fie tristă, având Mirele permanent cu ea. Noi trebuie să dăm slavă lui Dumnezeu și să-i mulțumim zi și noapte că ne-a învrednicit de această viață curată, frumoasă, îngerească", îi plăcea ca întreg soborul să cânte la strană și dânsul în altar. Darul lui era așa de mare, încât aproape n-am simțit cum trec zilele, deși am avut multe necazuri. Părintele ne-a strecurat printre ele aproape fără să simțim. A fost pentru fiecare maică în parte și pentru toate la un loc, nefăcând vreo deosebire, și mamă, și tată, și frate, și soră. Niciodată nu ne poruncea. La orice treabă era primul și dacă nu se descurca singur, ne ruga să-l ajutăm. Mergea cu noi în pădure pentru lemne, pe care le aduceam cu spatele. Nu ni se părea nimic greu. Eram fericite și încrezătoare că Dumnezeu este cu noi și ne ocrotește.

Tot Părintele ne spunea și ce să facem de mâncare. Când vedea că sosesc autobuze cu credincioși și știa că nu avem mâncare suficientă, ne îndemna să punem oalele pe foc și binecuvânta pregătirea ciorbei. Mergea în biserică pentru a spovedi, pentru slujba de priveghere sau pentru Liturghie, după cum era momentul, iar la sfârșit chema tot poporul la masă, și nu s-a întâmplat vreodată ca mâncarea să nu ajungă; parcă o înmulțea Dumnezeu. Dacă, la masă fiind, se întâmpla să vadă în curte vreun credincios, Părintele ieșea, îl chema și îl așeza la masă în locul său, dacă nu mai era nici un loc liber. De sute de ori l-am văzut făcând acest lucru. Căuta să ne fie exemplu, ca să învățăm să facem și noi la fel.

Bucuria lui era să facă binele, să ajute, să dăruiască. Era dispus să refuze orice comoditate, să renunțe la orice îi aparținea. De multe ori, la marile praznice, când fiecare cotlon al curții mănăstirii era ocupat cu închinători, îl lăsam pe Părintele, după o noapte în care dormise pe scaun, în Sfântul Altar, pentru că își cedase chilia unor credincioși care socotea el că au nevoie de acoperiș, în purtarea lui de fiecare zi vedeam aieva împlinirea cuvintelor Sfântului Grigorie Teologul: „Cu nimic altceva nu se aseamănă omul cu Dumnezeu decât cu facerea de bine".

Era mare împăciuitoare al oamenilor. Când era chemat să facă pace într-o familie, indiferent de distanță, nu pregeta să meargă acolo. Spovedea câte trei-patru zile în șir și de multe ori îl apuca miezul nopții în scaunul de spovedanie. Nu lăsa pe nimeni să plece nemângâiat. Ne spunea adesea: „Dacă vom face un pas spre Dumnezeu, El va face zece spre noi".

Efortul duhovnicesc al Părintelui Dometie era să sfințească gândurile și sentimentele fiecărui credincios: „Dobândirea Împărăției cerurilor poate fi ajunsă prin curăția sufletului, prin puritatea inimii și dăruirea de sine, prin mărturisirea păcatelor și ruperea de patimi. Ne vorbea despre deplinătatea vieții în Hristos și despre strălucirea chipului Său în noi. Ne tâlmăcea cuvintele Apostolului Pavel: „Și nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine" (Gal. 2, 20).

Părintele Dometie

Sfințenia propovăduirii sale era dublată de sfințenia pildelor sale. Vorbea cu simplitate și se purta cu smerenie. Era așa cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „Ia aminte, frate, că Iisus Hristos, născându-Se, a venit în lume ca să biruie cu smerenia Sa. Pentru dragostea de oameni pe care o avea, pentru darul milosteniei și bunătatea inimii, a ajuns să fie cunoscut în toată țara ca un părinte duhovnicesc către care alergau români din colțurile țării. La înmormântarea Părintelui, deși au fost inundații puternice, mii de credincioși s-au pornit pe jos spre mănăstire. Toți se tânguiau: „Părintele nostru, cui ne lași și cine ne mai deschide nouă brațele când venim la mănăstire?”

Imaginea Părintelui Dometie a rămas vie în sufletul fiecăreia dintre maicile de la Râmeți. Ne-a crescut în duhul sfințeniei, al lepădării de sine, al tăierii vocii, al trezviei, al rugăciunii și al muncii. Ne spunea: „Dacă vă rugați numai când vă aflați în genunchi, nu mergeți departe; dacă nu iertați din inimă greșiților voștri, rugăciunea voastră nu se ridică decât până la tavanul camerei. Rugăciunea voastră trebuie să fie neîncetată. Rugați-vă pentru fiecare om aflat în nevoie și în fața oricărei ispite care vă amenință. Rugați-vă Domnului mulțumindu-I pentru darurile Sale, pentru bucuriile duhovnicești care vă sunt hărăzite. Prin rugăciune va crește în voi acel pom de care vorbește Sfânta Evanghelie «în care vin păsările cerului și se sălășluiesc în ramurile lui». (Matei 13, 32)”

Tinere fiind, îl întrebam ce rost are să construim atâtea ziduri și dacă nu e mai bine să stăm în biserică și să ne rugăm. Părintele spunea: „Trebuie să ne rugăm în tot momentul, ca și când mâine am pleca din lumea aceasta, și tot așa trebuie să lucrăm, ca și când am trăi o veșnicie”.

Pomenirea faptelor sale a trecut demult dincolo de zidurile mănăstirii. Multe din faptele sale le știu doar Dumnezeu și cei ce s-au bucurat de ele. Noi, măicuțele de la Râmeți, simțim permanent prezența și rugăciunile duhovnicului nostru. De acolo de unde ne privește, am vrea să se bucure de noi.

(Maica Ierusalima, stareța Mănăstirii Râmeți)

VII

Dintr-un cuvânt de învățătură al PS Casian Crăciun, Episcopul Dunării de Jos, ținut cu prilejul unei sărbători în cinstea Eroilor Neamului, în comuna Târlele-Filiu, la 10 octombrie 1999

Prea cucernici părinți, domnule general, domnule primar,
Onorați veterani de război,
Iubiți frați și surori în Domnul Nostru Iisus Hristos din parohia aceasta și din satele învecinate,

(...)

Alte localități sunt Bălănești, în apropierea localității Bozioru din Buzău, localitatea Chiliilor și apoi comuna mea natală, unde sunt peșteri de călugări din timpul Sfântului Vasile cel Mare, din veacul al IV-lea, de acum 1600 de ani. Pe acolo a trecut și Sfântul Sava de la Buzău. Și din satul acela, căci nu s-a născut aici, a venit un căruțaș, Manolache, cu baba lui, care de frică își dădea cu tuci pe față, cum îmi spunea ea, căci pleca în târg și era tânără și soțul era în război și aveau copii mulți. Între ei era Stelică - Stelian, premiantul Seminarului din Buzău, care a terminat facultatea de Teologie la București cu calificativul „Excepțional”.

Stelian Manolache - a avut un nume predestinat de copil, a rămas cu mintea și inima de copil - a fost coleg de facultate cu IPS Antonie Plămădeală al Ardealului, cea mai mare personalitate în viață a Bisericii Ortodoxe Române.

Pe Stelică voia mama lui să-l însoare aici, îi făcuse zestre - macaturi, cum ziceți,

cuverturi; dar în timpul acela Leonida Plămădeală îi scrie colegul său: „Stelică, eu am hotărât să mă duc la Prislop, tu ce faci?” Și Stelică și-a lăsat părinții, frații, satul și în anul 1949, auzind cuvintele lui Hristos din Evanghelie „Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede, de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie; și cine iubește pe mamă sau pe tată sau pe frați sau pe surori mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine”. Și a plecat Stelian de aici cu o foarte frumoasă licență în Teologie. Era potrivit la statură, cu pletele mari galben-aurii, ca o domnișoară, încins peste dulamă cu o curea lată, cu barba mai rară, cu ochii albaștri, cu o blândețe și o veselie tot timpul, foarte inimos și ager la minte, așa l-a cunoscut lumea. A plecat acest tânăr de aici la 6 iulie 1949, iar la 14 septembrie, la Ziua Sfintei Cruci, a fost făcut călugăr, împreună cu Leonida, de către părintele Arsenie Boca, o mare personalitate, iarăși, care a făcut copertile *Filocaliei* românești, ucenic al părintelui Stăniloae. S-au călugărit amândoi, Stelică a primit numele de Dometie, iar Leonida de Antonie.

Stelică, sau Dometie Manolache, a fost pe rând călugăr la Ciolanu, mănăstirea mea, în județul Buzău, canonarh la Episcopia din Buzău, în vremurile cele mai grele ale decretului de izgonire a călugărilor din mănăstiri, în 1959, la zece ani după călugăria lui, timp în care a făcut misiune mare în Ardeal în foarte multe parohii, până la Dragomirești, în Maramureșul lui Dragoș, în țara dacilor liberi, și în multe alte parohii.

Inima Părintelui Dometie s-a legat de o veche mănăstire din Munții Apuseni, care seamănă cu Sfântul Munte al Athosului, într-o prăpastie, unde-i mănăstirea din primele 11-12 secole și unde-i o biserică de sub care izvorăște agheasmă. Biserica au vrut s-o ia pe rând uniții, apoi stiliștii - Evloghie Oța, care, încăpățânat fiind, n-a vrut să accepte îndreptarea calendarului, trecând pe stilul vechi -, din care pricină Mănăstirea Râmeți, care de la începuturile ei a fost de călugări, prin hotărârea Sfântului Sinod, la propunerea Episcopiei Cluj, de care aparținea atunci, a fost transformată în mănăstire de maici în anul 1955. Au călugărit maici acolo, obștea în frunte cu maica Ierusalima, care-i din familia mare a lui Onisifor Ghibu, și a călugărit-o pe sora lui Eudoxia, care este aici. Dar au venit vremuri grele. Părintele Dometie le-a cumpărat casă în Aiud maicilor, a înființat o cooperativă de covoare, după ce fusese bineînțeles și pe la Rătești, în județul Buzău. Au învățat ortodoxia la Buzău, și de aceea Mănăstirea Râmeți este singura mănăstire din Transilvania unde se cântă muzică psaltică, datorită Cucuzelului. Așa de frumos cânta Părintele Dometie, încât părintele Arsenie l-a numit Cucuzel. Cucuzel era un călugăr din Muntele Athos care când cânta și casele dansau. Atât de frumos și de fermecător cânta, ca și Părintele Dometie, care tot timpul cânta.

Au venit vremuri mai bune; în anul 1970 slujea la mănăstire și la toate cătunele din Comuna Râmeți, fiecare având biserică respectivă, așa cum erau: Pleașa, Olteni, Valea Uzii, Valea Inzelului. Și când mergea pe aceste coclauri abrupte, spun localnicii că de multe ori ieșeau aburi iarna din veșmintele Părintelui Dometie, pentru că nu era foc în biserică, dar focul dragostei de Liturghie se transforma în aburi; și toți mocanii știau că Părintele Dometie nu are voie să țină bani în buzunar, totul dădea la săraci. Iar pentru a nu fi urmărit de Securitate lua în sân ouăle pe care i le dădeau mocancele, își puneă batic pe cap și ca o maică intra în Aiud în casa pe care o știu ca să-și hrănească ca un pelican puii, adică maicile și surorile, și le încuraja să nu se căsătorească, să aștepte vremuri mai bune. Și în anul 1970 mănăstirea încă mai era ocupată de păgâni, în casele mănăstirii era cârciumă. Și într-un grajd, într-o noapte, Părintele Dometie a făcut un memoriu pe care fratele său, preotul Mihai Manolache, este rugat să-l publice, dacă-l știe sau îl găsește undeva; în acel memoriu scria așa: „Domnule Președinte Ceaușescu, strămoșii noștri s-au dus până la Viena să aibă libertăți, dați-ne și nouă de la București, nu de la Viena”. Și în continuare: „Că voim să ne întoarcem ca să facem o școală pentru mocani și un atelier pentru mocănițe, iar maicile care sunt foarte bune gospodine vor fi profesoarele lor”. Și maica Ierusalima l-a luat în sân și s-a dus la Comitetul Central al Partidului în anii '70. Maica Ierusalima este o maică unică în țară, foarte vitează. A intrat dis-de-diminează în Comitetul Central, a somat-o garda că o să tragă, dar ea a spus: „Trage cât vrei, aici nu mai mă opresc, eu vreau să vorbesc cu domnul Ceaușescu”; era civilă. Deși maica nu avea voie să poarte uniformă, a nimerit în biroul lui Paul Niculescu-

Părintele Dometie

Mizil, și-a făcut o cruce mare și a zis: „Doamne Dumnezeule, dacă și la Rai se intră ca la voi aici, cu atâtea piedici, nimeni nu se mai mântuiește”, la care respectivul ministru i-a zis: „Femeie, ești nebună?” - „Nu sunt nebună, sunt bună, am un memoriu și cer ca și noi în Transilvania să avem o mănăstire în toată Transilvania voievodală, unde nu este nici o mănăstire”.

- „Arată-mi memoriul”. I-a arătat memoriul scris de Părintele Dometie. Nu i-a venit să creadă, atât de dulci erau cuvintele scrise de Părintele Dometie; l-a impresionat pe Paul Niculescu-Mizil, mare demnitar comunist, care i-a zis: „Stai pe loc, că îți rezolv problema”. Maica Ierusalima i-a spus: „Nu am încredere în dumneata, trebuie să ajung la Ceaușescu”. - „Femeie, îți rezolv eu”, și a trimis-o imediat la președintele Departamentului Cultelor și în 10 minute hârtia a fost rezolvată, a fost aprobată, mănăstirea aprobată și maica Ierusalima a plecat de la București ca stareță. Părintele Dometie, când a văzut, a luat fetele din Aiud, s-a dus cu bucurie la locul lor, la cuibul lor, a dărâmat noaptea pereții cârciumii și a făcut prima Sfântă Liturghie.

Am fost de nenumărate ori ca seminarist în acea ultramodestă căsuță, care era și biserică, și pe sală, de altă parte chiliile și în continuare trapeza și mai în sus cârciuma. Pe dedesubt unde slujea Părintele Dometie era tot cârciumă. Și odată nu a mai răbdat și îmbrăcat în veșminte și cu Sfintele Taine a scos afară cârciuma, a dat-o afară din mănăstire, pentru că nu-i era frică de nimeni, pentru că îl avea pe Hristos în El și avea adevărul, credința nestrămutată în iubirea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului. Și astfel, dintr-o modestă mănăstire, pe care dumneavoastră nu v-o puteți imagina, unde toate maicile mâncau cu o singură lingură, ca la câmp, când se merge și se mănâncă cu o lingură când este sănătate și pace, ei bine, în câțiva ani mănăstirea a înflorit, obștea a crescut, erau vreo 40 de maici, și în cele din urmă a călugărit-o și pe mama sa, care a trăit aici cu dumneavoastră, și a făcut-o maică, maica Filofteia, „cea iubitoare de Dumnezeu”, pe care noi am cunoscut-o foarte bine și știm de la dânsa foarte multe taine ale vieții ei și ale fiului ei, Părintele Dometie. Ea nu spunea niciodată fiului ei altfel decât „Părintele”, îi spunea „Părintele”, așa cum Maica Domnului îi spunea Fiului Ei „Dumnezeu”.

Ei bine, în timp, colegul lui a devenit episcopul Antonie, care l-a chemat de la Râmnești să-și facă doctoratul și a ascultat și a urmat cursurile în vederea lucrării de doctorat.

Era mai întotdeauna neascultător, în sensul că venea la mănăstire totdeauna desculț, pentru că îi era milă de săraci și le dădea și ciorapii lui și pantofii și cămașa lui, venea desculț, în rasă, și le spunea maicilor: „Pentru ce vă trebuie garderobă?”, și când veneau mocancele sărace, intra în chiliile maicilor și le lua cele mai bune haine ale lor și le dădea săracilor. Precum teologii, când mergeau la mănăstire, le dădea toți banii lor.

Când venea la București, de rușine, Înalt Prea Sfințitul Antonie i-a croit un rând de haine noi și i-a spus: „Stelică, nu ți le dau acasă, că tu ai să le dai; lasă-le la mine aici, că mă faci de rușine când te duci la facultate la doctorat. Te îmbraci cu ele aici la mine și dormi la casa mea episcopală”, și-i făcea patul de onoare. Și într-o seară, când episcopul Antonie se ducea dintr-o cameră în alta, s-a împiedicat și a căzut, lovindu-se de Dometie, care nu voia să doarmă în pat și dormea pe jos, spunând: „Este prea frumos patul și e prea scump patul pentru prea păcătosul meu trup”. (Luând în considerație că pleca întotdeauna duminică, după slujbă, cine știe pe unde o făcea pe coclaurile acestea, deci pleca după slujbă pe jos până la Teiuș, ca apoi să ia trenul spre București, când ajungea acolo era frânt de oboseală; luni, marți, miercuri mergea la cursurile de doctorat și joi venea la mănăstire, căci aici nu avea nici un ajutor să-l poată înlocui cât de cât, și lumea îl aștepta. Așa că a făcut niște eforturi supraomenești; sigur că la Înaltul se mulțumea să doarmă pe jos, trupul lui era prea solicitat, nu mai știa de odihnă; deși a cerut să-l facă pe Părintele Varsanufie preot, s-ar fi mulțumit și cu o ectenie care ar fi zis-o, dar nu i-a dat - n.n.) Din toate părțile a fost lovit.

Așa era viața lui, de aceea a fost atât de căutat de toți credincioșii care-i cereau sfatul. Mocanii care l-au avut din zona Râmnețului, l-au avut ca pe Dumnezeu din cer, duhovnic și părinte și apărător al necazurilor lor în vremuri grele.

Mănăstirea a avansat, clădirile avansau; în anul 1975 a fost o inundație mare, un potop care a stricat toate podurile și a făcut praf toată Valea Râmețului. Nu se mai putea comunica cu mănăstirea. Trebuia cineva să meargă cu rucsacul să aducă pâine pentru obște, și primul era Dometie. Și cu rucsacul plin de pâine, în anul 1975, în primăvara teribilă a inundațiilor, pe un tăpșan, a cântat din nou, s-a bucurat, a îngenunchiat și și-a închis ochii, sub povara pâinii pe care o ducea să-și hrănească puii, obștea călugărească din mănăstire. Și așa s-a dus la Domnul. Și a scris în „Telegraful român” Prea Sfințitul Emilian Birdaș: „O plecare timpurie!” L-au plâns toți monahii iar obștea îl plânge și acum. A fost îngropat în ograda mănăstirii, lângă stăreție. Lângă el este înmormântat Părintele Varsanufie, un alt sfânt pe care l-am cunoscut, în cimitir este îngropată mama lui și alte maici cu viață sfântă. Dar lângă el este îngropat cel mai mare critic de artă din România, profesorul Vasile Drăguț, care a protestat pentru demolarea bisericilor și probabil că a fost otrăvit pentru aceasta, căci a murit de o boală necunoscută, tot cam la vârsta Părintelui Dometie, de tânăr; și Părintele Dometie a murit la 49 de ani, ca Sfântul Vasile cel Mare. La mormântul lui este loc de pelerinaj.

În cartea *Pateric românesc*, la pag. 685-689, este viața Părintelui Dometie. Zis-a iarăși Părintele: „Numai a unora ca acestora le este viața fericită, care din pruncia călugărească s-au întrariat cu dumnezeiescul dar al curăției totale trupești și sufletești. Pentru ei nimic nu este greu și nimic necurat. Că zice Sfântul Pavel că pentru cei curați toate sunt curate și sfinte. Pentru ei nimic nu este greu, căci toate le poartă în Iisus Hristos, care este veșnic cu ei. Domnul ne vrea să fim întregi ai Lui. Întregi la minte și întregi la trup”.

După o nevoiță și o dăruire totală ca aceasta, Părintele Dometie a fost chemat la odihna de veci. Deci, săvârșind dumnezeiasca Liturghie și dând tuturor învățătura cea mai de pe urmă, pe când ducea alimente în spate peste munte însoțit de obște, s-a așezat jos, cu ochii către cer, și și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos; era duminică, 6 iulie 1975. Așa a trăit și așa s-a jertfit Părintele Dometie, duhovnicul moșilor din Munții Apuseni. (...)

VIII Părintele Dometie

Printre părinții duhovnicești care au luminat ca niște candelă nestinse și au vegheat asupra păstrării sufletului românesc în adevărata credință, într-o epocă în care forțele întunericului făceau eforturi diabolice ca să-l despartă de Dumnezeu, a fost și Părintele Dometie. Poporul nostru își numește marii duhovnici simplu Părintele și așa rămân și în conștiința istoriei. Cu numele acesta sunt numiți toți preoții, dar celor care intră în conștiința publică mai largă, titlul de Părinte li se conferă cu un sens mai deosebit, în care intră o anumită componentă harismatică. Un astfel de Părinte e un om "cu dar", om cu putere duhovnicească, om care citește și descifrează cu ușurință sufletele, citește uneori chiar viitorul, pe care i-l descoperă Dumnezeu, identifică bolile sufletești și le găsește "medicamentul", spiritual vindecător.

Un astfel de duhovnic nu este rezultatul vreunei școli speciale și nu primește de nicăieri vreo diplomă. Cea mai mare diplomă a lui, nescrisă de nimeni, e de a se ști ucenicul cuiva, al unuia mai bătrân și mai înțelept decât dânsul. Din smerenie, dar și fiindcă e și adevărat, el își sprijină învățătura pe ceea ce el numește "Părintele meu". Părintele meu zicea... E așadar un Părinte care are un Părinte. Se înscrie într-o tradiție. E un continuator. Un executor testamentar. De aceea nu se mândrește.

El e rodul rugăciunii Părintelui său și al rugăciunilor sale, al meditației, al iubirii de oameni și, dincolo de toate, e un om care a reușit să se deschidă iubirii lui Dumnezeu, să se golească de "eu" și de tot egoismul în așa fel încât să lucreze Dumnezeu printr-însul, împărțind mângâieri, liniște, pace sufletească, limpezire de destine, iertare de păcate. El dă răspunsuri la tot ceea ce frământă sufletul omenesc. De aceea e foarte căutat.

Dacă am încerca să spunem ceva foarte simplu și adevărat despre un astfel de Părinte,

am spune că e omul prin care ceilalți oameni îl văd pe Dumnezeu. Și setea de Dumnezeu e mare. De aceea oamenii vin să-l găsească prin acest duhovnic pe Dumnezeu, să se întâlnească cu El, să audă „cuvânt”, așa cum auzeau altădată de la marii duhovnici ai pustiei cei însetați care veneau de la mari depărtări să ceară sfat: „Părinte, spune-mi un cuvânt de mântuire”. Și primeau „cuvânt” și uneori le ajungea pentru o viață. *Patericul, Lavsaiconul, Limonariul, Patericele* românești, grecești și slavone conțin în această privință mărturii grăitoare.

Toți putem avea cuvinte de mântuire, de la noi sau din ale altora mai înțelepți ca noi, dar acesta, Părintele în care credincioșii recunosc spontan, fără alegeri și alte proceduri omenești, prezența Harului Sfântului Duh, acesta dă cuvânt singur, cu autoritate de Sus, din taina legăturilor lui cu Dumnezeu și din binecuvântare de către Dumnezeu a experiențelor și nevoițelor sale.

În jurul unor astfel de Părinți se adună repede mulțimile. Mulți doresc să le fie ucenici. Și așa, numele de Părinte pe care li-l dă mulțimea și li-l dau ucenicii, devine aproape sinonim cu Părintele de sânge sau chiar mai mult decât atât. Fiecare îl simte pe unul ca acesta ca pe tatăl său, ca pe deținătorul tainelor sufletului și viitorului său, ca pe dezlegătorul tuturor problemelor sale ca pe garantul mântuirii sale. De aceea îl vizitează des, îi ascultă, îi urmează sfaturile.

Noi avem și am avut în viața religioasă românească mulți astfel de Părinți, pe care i-a dat Dumnezeu neamului nostru.

Tradiția e veche în istoria noastră. Adesea politică și spirituală în același timp. Să ne amintim de Zalmoxis (Zamolxe), de Deceneu, sau să venim în era creștină, la un Daniil Sihastrul, pictat cu aureolă pe zidul Voronețului, înainte de a fi canonizat de autoritățile bisericești. L-a canonizat poporul, iar autoritatea bisericească l-a consfințit abia peste o jumătate de mileniu, căci responsabilitatea poporului este emoțională și spontană, dar a Sinodului trebuie să fie prudentă și bine verificată. E drept însă să spunem că autoritatea Sinodului e puternic determinată de autoritatea simțirii și deciziei credincioșilor.

Și dacă ar trebui să venim mai aproape de noi, la perioada ateistă, din care, slavă Domnului, am scăpat, am descoperit ușor că în acea perioadă s-au slobozit peste noi asupritori, dar Dumnezeu ne-a dat și Părinți veghetori asupra pământului românesc, pe care, oricine i-a căutat, i-a găsit, și foarte mulți au fost cei care i-au căutat. Ei au apărat de dispariție monahismul și mănăstirile, au vegheat asupra bisericilor și îndeosebi au îndrumat poporul lui Dumnezeu spre păstrarea credinței pe toți cei din state și din orașe. Clerul de mir a fost și el un misionar despre care nu se va spune niciodată îndeajuns cât de minunată misiune a desfășurat.

Nu vom aminti aici decât câteva din numele de părinți, devenite familiare pe tot întinsul pământului românesc, ba unora ajungându-le faima și peste hotare: părintele Cleopa, părintele Paisie, părintele Arsenie și alții pe care fiind încă în viață nu-i amintim, ca să nu-i supărăm, tulburându-le smerenia. Și părintele Cleopa e în viață, dar el a trecut anumite praguri ale ispitelor mândriei, ceea ce ne îndreptățește să-l numim de pe acum printre nemuritori. Printre aceștia se află monahi și preoți de mir, printre aceștia fiind și de curând trecutul în nemurire Părintele Stăniloiaie, un mare Părinte al intelectualității românești cum au fost, nu cu mulți ani în urmă, părintele Benedict Ghiuș și părintele ieroschimonah Daniil Tudor.

Vom mai aminti totuși un nume, cu riscul de a-l supăra pe cel în cauză, dar el nu poate citi. E orb. Dar e un orb care citește în suflete și care pe mulți îi folosește, tocmai pentru că, cu toată orbirea, are acei nevăzuți „ochi de văzut”, are duhul sfatului celui bun, și smerenia celui ce știe că „tot darul de sus este”. Toate acestea au făcut din el pe părintele Teofil, „orbul de la Sâmbăta”, cum îi zice lumea cu simpatie, cu iubire, tocmai pentru a sublinia faptul că Dumnezeu lucrează prin toți cei prin care vrea El să lucreze.

Pentru cei pe care poporul credincios într-o întregă zonă transilvăneană i-a binecuvântat cu numele de Părinte, acesta ținând loc și de nume de familie și de orice alt act de identitate, a fost și Părintele Dometie.

Nu de biografia lui ne vom ocupa în acest scurt cuvânt despre dânsul. Biografiile sunt

ușor de aflat și nu totdeauna au semnificații prin care să putem prevedea ceea ce vor deveni oamenii. Biografiile părinților sunt cele duhovnicești, ucenicile lor, ucenicii lor. Lecturile lor, nevoințele lor, smerenia lor, și, dincolo de acestea, alegerea pe care a făcut-o Dumnezeu ca să facă din ei prelungiri pământești ale lucrării mâinilor Sale în lume.

Biografia Părintelui Dometie, în imaginea mea, se reduce la câteva elemente, și anume la acelea în care am fost în imediata lui apropiere, în adolescență și în primii ani ai maturității. Așa cum se întâmplă firesc și cum ziceau latinii, *pares cum paribus facillime congregantur* (cei asemenea se adună ușor cu cei asemenea), ne-am împrietenit ușor și trainic. Am descoperit în el o anumită curățenie sufletească, om fără vicleșug, frizând adesea naivitatea, în sensul cel bun al cuvântului o capacitate rară de dăruire imediată nevoilor celor dimprejurul lui și ceea ce era remarcabil, o disponibilitate de început de eră creștină, pentru misiune, pentru jertfă.

Ortodoxia Părintelui Dometie era structurală, simplă, firească, așa cum va fi fost a mamei sale, simplă țărancă devenită călugăriță, deși fiul Stelian, devenit prin călugărie Dometie, a terminat Facultatea de Teologie din București, și chiar pe locul întâi. Ortodoxia cu care a ieșit din școală a fost tot atât de puternică precum cea cu care intrase. Cunoștea teologia celorlalte confesiuni și rătăcirile sectelor. Acestea se învățau temeinic în Facultatea de la București, învățătura de carte și studiul comparativ al confesiunilor creștine și al religiilor i-a întărit și mai mult credința de acasă și convingerile ortodoxe.

Să-mi fie îngăduite câteva confesiuni legate de prietenia mea cu Părintele Dometie, chiar dacă ele vor putea căpăta un aer anecdotic.

Între noi doi era o oarecare rivalitate. Ne cam luptam, mai pe știute, mai pe neștiute, pentru locul întâi între cei peste 350 de studenți din anul nostru. Și cum eu eram foarte ocupat ca președinte, la un moment dat, al Societății Studenților Teologi și ca membru în Oficiul Universitar al Universității București, nu prea aveam timp să-mi aprofundez cursurile înainte de examene, îl rugam pe Stelian să învețe pentru mine și întotdeauna o făcea cu plăcere. Era un fel de a zice în glumă, pentru că el învăța pentru dânsul, și învăța cumplit, în diminețile examenelor ne sculam amândoi devreme și colaboram într-o sală de mese goală de la Căminul „Matei Voievod” unde locuiam, îl rugam să facă cu voce tare o repetiție generală, sintetică, a cursului pe care îl învățase, iar eu ascultam, plimbându-mă. Își făcea bine lui dar, în același timp, și fără efort suplimentar, îmi făcea bine și mie. Și cum în timpul anului eu mai citeam din Sfinții Părinți și cărți de istorie, și dogmaticești, și îmi făceam vacanțele la Mănăstirea Sâmbăta, unde părintele Arsenie ținea pentru studenți adevărate cursuri de Mistică și Ascetică - era vremea când se traducea și începuse să apară *Filocalia* în traducerea părintelui Stăniloae - ceea ce făcea colegul meu Stelian Manolache, viitorul Dometie - mă ajuta să-mi organizez în minte lecturile, potrivit structurii cursurilor care se predaseră în anul respectiv și la care nu puteam fi totdeauna prezent, cum era Stelian, fără nici o absență. Așa luam amândoi note de trecere, ba chiar dintre cele mari, deși nu întotdeauna egale, ceea ce mai producea și nedumeriri. La supărări nu se ajungea niciodată.

Profesorii noștri din vremea aceea erau universitari de mare prestigiu, ceea ce a asigurat multor generații de teologi o bună pregătire, cultivând un stil academic autentic, atât în modul cum țineau prelegerile - întotdeauna erau conferințe cu public și venea public mult - cât și în felul cum cultivau relația profesor-student. E de ajuns să amintesc de părintele Stăniloae, profesor de Mistică și Ascetică după Nichifor Crainic și apoi de Teologie Dogmatică și Simbolică, cu studii la Atena și în Germania, care elabora în fața studenților, de părintele Ioan G. Coman, profesor de Patrologie, poreclit de studenți „Olimpianul”, cu studii la Paris și în Germania, de Părintele Petre Vintilescu, profesor de Liturgică, de marele profesor în Istoria Bisericii Universale, dar și de Metodologia pregătirii unei lucrări teologice, Teodor M. Popescu, cu studii la Atena, de profesorul Lazăr Iacob, de Drept Canonic, fost mai întâi profesor de Drept la Universitatea din Cluj, de părintele Haralambie Roventă, profesorul de Noul Testament, cu studii la Oxford, înlocuit după moarte de profesorul Justin Moisescu, cu studii la Atena și Strasbourg, fost profesor la Varșovia, viitor patriarh, de

profesorul Vasile Ispir, profesor de Pastorală și pioner al ecumenismului românesc, de asemenea cu studii la Oxford, de părintele Nicolae Balca, de Pedagogie creștină și Filosofic, cu studii la Heidelberg, specializat în Teologia dialectică și în Existențialism (a scris cele dintâi studii în românește despre K. Barth, Heidegger și Kierkegaard), și am mai putea aminti încă de mulți alții de aceeași talie. Nu trebuie uitat profesorul Nicolae Chițescu, de Teologie dogmatică, cu studii la Strasbourg și, ca să încununăm lista, trebuie să îl amintim, cu mândria de a-i fi fost student, pe Gala Galaction, care ne-a predat Vechiul Testament. Am comite o neiertată omisiune dacă l-am trece printre „și alții” pe marele profesor în Istoria Bisericii Române, părintele Nicolae M. Popescu, academician, care era atât de cunoscut și de popular încât toată lumea îi zicea „Popa Nae”, trecut astfel în rândul „popilor” celebri din istoria noastră, precum „Popa Șapcă”, „Popa Tun” de la Buzău și alții „popi” care au cinstit tagma prin iubirea lor de neam, de cultură și de Biserică. Cine mai știe că Popa Nae era tatăl celebrului actor Mihai Popescu, mort de timpuriu, în plină desfășurare a unei cariere actoricești de excepție? Și acum să nu îl omitem pe marele apologet, profesorul Ioan G. Savin, care a predat chiar generației noastre și un curs de Introducere în Mistică și altul de Mistică Apuseană. Studiile sale despre argumentele raționale pentru existența lui Dumnezeu nu se vor învechi niciodată. La catedra de Ascetică și Mistică, după ce a venit de la Sibiu părintele Stăniloae, i-a fost asistent de calitate excepțională părintele Benedict Ghiuș, cu o impresionantă cultură și experiență orientală și occidentală. Se completa ideal cu părintele Stăniloae.

Nu știu pe cine voi fi omis, dar trebuie să mai adaug pe diaconul Nicolae Nicolescu, de Noul Testament, pe preotul Ion Rămureanu, de Istoria Bisericii Universale, iar dintre asistenți pe preotul Gheorghe Moisescu, la Istoria Bisericii Române, pe ebraistul Anastasie Negoită, pe părintele Ene Braniște, ajuns mai apoi profesor plin, pe Constantin Pavel, la Morală, ajuns profesor după Șerban Ionescu; din nou, au mai fost desigur și alții, și nu fără mare suprafață culturală, precum Nicolae Lungu, Grigorie Cristescu, Dumitru Fecioru, care a inițiat împreună cu Olimp Căciulă colecția *Izvoarele Ortodoxiei*. Trebuie amintiți profesorii de Vechiul Testament Mircea Chialda, Vladimir Prelipceanu și nu trebuie să uităm nici pe bibliotecarul egal profesorilor și mare ajutor al studenților Teodor N. Manolache; și, iarăși, mai sunt și alții.

Toți aceștia au fost și autori de multe cărți care mai sunt și în ziua de astăzi cărți de referință în toate disciplinele teologiei.

Aceștia au fost profesorii care l-au format pe Părintele Dometie.

Am avut și colegi buni care au contribuit în bună măsură, și ei, la formarea noastră reciprocă. Nu cred că acest factor nu trebuie avut în vedere și luat în considerație. Ne era coleg mai mare Nicolae Corneanu, actualul mitropolit al Banatului, Nicolae Bordașiu, profesor de seminar, astăzi mentor al unor organizații ortodoxe de tineret și preot la biserica „Sf. Silvestru”, Iulian Cârstoiu, ajuns dirijor al corului Patriarhiei, Gheorghe Alexe, scriitor și misionar în America, Felix Dubneac, scriitor și misionar în America, Roman Braga, misionar în Argentina și apoi în Statele Unite. Câteva din kolegele noastre au intrat în monahism și unele au ajuns starețe de mănăstiri.

A fost și o generație de buni români, profesori și studenți care s-au opus încercărilor de instaurare a comunismului în România, după război. Studenția noastră și activitatea acestor profesori s-a desfășurat între 1945-1949. Nu-i vom pomeni pe toți cei care au înfundat pușcăriile, pentru că sunt prea mulți, dar câțiva trebuie amintiți ca să cinstim Facultatea de Teologie a acelei vremi. Profesorii Nichifor Crainic, Ioan G. Savin, Teodor M. Popescu, Dumitru Stăniloae, Benedict Ghiuș au plătit cu greu tribut, în ani mulți de temniță, credința lor în neamul românesc și în ortodoxia lui. Fiindcă erau mai mulți, studenții au plătit și ei, mult mai mulți, arestări, condamnări, și unii au trecut prin infernala experiență de la Pitești, cum au fost arhim. Roman Braga, Constantin Vaman, iar alții au trecut prin Jilava și prin alte închisori și prin anchete inumane, precum preotul Nicolae Bordașiu, Leonida (Antonie) Plămădeală, preotul Paul Munteanu și mulți alții. Cel puțin doi studenți au fost omorâți în

bătăi în anchete: Vila Petre și Brașov Niță.

Prin 1946 devenise publică o mișcare religioasă de bună calitate și care a cucerit repede întreaga țară. Era mișcarea inițială la Mănăstirea Sâmbăta din Făgăraș de către părintele Arsenie Boca. Om cu mare autoritate duhovnicească, bun cunoscător al Sfinților Părinți, elev al părintelui Stăniloae la Sibiu, o vreme student la Arte Frumoase în București, elev la cursurile de Anatomie al profesorului Reiner, pelerin la Sfântul Munte Athos și, dincolo de toate acestea, un bun psiholog, o minte luminată și clară, un duhovnic în aceeași măsură pentru țărani, ca și pentru cei mai rafinați intelectuali. A fost și el închis în mai multe rânduri. Mulți studenți și studente din București, din Cluj, ne făceau vacanțele în preajma lui. Ținea la noi și ne acorda o atenție deosebită. Câțiva dintre aceștia, și dintre studente, au intrat mai apoi în monahism. Cam tot în vremea aceea iniția la București scriitorul și ziaristul Sandu Tudor cercul „Rugul Aprins”, în care erau cuprinși și 12 studenți, dintre care doi de la Teologie, Nicolae Bordașiu și Leonida (Antonie) Plămădeală. Sandu Tudor a devenit mai apoi monahul Agaton, la Mănăstirea Antim și la Schitul Crasna-Gorj, apoi schimonahul Daniil, la schiturile Sihla și Rarău, de unde a fost arestat și de la Aiud nu s-a mai întors. Nu i se cunoaște nici mormântul. Martir în adevăratul înțeles bisericesc al cuvântului.

Influențați și de „Rugul Aprins”, atrași de „fenomenul Sâmbăta”, prin 1946 am plecat să-l vedem și să-l ascultăm pe părintele Arsenie. Eram mulți. Printre dâșii și eu, și Stelian Manolache, viitorul Dometie. Apoi, noi doi am mers în toate vacanțele la Sâmbăta, până în 1948, de-ajuns ca să ne încolțească în suflet dorința de a intra în monahism. Și chiar la Sâmbăta ne-am și mărturisit-o, dar n-am luat nici o decizie definitivă și n-am fixat nici un termen.

În vara lui 1948, urmărit în București, eu am fugit în Transilvania. Mai întâi la Brașov, pe un șantier (Triaj), apoi la Baia Mare (pedagog și profesor la Școlile Miniere), iar în primăvară la Cluj. În februarie 1949 un tribunal militar din București mă condamna în contumacie la 7 ani temniță grea. Profitând de încă lipsa de organizare a Siguranței - Securității vremii, cu riscuri, cu un certificat că eram absolvent eminent a 3 ani de facultate la București, certificat eliberat cu teamă și curaj de decanul diac. prof. Emilian Vasilescu, într-o lună mi-am dat la Institutul Teologic Universitar din Cluj examenele anului IV și Licența, cu prof.diac.dr. Nicolae Balca, la catedra de Filosofie-Pedagogie. Am tratat tema „Antropologia carreliană”, (Alexis Carrel, laureat al premiului Nobel, este autorul cărții pe atunci în vogă, tradusă și în românește, *Omul, ființă necunoscută*, dar și al unui *Tratat despre rugăciune*. Un fel de Nicolae Paulescu al francezilor).

Spre surprinderea mea și a colegilor de la Cluj care nu mă cunoșteau, pentru că nu fusesem nici o oră la cursuri - erau studenți foști uniți și ortodocși, fiind după 1948 - am fost clasificat întâiul și declarat șef de promoție. Am ținut și discursul final în fața episcopilor Nicolae Colan și Nicolae Popovici și a Ministrului Cultelor Stanciu Stoian. Dar simțind că se vor pune întrebări asupra „premiantului” - până atunci trecusem examenele și licența cu discreție liber asumată, toți știind că eram „fugit” din București -, a doua zi am dispărut din Cluj, cu destinație de nimeni cunoscută.

M-am dus la părintele Arsenie. Autoritățile vremii îl obligaseră să părăsească Mănăstirea Sâmbăta, ca să-i distrugă mișcarea religioasă și misiunea, îl mutaseră într-un schit gol, Prislop, de lângă Hațeg. Fusesem la el și în iarna lui 1948-1949, când nu eram condamnat încă, dar mă știam urmărit și mă întrebasese dacă hotărârea mea de intrare în monahism mai rămâne, îi spusese că rămâne, deoarece ca monah voi suporta temnița mai bine și voi face și misiune. A fost de acord și m-a binecuvântat.

Acum eram după licență, dar și după condamnarea în lipsă. De data aceasta l-am întrebat eu: „Mai aveți acum curajul să mă călugăriți? Dacă nu, plec imediat încotro mă va lumina Dumnezeu”. Mi-a spus hotărât: „Rămâi”. Ne asumăm amândoi răspunderea. A avut curaj și îi rămân veșnic recunoscător. M-a luat în chilia lui, a luat din cuier o dulamă, mi-a pus pe cap un potcap și mi-a zis: „De acum ești «fratele Leonida».. Voi vorbi cu Vlădica Mageru să te diaconască. Pe urmă te vom și călugări”. Aceasta se întâmpla la început de iulie 1949.

Părintele Dometie

De hotărârea mea de a mă călugări știa din București Stelian Manolache, dar nu ne mai văzusem de un an, de când fugisem eu din București, abandonând Teologia după ce încheiasem anul III. Am spus mai sus cum am terminat totuși Teologia de la Cluj.

Și așa disputa noastră cu privire la locul întâi s-a rezolvat fericit pentru amândoi. Stelian a fost șef de promoție la București, iar eu șef de promoție la Cluj! Soluția a găsit-o Providența.

Fiind acum la Prislop, am profitat de un vizitator bucureștean prin care i-am trimis un bilețel lui Stelian Manolache: „în câteva zile mă călugăresc. Te aștept”. Spre surprinderea părintelui Arsenie și a mea, a doua zi ne-am trezit cu Stelian la Prislop. „Dacă tu te călugărești, și eu mă călugăresc. Amândoi am luat hotărârea, când am luat-o”. Nu și-a întrebat nici părinții, nici frații sau surorile. Ca la Pateric.

În august, episcopul Andrei Mageru m-a făcut pe mine diacon și pe Stelian preot. Amândoi, deocamdată, celibi și cu numele noastre de botez. La „Ziua Crucii”, 14 septembrie părintele Arsenie ne-a călugărit în mijlocul unei mari mulțimi venite la Praznicul Sfintei Cruci. Așa Stelian a devenit monahul Dometie, avându-l ca naș pe părintele Serafim Popescu, venit de la Sâmbăta special pentru aceasta, iar Leonida a devenit monahul Antonie, avându-l ca naș pe părintele Agaton Tudor, de la Rugul Aprins de la Mănăstirea Antim din București, venit de asemenea special pentru aceasta, în felul acesta mi-am asigurat doi părinți duhovnicești ca mentori și rămân cu îndatorirea de a-i evoca înainte de a-mi slăbi condeiful, pe amândoi, mai mult decât am făcut-o în această prefață la o carte despre Părintele Dometie. Împreună cu părintele Agaton (viitorul Daniil) Tudor au mai venit de la Mănăstirea Antim și părinții Sofian Boghiu și Felix Dubneac.

Am rămas împreună cu Dometie la Prislop până în ianuarie 1950. Câteva luni după călugărie, într-o zi, cu grabă și teamă, cineva din familie, din București, a venit să mă anunțe că m-a căutat Securitatea și că e pe urmele mele. În aceeași oră am plecat, în necunoscut, în marea pădure care se chema București, unde profesorii Ilie Dădârlat, originar din Săliștea Sibiului, m-a ținut ascuns toată iarna, până în mai, în casa lui, cu riscuri ușor imaginabile, într-o curte cu vreo șase familii care nu trebuiau să știe de existența mea. Ascunderea mi-a organizat-o părintele Arsenie Papacioc, azi la Techirghiol, și doamna Laura Voicescu. Pe cei de la Prislop m-am obligat în conștiința mea să-i protejez, și i-am protejat cu preț greu. I-a anchetat, pe ei și pe toți cei care m-au adăpostit timp de șase ani, până la arestarea din toamna lui 1954, la Iași. „N-am știut că sunt urmărit sau condamnat”, așa am ținut-o doi ani cât am trecut prin anchete la Iași, București și Galați. Concluzia trebuia să fie și a fost: neștiind el, n-aveau cum să știe nici cei care l-au adăpostit!

Din momentul plecării mele de la Prislop, biografia lui Dometie s-a despărțit de a mea. Și nu de a mea mă voi ocupa mai departe.

Părintele Dometie a mai rămas la Prislop până când mănăstirea s-a transformat în mănăstire de maici. Apoi a plecat și, cu zel misionar, în cele din urmă, și-a alcătuit propria lui obște de maici, ajungând cu ele la Mănăstirea Rătești din Eparhia Buzăului și apoi la Mănăstirea Râmeți din Transilvania pe care a găsit-o aproape părăsită. A avut lângă el, ca stareț, care este și astăzi, pe ruda sa maica Ierusalima Ghibu și a clădit mai întâi o mănăstire în suflete. Aspru dar drept, a impus în cunoștința maicilor care l-au urmat chipul sfântului.

Slujitor cu iubire de slujbe, mare cântăreț - părintele Arsenie l-a numit cu Cucuzel, după numele unui celebru cântăreț din Athos - atent la viața personală a fiecărei maici, duhovnic cu multe preluări creatoare de la părintele Arsenie, a devenit repede cunoscut și căutat de lumea laică, încât ajunse să nu mai aibă răgaz de somn, lectură și meditație. După ce am fost eliberat din închisoare și am fost trimis nouă ani la munca de jos, într-o fabrică, am auzit de numele lui Dometie ca de numele unui profet și un harismatic în cea mai bună tradiție a bisericii. L-am întâlnit. Era vesel, deschis gata, să-și dea haina de pe el. Am constatat că pe sub dulamă nu avea cămașă. O dăduse. Ii părea rău. Ar fi vrut să mi-o dea mie că de, eram oropsit, dat afară de la doctorat, exclus din mănăstire, muncitor în trei schimburi etc.

Ne-am adus aminte de prima seară la Prislop, din 1949. Aveam chiliile vecine. Seara

m-a chemat în chilia lui dezamăgit. Nu știam ce putea fi. Gândeam că-l vor fi năpădit părerile de rău că părăsise lumea. Cred că îl aștepta și o viitoare preoteasă de prin părțile Brăilei. Eram gata să-l absolv de legământul din studenție și a doua zi să-l conduc la Bretea Streiului, la gară. Dar el îmi arată canapeaua din chilie. „Asta-i mănăstire? Asta-i călugărie? Pe canapele?” „Stai cuminte, Steliane. Să nu ne audă cineva. Asta-i de ochii lumii. Ei nu trebuie să cunoască nevoițele călugărilor, înainte de a te culca, încui ușa, întorci canapeaua cu picioarele în sus și te culci pe arcuri, îmbrăcat în dulamă, să nu-ți rupi vreo coastă!”. I-am spus-o cu mare seriozitate, controlându-mi toți mușchii feței, să nu cumva să se observe vreun zâmbet. S-a uitat la mine cam neîncrezător - îi mai făcusem unele pozne în timpul studiilor - dar seriozitatea mea i-a impus. La urma urmei eram la început de viață nouă. M-a întrebat: „Tu așa faci?” - „Bineînțeles”, și am plecat repede. Am auzit zgomote în chilie dar dis-de-diminețată i-am bătut la ușă: „Deschide repede, repede”. Repede ca să nu aibă timp să întoarcă patul. A deschis. Canapeaua era cu picioarele în sus iar el încercase să doarmă pe arcuri, și acum se ținea de coaste, obosit. „Greu cu călugăria”, îmi zise. Și atunci am izbucnit în râs. A înțeles. „Te-ai râs de mine!”

„Iartă-mă, Steliane, naivitatea se plătește. Ți-amintești când, în anul I, eu, crezând că la facultate se pot pune orice fel de întrebări, la seminarul de Noul Testament am pus o întrebare cam naivă și, poate, cam liberă? Te-ai ridicat tu din primul rând de bănci din Aula Magna și mi-ai strigat: „Ascultă tu, ăla din ultima bancă - era un amfiteatru mare -, gândește-te bine înainte de a pune întrebări. Și nu uita: *Extra ecclesiam nulla salus*” (în afara Bisericii nu există mântuire) -, „N-ai uitat”, îmi reproșa el. - „De azi am uitat. Ți-am răspuns și eu, în felul meu, la întrebarea despre canapea. De-acum poți să dormi ca lumea. Nu asta dă măsura călugăriei”. „Blagoslovește, Părinte”, îmi spuse el ironic, și cu asta, cel puțin cu privire la canapele, instrucția lui monahală s-a încheiat. Părintele Arsenie a râs câteva zile de noi.

Dacă cineva s-a așteptat să scriu despre Părintele Dometie vreun tratat ca cel al Sfântului Vasile cel Mare, în care descrie discuțiile cu Sfântul Ioan Gură de Aur despre preoție, va fi dezamăgit. Dar să păstrăm proporțiile. Și-apoi să nu creadă cineva că am intenționat vreun tratat pedagogic, spre uzul novicilor. Am notat câteva foarte simple fapte de viață. Nu teorii, despre care s-ar putea să pricep să le alcătuiesc și să le dezvolt convingător. Cred însă că aceste fapte de viață, câteva din cele multe altele, vor putea fi citite în sensurile lor profunde. Ele sunt semne ale purității Părintelui Dometie, calități pe care se va zidi toată viața lui monahală, jertfelnică. Era uneori meditativ, dar știa și îi plăcea să cânte; îi plăcea să stea în chilie să citească, dar pleca de îndată cu obștea prin pădure, în munte, povestindu-le tot ce credea că ar putea înveseli duhovnicește pe cei care îl ascultau. Muncea cot la cot cu cei care munceau, cu maicile și cu surorile, și le strecura cu orice prilej câte un cuvânt de folos, ca în Pateric. Maicile de la Râmneț care l-au avut duhovnic, tată, prieten, își spun cu orice prilej câte un „cuvânt” auzit de la dânsul. Așa zicea, așa făcea, așa ne-a învățat... Cele mai noi, venite după moartea lui, trăiesc din legenda lui și se consideră chemate de el și ucenicele lui, ca și cele crescute de dânsul.

A murit după inundațiile din anul 1975 aducându-le cu spinarea alimente, pe o coastă de munte fără cărare.

După ce am fost ales vicar patriarhal, după Primăvara de la Praga, când am putut fi trimis să-mi fac doctoratul la Oxford, am fost vreo doi ani și rector al Institutului Teologic Universitar din București. L-am chemat pe Dometie și i-am propus să se înscrie la doctorat. S-a înscris, a reușit și lucra la o teză care ar fi fost foarte bună. Voia să reia competiția de altădată, arătând că n-a trecut pe primul loc numai din întâmplare!

La București uneori accepta să doarmă la mine, la reședința de la Antim. Când îi deschideam ușa diminețată, îl vedeam dormind pe jos, „ca să nu șifoneze cearșafurile”, că nu avusese așa ceva nici acasă și nu avea nici la mănăstire.

Când a murit năprasnic în timpul inundațiilor -fără chinuri lungi, ci cu sfârșit creștinesc, fără dureri, cum e moartea dreptilor -, maica stareță Ierusalima și cu sora Părintelui Dometie, Maica Eudoxia, au venit special la București la prietenul cel mai bun al Părintelui,

Părintele Dometie

să-i scrie epitaful, pe care îl voia ca pe o însemnare pe o carte deschisă. I l-am scris cu iubire și așa se poate citi și astăzi pe mormântul lui de la poalele stăreției Râmeșului, floare printre flori. E prezent mereu acolo, în moarte ca și în viață.

Mai deunăzi (16 august 1993), aflându-mă la Râmeși împreună cu S.S. Patriarhul ecumenic al Constantinopolului Bartolomeu I, și cu PF Patriarh Teoctist, i-am povestit constantinopolitanului, uitându-ne de pe cerdac în jos la mormântul Părintelui Dometie, împreună cu ucenicul său și al meu, episcopul Casian, vicar la Dunărea de Jos, faptele și viața acestui om evlavios, generos, iubitor și iubit. „Măine îi facem o slujbă”, a hotărât Patriarhul Bartolomeu I, *primus inter pares* în lumea ortodoxă. Ecumenicul s-a aplecat cu evlavie asupra amintirii Părintelui nostru românesc Dometie. Mi s-a părut o clipă că în locul crucii de la capătul mormântului era chiar Dometie, în picioare, cu pletele împrăștiate peste umeri, zâmbindu-mi așa cum făcea când îi pregăteam câte o surpriză ca să-l bucur. Părea că îmi zice: „Iar mi-ai făcut-o. Dumnezeu! Mi-ai adus aici chiar pe Ecumenicul! Multe îți mai trec ție prin cap, Leonida!”. Întotdeauna când ne întâlneam, mă dezmiarda cu numele din studenție. Dispărea episcopul și apărea prietenul. Și eu făceam la fel cu dânsul, fiindcă ne-ar fi stingherit distanțele. Pe mine mai ales. Fiindcă el, monahul, așa cum era, era mai sus decât mine, episcopul. Cine mă poate crede, să mă creadă că o spun fără fățarnicie și fără falsă smerenie, la urma urmei pe cât de comodă și de intrată în obicei - limbaj de lemn - pe atât și de inutilă.

Maicile de la Râmeși, ori de câte ori trec pe lângă mormântul Părintelui Dometie, se înseninează cu semnul crucii. M-am tot întrebat: se roagă pentru el, sau îi cer rugăciuni și ocrotire pentru ele? N-aș îndrăzni să le întreb pe ele, pentru că în camera tainelor duhovnicești trebuie să intrăm cu sfială, cu smerenie, cu discernământ, cu sfat și cu îndelungă răbdare, ca să-L lăsăm pe Dumnezeu să răspundă când și cum va hotărî El despre viitorul pe pământ al celor trecuți dincolo.

Părintele Dometie a fost un om de acțiune dar, în același timp, un om de rugăciune, un filocalic. S-a format la umbra *Filocaliei*, care tocmai se tipărea din 1946, și era un tainic al Rugăciunii isihaste, pe care o preda maicilor și laicilor, cu grija de a o înrădăcina în practica de toate zilele potrivit cu tradiția cea mai autentică ortodoxă, și nu ca pe un exercițiu mecanic, cum o înțelegeau unii și cum o mai înțeleg și astăzi, asemănând-o cu unele exerciții orientale.

În amintirea celor care l-au cunoscut și a celor care l-au avut duhovnic, Părintele Dometie, plecat prea devreme, n-a murit, ci continuă să le fie prieten și duhovnic.

(Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului)

WISE... VISE... VISE...

Eram în comuna Bordei Verde, județul Brăila, educatoare. Am visat cum așa, ca o mireană, mă aflam în grupul surorilor ardelence la Mănăstirea Rătești la una din chiliile de jos, de la stăreție, unde se aflau ele. Ardea candela și parcă atâta liniște și pace era. A apărut Maica Domnului în negru. A trecut printre toate și s-a oprit în fața mea și mi-a zis: și tu ai să fii printre ele. Și la un an după acest vis, într-adevăr, mă aflam la Mănăstirea Rătești. Era plin luna mai. Eu am plecat la Mănăstirea Rătești definitiv la 23 aprilie 1954, când câmpiile erau verzi și pomii înfloriți. Din satul nostru și până la gară erau zece kilometri pe care i-am parcurs pe jos, dar cu o mare satisfacție în suflet.

Pe la mijlocul drumului m-a prins din urmă cu bicicleta un unchi al meu ce era pe vremea aceea primarul satului nostru, Ion B. Mirică. S-a oprit și mi-a zis: „Unde mergi?” Eu n-am vrut să-i spun că merg la mănăstire și i-am răspuns că mă duc până la Brăila. El mi-a zis: „Tu, nepoato, nu-mi place de tine că te văd prea închisă. Nu te văd la distracții, stai tot retrasă, fii și tu mai cu viață și ia parte la anturaj. Uite, acum înainte de a mă despărți de tine, să-mi promiți că ai să te schimbi.” - „Vă promit că mă schimb.” - „Mă bucur. Noroc și sănătate. La revedere.” Eu cu glas tare îi răspund: „La revedere”. Și așa mi-am văzut de drum, către Sfânta Mănăstire Rătești, unde mai înainte, după înțelesul avut, mă întâmpina Părintele Dometie la Buzău. Aveam atunci 20 de ani neîmpliniți.

Tot în același timp când am plecat la mănăstire, Părintele Dometie spunea că a visat un stol de păsărele și așa, la o distanță, abia mai venea una. „Acea, spunea el, cred că este sora Eugenia, cred că s-o fi hotărât să vină la mănăstire” - le-a spus la surorile ardelence care erau fiicele sale duhovnicești la Mănăstirea Rătești.

*

În anul 1960, am avut un vis în care prin fața ochilor mi s-au perindat toți împărații din Vechiul Testament, între care și Solomon și David, toți îmbrăcați în haine arhieresti și cu frumoasă mitră arhierască pe cap; au stat câteva clipe înaintea ochilor și m-am trezit.

*

Mai pe iarnă, după Crăciun, am visat două sicrie, într-unul era Părintele Dometie și într-unul era părintele Varsanufie. Și am zis: „Doamne, am trăit să-i văd morți și pe Părintele Dometie și pe părintele Varsanufie!” Dar, așa cum stăteam eu, întâi era sicriul Părintelui Dometie și pe urmă cel al părintelui Varsanufie. Și îmi ziceam: „De ce oare este întâi sicriul Părintelui Dometie, că doar părintele Varsanufie este mai bătrân?” Și bine le-am văzut chipul mort și m-am trezit. Am zis că poate vor muri și înaintea mea, dar în nici un caz nu m-am gândit aproape.

(maica Eudoxia Manolache)

Înainte de sfintele sărbători ale Paștilor din anul 1975, am visat-o pe sora Părintelui Dometie înfășurată toată cu viță-de-vie și cu ciorchini mari de struguri negri, și toate maicile și surorile ciuguleau din ciorchini boabe de struguri și mâncau.

(maica Xenofonta Cojocaru)

Cu o săptămână înainte de sfârșitul Părintelui Dometie, pe la începutul inundațiilor -

Părintele Dometie

deci era încă în viață -, am avut următorul vis. Mergeam prin curtea cea mare a Mănăstirii Râmeți și era un noroi până la genunchi. Un picior îl scoteam și altul îl băgam. Așa am mers până la intrarea în clădirea cu paraclisul. Aici s-au deschis ambele uși în lături, singure, și a apărut în uși maica Ierusalima, stareța mănăstirii. Deasupra ei a apărut un porumbel cu aripile desfăcute, o umbrire și un glas zicând: „Maică Ierusalima, ai grijă de mănăstire”. Porumbelul, când m-a văzut, s-a cam stânjenit, dar și eu m-am tulburat tot în același timp, zicând în gândul meu: Ce-i cu glasul acesta, doar Părintele este cel care conduce mănăstirea? Și am rotit ochii în toată curtea, doar l-oi vedea pe Părintele, dar nu l-am văzut, și așa m-am trezit. Fiind trează, eram tulburată; și am zis în sinea mea: nu-i spun la nimeni visul, că-i de la diavolul, numai ca să mă tulbure și să mă supere.

(maica Ierusalima Ghibu)

În noaptea din 5 spre 6 iulie 1975, mă aflam la Brăila și am visat, așa cum stăteam pe pat lungită, că pe piciorul drept s-a așezat să se odihnească o persoană de parte bărbătească. După un timp, am mișcat puțin piciorul. Această persoană a alunecat ușor alături pe pat și am rămas cu o durere mare în piciorul drept.

(mama Părintelui Dometie)

L-am visat înainte de a muri. Era Părintele Dometie cu multă lume, și vroia să intre cu mare alai într-o mare clădire, și m-a trimis ca să deschid ușile. M-am dus repede și am deschis ușa. Am intrat înăuntru ca să văd cum este camera. Când am intrat înăuntru am văzut că era nemăturat, păianjeni, praf, o cameră urâtă, în partea dreaptă era un sicriu. M-am dus mai aproape ca să văd cine este în sicriu. Când m-am uitat, am văzut un călugăr. Acesta a început să zâmbească și m-a întrebat: „Știi cine sunt eu?” I-am spus că nu știu. „Eu sunt Sfântul Ghelasie. Du-te la Părintele Dometie și spune-i ca să vină, să curețe camera înainte de a intra cu poporul”. M-am dus, în vis, la Părintele. Părintele cânta cu poporul. I-am povestit tot ce am găsit în cameră și ce mi-a spus Sfântul Ghelasie, dar Părintele l-a trimis tot pe mine ca să fac curat, iar când sunt gata, să-l anunț. Dar n-am terminat de făcut curat, că Părintele a intrat cu mare pompă în cameră, cântând cu întreg poporul.

A doua zi i-am povestit Părintelui ce am visat, iar Părintele, când a auzit acest vis, a plâns tare.

(fratele Ion Mihalcea, fost paznic al Mănăstirii Râmeți)

În noaptea dinaintea morții Părintelui Dometie, mă aflam la mare, cu familia, pentru tratament, și l-am visat pe Părintele Dometie. Era în picioare și un om a venit pe furiș și i-a băgat un cuțit în spate. Părintele, ușor, a căzut mort.

(părintele Mihai Manolache, fratele Părintelui)

Vise după moartea Părintelui

La amiază, prima zi după moartea Părintelui Dometie, sora Paraschiva a ațipit puțin și a auzit un glas în vis: „Mergeți și vă închinați sfintelor moaște ale Părintelui Dometie. Aveți de grijă ce faceți cu sfintele moaște, nu sunt simple oase, sunt sfinte moaște”.

(maica Petronia Crăciun)

A doua zi după moarte (sicriul era în biserică), tot sora Paraschiva l-a visat la Sfânta Liturghie, îmbrăcat în veșminte, iar când a zis sora Maria Fodor *Crezul l-a* greșit și a zis în vis: „Credeți că eu nu vă aud? Eu știu când greșiți, vă urmăresc la tot pasul”. Apoi Părintele Dometie a dat o straiță de daruri în pungi și a zis: „Fiecare să luați la fel și să ajungă la toate”. Prima a luat sora Paraschiva. În timp ce se împărțeau darurile s-a cântat *Împărăteasa mea*.

Apoi a visat că atunci se cântă *Veșnica pomenire* de trei ori a înviat de trei ore.

*

Totdeauna îmi apare în vis sfătuindu-ne să cântăm mai tare: „Este prea încet, nu-mi place”.

(maica Petronia Crăciun)

În prima zi după ce a murit am ațipit câteva minute și l-am visat fără curea, pe care uitasem să i-o punem când l-am îmbrăcat. L-am întrebat în vis: „De ce ești fără curea?” Mi-a răspuns: „Sfinția ta, știu ce plan ai cu ea; nu mai este în stăpânirea mea”. Mă hotărâsem s-o port eu, în amintirea cuvintelor Părintelui Dometie spuse când era în viață, în repetate rânduri, că această curea m-a făcut pe mine om.

(maica Ierusalima Ghibu)

Primul vis pe care eu, păcătoasa, l-am avut după înmormântarea Părintelui Dometie, luna iulie, ziua 11, dimineața, pe la ora patru: mi-a apărut un giulgiu alb, înaintea mea, la distanță de doi metri de mine și ridicat de la pământ cam la un metru. Când mi-a apărut, eu am tresărit și m-am uitat să văd ce se întâmplă. Giulgiul singur se trăgea și apărea fața Părintelui, împodobită cu toată rânduiala arhierasca (mitră pe cap). Eu stăteam și îl priveam și mă gândeam cum ieri, la înmormântare, toată slujba, s-au făcut pomenirile de arhimandrit, și eu acum îl văd împodobit de arhieru. Mă uit mai jos de giulgiu, care se trăsese numai până la brâu, și la brâu, pe giulgiu, erau scrise cuvintele:

Păstorul cel bun și blând
Acum e-ncununat cu flori
Și de la noi este plecat.

Turma toată și-a lăsat. Era mai mult scris, dar m-am trezit, în al doilea vis, noaptea, între orele unu și două, în 15 iulie, mi se părea că am mers într-o grădină, dar eram fără cârje. M-am uitat în partea dreaptă - era iarbă verde și frumusețe de nespus. M-am uitat în partea stângă și era tot la fel de nespus de frumos. M-am uitat drept înainte și am văzut o biserică frumoasă, și avea ușile deschise, și ușile împărătești erau deschise, și în Sfântul Altar era frumos de nespus. Și cum mă uitam eu văd că apare cineva prin altar. Uitându-mă mai bine, am văzut că era Părintele Dometie, care aranja ceva pe masa Sfântului Altar. Cum îl priveam, mi se părea că și el mă vede. N-a trecut mult și l-am văzut că vine din Sfântul Altar și iese din biserică afară și vine către mine. Era îmbrăcat călugăr, dar în mâna dreaptă avea toiagul de arhieru. S-a oprit în loc, cam la doi metri departe de mine. L-am privit și m-a privit, după care m-am deșteptat.

Al treilea vis a fost în ziua de 18 iulie. Mi se părea că eu am ieșit în ușa chiliei. Cum stăteam acolo, am văzut că apare părintele Andrei, care a fost înmormântat după Paști. Acesta mi-a mulțumit că l-am ajutat de a venit și el la sfânta mănăstire, la Părintele Dometie.

Tot la fel și părinții Ioan, Aurel, Nicolae, Constantin... Mi-a mulțumit fiecare pe rând.

(O fată neputincioasă, cu picioarele și cu mâinile schimonosite, care a stat în mănăstire mai mult timp pentru mângâiere)

Parcă eram la Mănăstirea Râmeți. Venisem cu maica Heruvima la parastas și era o pajiște verde și niște brazii. De la ateliere mai jos, brazii erau foarte mari și la umbra lor mormântul Părintelui. Și eu m-am dus acolo cu maica Ierusalima. Coșciugul cu Părintele ieșise la suprafață și avea pajiște verde peste tot. Doar la picioare se vedea dulama, și maica Ierusalima așeza pajiștea pe sicriu, iar eu am așezat puțin dulama, deși nu se vedea lipsă de aceasta, dar voiam să mă ating de sicriul Părintelui. Gândeam în mintea mea că de atâta timp după ce a murit nu s-a stricat. Și odată văd picături de rouă că ies din hainele Părintelui și o

Părintele Dometie

mireasmă cum n-am simțit vreodată. Și atunci am zis: „Doamne, tot ce-a fost pământesc s-a prefăcut în rouă curată, iar ce a rămas din Părintele s-a făcut sfinte moaște”. Am plecat din acel loc minunat cu reproșul că am stat două zile aici și n-am fost la mormântul Părintelui. Și m-am dus ca să mai văd o dată mormântul. Am trecut peste multe obstacole și am ajuns într-o grădină frumoasă cu o pajiște verde și deodată îl văd pe Părintele îmbrăcat în veșminte de parcă era rupt din soare. Ședea pe mormânt. La spate avea crucea pe care o are la mormânt, la care am vărsat și eu câteva lacrimi, nu în vis. Mânca, în mâna dreaptă avea o bucată de pâine albă ruptă, nu tăiată, iar în stânga ceva verde, în orice caz nu era ceva pământesc. Eu am zis cam sfios: „Părinte, ești cam tras la față”. Atunci Părintele a răspuns: „Trei săptămâni nu am mâncat, iar acum au dat frații ăștia o masă” - poate credincioșii de la Sighișoara, când i-au făcut parastas. S-au făcut multe parastase pentru Părintele Dometie, în mai multe localități, din inițiativa credincioșilor, pentru dragostea mare pe care i-o poartă.

În cele din urmă, am îngenunchiat în fața Părintelui, zicând: „Părinte!” și i-am sărutat mâinile. Iar dânsul a zis: „Fii binecuvântată!” Și m-am trezit.

(maica Agaftonica Cristea)

În noaptea de 5 septembrie, la opt săptămâni după moartea Părintelui Dometie, l-am visat pe Părintele înconjurat de o mulțime mare de popor și el îi miruia pe toți. Eu fiind mai la depărtare, mă uitam la sfinția sa și era îmbrăcat în toată ținuta călugărească, cu mantia și sfântul epitrahil; pe culion avea semnul sfintei cruci. La un moment dat văd că se uită spre mine și mă strigă: „Maică Lavrentia, vino să te miruiesc”. Eu, mergând, m-a miruit făcându-mi cruce peste toată fața, nu numai la frunte, și mi-a zis două cuvinte: „Îți mulțumesc...” De ce mi-a spus așa? Fiindcă, după ce a murit, i-am citit 40 de psaltiri, cum este rânduiala. Și eu m-am bucurat, dar nu știam ce să-i răspund și m-am trezit.

În a doua noapte l-am visat că era mort în sicriu, așezat la o casă care semăna cu casa părintească. Avea patru camere și erau așa de frumos zugrăvite că nu am văzut niciodată așa frumusețe. Eu mergeam la înmormântare și am intrat în prima cameră, unde era lume multă adunată și făcea pregătire pentru pomană. Când am intrat acolo mi-a zis o persoană: „Maică, ai venit la înmormântarea părintelui Dometie?” I-am răspuns că da. Iar persoana aceea mi-a spus că Părintele este așezat în camera din față și este păzit acolo de cea mai mare și mai frumoasă fată. Eu m-am dus prin a doua și a treia cameră și mă miram de frumusețea lor, dar când să intru în camera din față, unde era Părintele, mi-a venit în gând și am zis: „Doamne, Părintele este mort de opt săptămâni, doar i-am făcut parastasul de șase săptămâni la Sfântă Mărie! Oare cum va fi acum, nu va miroși urât?” Și punând mâna pe ușă, am deschis, și în momentul acela m-a întâmpinat o mireasmă, ca o boare, cum nu pot spune în cuvinte, un miros de smirnă, de flori, și într-adevăr era o fată foarte frumoasă acolo în cameră, îmbrăcată în costum național moldovenesc. Când m-a văzut, mi-a zis: „Ai venit maică să-l vezi pe Părintele?” Eu i-am răspuns că da.

Și era sicriul așezat în partea dreaptă a camerei și Părintele îmbrăcat, și cu mantia înfășat, și pe față acoperit cu camilafca foarte subțire, prin care i-am putut vedea fața, și era foarte vesel și senin la față, iar eu stăteam lângă sicriu, privind la sfinția sa și la fata cea frumoasă care îl păzea. Mă uitam și prin cameră, că era atât de frumos zugrăvită și simțeam mireasma aceea care mă uimea. Și numai ce văd că se umple camera de preoți și de lume; care veniseră ca să facă prohodul. Și m-am trezit.

A treia noapte, iarăși l-am visat. Era îmbrăcat tot în haine călugărești, cu mantia și cu epitrahilul, și era acolo mulțime mare de popor care îi asculta predica. Dar lumea aceea era oprită de a năvăli peste sfinția sa cu un cordon de lanț. Părintele era pe un loc mai ridicat, ca o catedră, și predica cu glas înfocat, așa cum îi era obiceiul în viață. La un moment dat, din partea dreaptă, apare un arhieru având în mână o cruce de aur care sclipea și reflecta ca niște raze, iar de cruce era atârnat un lanț tot așa de sclipitor, dar lung de se târa pe jos. Și zicea arhierul acela, pe care eu nu l-am putut asemăna cu nici unul dintre arhierii pe care îi cunosc: „Dometie, vino să-ți dau crucea de arhieru”. Atunci Părintele s-a apropiat cu

de la Râmeț

oarecare sfială și arhiereul i-a pus crucea pe piept, iar lanțul l-a înfășurat de două ori în jurul gâtului, de îi ajungea Părintelui până la genunchi. Eu am avut așa o bucurie și emoții, încât am început să plâng și m-am trezit cu ochii plini de lacrimi.

Așa l-am visat pe Părintele trei noți la rând.

(maica Lavrentia Chelemen)

De Cuvioasa Paraschiva, anul 1975, l-am visat pe cuviosul Părinte Dometie, îmbrăcat în veșminte, cu o mitră de arhiereu pe cap, înconjurat de sfinți mulți, în aer, la un metru înălțime, în partea de răsărit, într-o încăpere a unei case, într-un oraș mare, unde se făcea înmormântarea sorei Varvara de la Mănăstirea Râmeți, care era culcată în sicriu, îmbrăcată în maică călugăriță. Era frumoasă la față și luminată, și era înconjurată de multă lume străină în doliu. După terminare, cuviosul Părinte Dometie a zis ca toată lumea să treacă pe lângă Sfinția Sa și să-i sărute mâna, iar eu rămăsesem ultimul. Și așa cum stătea în aer, i-am sărutat mâna și am ieșit din casa aceea, parcă undeva în spatele Gării de Nord, în București.

*

După Botezul Domnului din 1976, aproape de Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigore și Ioan, mi-am pus în gând să vin la sfânta mănăstire. Și într-o noapte l-am visat pe cuviosul Părinte Dometie, scos din mormânt, cu sicriul în curtea sfintei mănăstiri, în locul unde a fost pus când s-a făcut slujba de înmormântare, însă capacul de la sicriu nu era și Părintele Dometie era cu fața descoperită. Era alb la față, însă carnea se transformase ca într-un ghips alb luminos, și multe măicuțe îl înconjuraseră și îi sărutau mâinile, iar eu veneam în grabă din urmă ca să-l sărut și eu, dar m-am trezit.

(Virgil Feldiorean, credincios apropiat Mănăstirii Râmeți, Sighișoara)

În luna ianuarie 1976 l-am visat pe Părintele Dometie. La mormântul Părintelui se aflau o mulțime de oameni. Părintele era în sicriu cu capacul descoperit, și de acolo, din sicriu, o mulțime de oameni luau vin cu o cană. Dar nu luau cana plină. Și l-am văzut cum s-a sculat din sicriu și a strigat: „Nu așa, măi fraților, luați cana plină, uite așa cum o iau eu plină. Uitați-vă la mine că o beau toată - bine". Și după ce a băut-o s-a pus iarăși în același sicriu, uitându-se la noi cum bem.

(fratele Ion Mihalcea, fost paznic al Mănăstirii Râmeți)

În noaptea de 27 ianuarie 1976, aducerea moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur, am visat că eram pe o pajiște frumoasă și foarte întinsă unde se afla sicriul Părintelui Dometie descoperit și o mulțime mare de lume îmbrăcată care țărănește, care cu haine obișnuite; toți stăteau în genunchi și din gura fiecăruia se auzeau rugăciuni de mulțumire, alții implorau, alții mulțumeau Părintelui Dometie pentru ajutorul pe care l-au primit de la sfinția sa. Era o atmosferă de mare bucurie și liniște sufletească și simțeam ca boare lină și dulce care plutea peste toată mulțimea. Lângă mine era maica Ioanichia, și amândouă am luat sicriul să-l ducem la noi în casa părintească. L-am așezat în camera din față, și era deasupra sicriului o icoană cu Maica Domnului, și mai era un loc liber, iar eu am zis către maica Ioanichia să tragem puțin sicriul ca să punem acolo o icoană cu Mântuitorul. Ea a zis că este prea greu ca să-l tot mutăm, dar mie nu mi s-a părut greu deloc și m-am băgat sub sicriu, după care cu spatele l-am ridicat și l-am mutat puțin mai la o parte, urmând să punem icoana cu Mântuitorul rugându-se în Grădina Ghetsimani. Apoi m-am trezit.

(maica Lavrentia Chelemen)

Părintele Dometie

CUPRINS

Râmeții Părintelui Dometie și Dometie al Râmeților sau alcătuirea poetică a monahismului	3
Părintele Dometie, un monah atât de simplu, după vorbă, după port, continuatorul Sfântului Ghelasie.....	5
În loc de curriculum vitae.....	7
Viața și lucrarea Părintelui Dometie.....	10
Întâmplări de Pateric din viața Părintelui Dometie.....	27
Îndrumări duhovnicești și cuvinte de folos.....	36
Scrisori ale Părintelui Dometie.....	47
Lecții predate la școlile monahale din mănăstirile Ciolanu, Rătești și Barbu în anii 1953-1956.....	59
O predică a Părintelui Dometie.....	68
Evocări ale Părintelui Dometie.....	70
Vise, Vise, Vise	93

